

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 08.03.2004
COM(2004) 158 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**Ενδιάμεση αξιολόγηση του Προγράμματος Νεολαία 2000-2006
(για την περίοδο 2000-2003)**

Πίνακας περιεχομένων

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
1.1.	Αιτιολογία της αξιολόγησης.....	4
1.2.	Σκοπός της έκθεσης.....	4
1.3.	Μεθοδολογία.....	4
	1.3.1 Οι πηγές πληροφόρησης.....	4
	1.3.2 Τα θέματα κλειδιά της αξιολόγησης.....	6
2.	ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΣΥΓΚΥΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	6
2.1.	Ιστορική αναδρομή.....	6
2.2.	Οι στόχοι.....	7
2.3.	Εξελίξεις στον τομέα της νεολαίας από το 2000.....	7
3.	ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΝΕΟΛΑΙΑ.....	8
3.1.	Προκαταρκτικές γενικές σκέψεις για το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ.....	8
	3.1.1. Οι γενικοί και οι ειδικοί στόχοι.....	8
	3.1.2. Οι επιχειρησιακοί στόχοι.....	9
3.2	Συνεκτικότητα του προγραμματισμού με το γενικό πλαίσιο.....	10
	3.2.1. Συνάφεια στόχων και προβληματικής.....	10
	3.2.2. Συμπεράσματα.....	11
3.3.	Επιχειρησιακές πτυχές του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ.....	11
	3.3.1. Τα περιγραφικά στοιχεία.....	11
	3.3.2. Σύνοψη των καλών πρακτικών και των δυσχερειών.....	11
	3.3.3. Εκτιμήσεις όσον αφορά τις επιχειρησιακές πτυχές.....	13
	3.3.4. Συμπεράσματα.....	14
3.4.	Δράση 1 Νεολαία για την Ευρώπη.....	15
	3.4.1. Πλαισίωση της δράσης.....	15
	3.4.2. Υλοποίηση της δράσης.....	15
	3.4.3. Ανάλυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της δράσης.....	16
	3.4.4. Συμπεράσματα όσον αφορά τη δράση.....	18
3.5.	Δράση 2 Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία.....	19
	3.5.1. Πλαισίωση της δράσης.....	19
	3.5.2. Υλοποίηση της δράσης.....	20
	3.5.3. Ανάλυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της δράσης.....	21
	3.5.4. Συμπεράσματα όσον αφορά τη δράση 2.....	23
3.6.	Δράση 3 Πρωτοβουλίες νέων.....	25
	3.6.1. Πλαισίωση της δράσης.....	25
	3.6.2. Υλοποίηση της δράσης.....	26
	3.6.3. Ανάλυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της δράσης.....	27
	3.6.4. Συμπεράσματα όσον αφορά τη δράση 3.....	29
3.7.	Δράση 4 κοινές δράσεις.....	30
	3.7.1. Πλαισίωση της δράσης.....	30
	3.7.2. Υλοποίηση της δράσης.....	31
	3.7.3. Ανάλυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της δράσης.....	32
	3.7.4. Συμπεράσματα όσον αφορά τη δράση 4 – Συνοδευτικά μέτρα.....	33
3.8.	Δράση 5.....	33
	3.8.1. Πλαισίωση της δράσης.....	33
	3.8.2. Υλοποίηση της δράσης.....	33
	3.8.3. Ανάλυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της δράσης.....	35
	3.8.4. Συμπεράσματα όσον αφορά τη δράση 5.....	37

3.9.	Δράσεις με τις τρίτες χώρες	39
3.9.1.	Πλαισίωση των δράσεων	39
3.9.2.	Υλοποίηση των δράσεων	40
3.9.3.	Ανάλυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δράσεων ...	41
3.9.4.	Συμπεράσματα όσον αφορά τις δράσεις με τις τρίτες χώρες.....	43
4.	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	45
5.	ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ.....	48
5.1.	Συστάσεις ανά δράση	48
5.1.1	Εγκάρσιες συστάσεις για τις διάφορες δράσεις	48
5.1.2	Συστάσεις όσον αφορά τη δράση 1	52
5.1.3	Συστάσεις όσον αφορά τη δράση 2.....	53
5.1.4	Συστάσεις όσον αφορά τη δράση 3.....	55
5.1.5	Συστάσεις όσον αφορά τη δράση 4.....	56
5.1.6	Συστάσεις όσον αφορά τη δράση 5.....	57
5.1.7	Συστάσεις όσον αφορά τη σύμπραξη μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Επιτροπής για την ευρωπαϊκή κατάρτιση των επικεφαλής/διοργανωτών δραστηριοτήτων για νέους	59
5.1.8	Συστάσεις όσον αφορά τις δράσεις με τις τρίτες χώρες.....	60
5.2.	Σύνθεση των συστάσεων	63
6.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	63
	Παράρτημα 1	65
	Παράρτημα 2	66
	Παράρτημα 3	74

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Αιτιολογία της αξιολόγησης

Η παρούσα έκθεση ανταποκρίνεται στην υποχρέωση παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ, την οποία προβλέπει το άρθρο 13 της απόφασης αριθ. 1031/2000/ΕΚ¹. Η εργασία αυτή πραγματοποιήθηκε ένα έτος ενωρίτερα από ό,τι προβλεπόταν κατόπιν συμφωνίας με τα κράτη μέλη, ούτως ώστε τα συμπεράσματα και οι συστάσεις της να μπορέσουν να ληφθούν υπόψη από την Επιτροπή κατά την εκπόνηση σχεδίου νομικής βάσης για τη μελλοντική γενιά προγραμμάτων στον τομέα της νεολαίας, το οποίο πρόκειται να υποβληθεί σύντομα.

Για να εξασφαλιστεί η όσο το δυνατόν πληρέστερη αξιολόγηση, η παρούσα έκθεση αποτελεί σύνθεση των μελετών αντικτύπου, οι οποίες υποβλήθηκαν από τα κράτη μέλη και τις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, των εξωτερικών αξιολογήσεων που πραγματοποιήθηκαν, ενώ ενσωματώνει και τα αποτελέσματα των θεματικών σεμιναρίων και ομάδων εργασίας που διοργάνωσε η Επιτροπή προκειμένου να παρουσιάσει ένα συνολικό ενδιαμέσο απολογισμό του προγράμματος.

1.2. Σκοπός της έκθεσης

Τα αποτελέσματα της παρούσας έκθεσης θα πρέπει να επιτρέψουν την προσαρμογή του τρέχοντος προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ και να χρησιμεύσουν ως σημείο αναφοράς που θα ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο της εκπόνησης του μελλοντικού προγράμματος για τους νέους.

1.3. Μεθοδολογία

1.3.1. Οι πηγές πληροφόρησης

Η παρούσα έκθεση βασίζεται σε διάφορες πηγές πληροφοριών, των οποίων αποτελεί σύνθεση. Το έργο αυτό εκτελέστηκε από τις υπηρεσίες της Επιτροπής επί τη βάσει των διαφόρων συνεισφορών που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια των δέκα τελευταίων ετών. Η έκθεση εκπονήθηκε σύμφωνα με τις αρχές αξιολόγησης META.

Οι μελέτες αντικτύπου (βλ. παράρτημα 1), τις οποίες υπέβαλαν τα κράτη μέλη και οι χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ακολουθούν το μεθοδολογικό οδηγό που πρότεινε η Επιτροπή (βλ. παράρτημα 2). Οι μελέτες αυτές εκπονήθηκαν με ευθύνη των εθνικών αρχών από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες και με την υποστήριξη των εθνικών συντονιστικών μονάδων.

Οι εν λόγω μελέτες αντικτύπου συμπληρώθηκαν από μια σειρά ειδικών εργασιών που επιτρέπουν να γίνει ένας όσο το δυνατόν πληρέστερος απολογισμός του προγράμματος και να παρουσιαστούν επιχειρησιακές συστάσεις.

Αυτές οι πηγές πληροφοριών είναι οι εξής :

¹ ΕΕ L 117 της 18.5.2000 σ. 1

- Κατά κύριο λόγο, οι εκθέσεις που εκπονήθηκαν από τα κράτη μέλη και τις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα όσον αφορά τον αντίκτυπο των δράσεων 1, 2, 3 και 5 του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ
- Αξιολόγηση του μηχανισμού των εθνικών συντονιστικών μονάδων το 2002

Ανάλυση της υλοποίησης των διατάξεων που αφορούν τις ευθύνες των κρατών μελών και της Επιτροπής όσον αφορά τις εθνικές συντονιστικές μονάδες για τα προγράμματα SOCRATES, LEONARDO και ΝΕΟΛΑΙΑ
- Σεμινάριο για την "αξιολόγηση των διαδικασιών" του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ τον Μάρτιο 2003

Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή εκπροσώπων δείγματος δικαιούχων οργανώσεων (46 οργανώσεις από 21 χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα) και εξωτερικών εμπειρογνομόνων για να συζητηθούν οι ακολουθούμενες διαδικασίες και τα εργαλεία του προγράμματος και να διενεργηθεί αξιολόγησή τους.
- Συνάντηση εμπειρογνομόνων για τη δράση 3 τον Φεβρουάριο 2003

Στη συνάντηση αυτή συμμετείχαν εθνικοί εμπειρογνώμονες και εθνικές συντονιστικές μονάδες για να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα της δράσης 3 του προγράμματος που είναι νέα (σχέδια πρωτοβουλίας).
- Ομάδα εκπροσώπων των επιτροπών που είναι αρμόδιες για τη δράση 4 τον Ιούλιο 2003

Η ομάδα προέβη σε ανακεφαλαίωση της αξιολόγησης της εν λόγω δράσης, η οποία επιτρέπει την ανάληψη κοινών δράσεων με τα προγράμματα SOCRATES και LEONARDO.
- Ομάδα εργασίας για τη δράση 5 τον Μάιο 2003

Η δράση 5 περιλαμβάνει τα μέτρα στήριξης και, λαμβανομένης υπόψη της ποικιλομορφίας της, απαιτούσε ιδιαίτερη ανάλυση.

Στην ημερίδα αξιολόγησης της δράσης 5 συμμετείχαν 20 εξωτερικοί εμπειρογνώμονες (συμπεριλαμβανομένων επικεφαλής/διοργανωτών δραστηριοτήτων για νέους, εκπροσώπων ΜΚΟ και δικαιούχων σχεδίων μεγάλης κλίμακας), οι οποίοι, μαζί με τους εκπροσώπους της Επιτροπής, των εθνικών συντονιστικών μονάδων, του SALTO και του Γραφείου τεχνικής βοήθειας, αξιολόγησαν τη δράση 5 ως έχει σήμερα, εξεπώνησαν προτάσεις για τη βραχυπρόθεσμη και μεσοπρόθεσμη ανάπτυξή της και για το ρόλο που θα μπορούσε να διαδραματίσει στο πλαίσιο του μελλοντικού προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ.
- Αξιολόγηση από τρίτες χώρες

Μεταξύ Ιουνίου και Σεπτεμβρίου 2001, πραγματοποιήθηκε εξωτερική αξιολόγηση του προγράμματος Ευρωμεσογειακή νεολαία. Η συνεργασία με τρίτες χώρες (εκτός αυτών που συμμετέχουν στην ευρωμεσογειακή συνεργασία) απετέλεσε αντικείμενο εξωτερικής αξιολόγησης το διάστημα Μάρτιος-Σεπτέμβριος 2003, ενώ τον

Φεβρουάριο 2003, πραγματοποιήθηκε σεμινάριο αξιολόγησης με συμμετοχή των δικαιούχων και των εθνικών συντονιστικών μονάδων.

- Εξωτερική αξιολόγηση της σύμπραξης μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Επιτροπής για την ευρωπαϊκή κατάρτιση επικεφαλής/διοργανωτών δραστηριοτήτων για νέους.

1.3.2. Τα θέματα κλειδιά της αξιολόγησης

Η αξιολόγηση του προγράμματος επικεντρώθηκε κυρίως στα εξής σημεία :

- Εσωτερική και εξωτερική συνάφεια του προγράμματος
- Αντίκτυπος του προγράμματος στους άμεσους δικαιούχους
- Αντίκτυπος στα συστήματα (εθνικές διοικήσεις, νομοθεσίες και πολιτικές)
- Επιχειρησιακοί μηχανισμοί
- Επιτεύγματα κάθε δράσης

2. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΣΥΓΚΥΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

2.1. Ιστορική αναδρομή

Το πρόγραμμα κοινοτικής δράσης ΝΕΟΛΑΙΑ θεσπίστηκε με την απόφαση αριθ. 1031/2000/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13^{ης} Απριλίου 2000.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τις δραστηριότητες που ανέπτυξαν από το 1988 και εξής τρεις γενιές προγραμμάτων "Νεολαία για την Ευρώπη", καθώς και το πρόγραμμα "Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία για τους νέους", το οποίο εφαρμόζεται από το 1998.

Περί τα τέλη της δεκαετίας του 1980, η ανάπτυξη σε κοινοτικό επίπεδο των πρώτων δραστηριοτήτων υπέρ της νεολαίας επικεντρώνεται στην "ανταλλαγή νέων", η οποία έχει ως στόχο την ευαισθητοποίηση των νέων όσον αφορά την ευρωπαϊκή πραγματικότητα μέσω μιας διαδικασίας ανεπίσημης εκπαίδευσης.

Μεταξύ των στοιχείων που αποτελούν την υπεραξία του προγράμματος "Νεολαία για την Ευρώπη" κατά την έναρξή του το 1988, μπορεί να αναφερθεί μεταξύ άλλων η συμβολή του στην υλοποίηση της πολιτικής άρσης των εμποδίων για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και στην προώθηση της Ευρώπης των πολιτών. Οι πρωτοβουλίες αυτές συμπίπτουν με τη νέα ώθηση που δίνεται στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση με την έγκριση της Ενιαίας Πράξης, την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς και την επιθυμία δημιουργίας μιας πραγματικής ευρωπαϊκής συνείδησης.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1990, επέρχεται μια ποιοτική αλλαγή στο πρόγραμμα με την εισαγωγή της περιόδου πρακτικής άσκησης Εθελοντικής Υπηρεσίας, η οποία θα μετατραπεί το 1998 στην Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία. Η νέα αυτή πτυχή επιτρέπει στους νέους να αποκτούν, σε ευρωπαϊκό πλαίσιο, δεξιότητες σε άτυπο περιβάλλον και να προσφέρουν με τη συμμετοχή τους μια άμεση συμβολή στην κοινωνία.

Η θέσπιση της Ευρωπαϊκής εθελοντικής υπηρεσίας έχει επίσης άμεσο αντίκτυπο στα συστήματα υποστήριξης δραστηριοτήτων υπέρ των νέων, αφενός στη δημιουργία ευρωπαϊκών δικτύων των ΜΚΟ που υποδέχονται τους εθελοντές νέους και, αφετέρου, στα κράτη μέλη που προσαρμόζονται στην εισαγωγή αυτής της νέας δράσης.

Η νέα αυτή πρωτοβουλία εμφανίζεται τη στιγμή που η Ευρώπη, για να αντιμετωπίσει την ανεργία, εγκαινιάζει μια στρατηγική για την απασχόληση, στην οποία θεμελιώδη ρόλο διαδραματίζει η δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση. Την ίδια επίσης περίοδο, πολλά κράτη μέλη αρχίζουν να ασχολούνται με την ιδέα του εθελοντισμού, ενώ η υποχρεωτική στρατιωτική θητεία αντικαθίσταται προοδευτικά από τον επαγγελματικό στρατό.

Μια άλλη σημαντική αλλαγή επέρχεται τη δεκαετία του 1990 με το προοδευτικό άνοιγμα του προγράμματος στις χώρες εκτός ΕΕ, και ιδίως στις υπονήπιες χώρες, τις χώρες της ΕΖΕΣ, αλλά και τις χώρες της λεκάνης της Μεσογείου. Και εδώ, η ανάπτυξη του προγράμματος πραγματοποιείται σε συνάφεια με τις μεγάλες εξελίξεις της διεθνούς πολιτικής.

Η συνεργασία με τρίτες χώρες στον τομέα της νεολαίας στο πλαίσιο των προγραμμάτων ΝΕΟΛΑΙΑ και Ευρωμεσογειακή Νεολαία αποτελεί συνέχεια των προηγούμενων κοινοτικών δράσεων/προγραμμάτων που υλοποιούνται από το 1992. Η συνεργασία, η οποία αρχικά περιορίστηκε στις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, στην ΚΑΚ, στις χώρες του Μαγκρέπ και της Λατινικής Αμερικής, επεκτάθηκε το 1995 στις 12 χώρες εταίρους της λεκάνης της νότιας Μεσογείου, σε ορισμένες χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης και στην Αφρική, πειραματικά. Το 1999 εγκαινιάστηκε ένα πρόγραμμα που στρέφεται ειδικά στις μεσογειακές χώρες εταίρους και συγχρηματοδοτείται σε μεγάλο ποσοστό από τα κονδύλια MEDA του προϋπολογισμού.

Όπως μπορεί να δει κανείς, από το 1988, οικοδομούνται κοινοτικές πρωτοβουλίες στον τομέα της νεολαίας ακολουθώντας την εξέλιξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

2.2. Οι στόχοι

Το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ, το οποίο υλοποιείται στο πλαίσιο της απόφασης αριθ. 1031/2000/ΕΚ, ενσωματώνει και συνεχίζει τους στόχους των δύο προηγούμενων προγραμμάτων "Νεολαία για την Ευρώπη" και "Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία". Παρουσιάζει τέσσερις γενικούς στόχους στήριξης δραστηριοτήτων ανεπίσημης εκπαίδευσης.

Για να τεθούν σε εφαρμογή οι εν λόγω στόχοι, το πρόγραμμα διαθέτει κονδύλια 520 εκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2000-2006. Επίσης, στο πρόγραμμα μπορούν να συμμετάσχουν οι υπονήπιες χώρες και οι χώρες της ΕΖΕΣ που είναι μέλη του ΕΟΧ.

2.3. Εξελίξεις στον τομέα της νεολαίας από το 2000

Η συνεργασία στον τομέα της νεολαίας αρχίζει να εξελίσσεται σημαντικά με την έγκριση από την Επιτροπή το 2001 του Λευκού Βιβλίου "Μια νέα πνοή για την ευρωπαϊκή νεολαία". Το Λευκό Βιβλίο είναι το αποτέλεσμα ευρέων διαβουλεύσεων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο με τις κυβερνήσεις, τις δημόσιες αρχές, ερευνητές, παράγοντες του κόσμου της νεολαίας και με τους ίδιους τους νέους. Η εργασία αυτή επέτρεψε να διαρθρωθεί η συνεργασία στον τομέα της νεολαίας.

Η διαδικασία αυτή οδήγησε το Συμβούλιο να εγκρίνει τον Μάιο 2002 το ευρωπαϊκό πλαίσιο συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας, το οποίο προσδιορίζει, μεταξύ άλλων, ειδικές

προτεραιότητες (*συμμετοχή, ενημέρωση, εθελοντική εργασία, καλύτερη γνώση της νεολαίας*) για τις οποίες τα κράτη μέλη αποφάσισαν να αναπτύξουν ανοικτή μέθοδο συντονισμού.

Τα αποτελέσματα των εργασιών που πραγματοποιήθηκαν για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της νεολαίας επέτρεψαν τη διάρθρωση του τομέα αυτού και συνεπώς σηματοδότησαν όλο και πιο άμεσα το χρηματοδοτικό μέσο.

Η εφαρμογή της ανοικτής μεθόδου συντονισμού κατέληξε, το Νοέμβριο 2003, στην έγκριση από το Συμβούλιο² των Κοινών Στόχων για τη *συμμετοχή* και την *ενημέρωση*, οι οποίοι παρουσιάζονται ως εξής :

Κοινοί στόχοι για τη συμμετοχή

- Συμμετοχή των νέων στη ζωή της κοινότητας
- Μεγαλύτερη παρουσία των νέων στα γρανάζια της συμμετοχικής δημοκρατίας
- Στήριξη προς διάφορες μορφές εκμάθησης της συμμετοχής

Κοινοί στόχοι για την ενημέρωση

- Πρόσβαση των νέων στις υπηρεσίες ενημέρωσης
- Ποιοτικές πληροφορίες
- Συμμετοχή των νέων στη διαμόρφωση και τη διάδοση των πληροφοριών

3. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΝΕΟΛΑΙΑ

3.1. Προκαταρκτικές γενικές σκέψεις για το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ

3.1.1. Οι γενικοί και οι ειδικοί στόχοι

Οι γενικοί στόχοι του προγράμματος απορρέουν από τη νομική βάση στην οποία θεμελιώνεται, δηλαδή από το άρθρο 149 της Συνθήκης για την παιδεία, την επαγγελματική κατάρτιση και τη νεολαία, και ιδίως την παράγραφο 2, η οποία τάσσει, μεταξύ άλλων, ότι η δράση της Κοινότητας έχει ως στόχο "να ευνοεί την *ανάπτυξη ανταλλαγών νέων, καθώς και οργανωτών κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων*".

Οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος περιλαμβάνονται στην απόφαση αριθ. 1031/2000/EK και είναι τέσσερις :

- α) να προωθηθεί η ενεργός συμβολή των νέων στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα μέσω της συμμετοχής τους σε διακρατικές ανταλλαγές, μέσα στην Κοινότητα ή με τρίτες χώρες, ώστε να αναπτυχθεί η κατανόηση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής ποικιλομορφίας, καθώς και των θεμελιωδών κοινών αξιών της, υποστηρίζοντας έτσι την προαγωγή του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την καταπολέμηση του ρατσισμού, του αντισημιτισμού και της ξενοφοβίας·

² EE C 295, 5.12.2003, σ.6

- β) να ενισχυθεί το αίσθημα της αλληλεγγύης μεταξύ τους, με την εκτενέστερη συμμετοχή νέων σε διακρατικές κοινωφελείς δραστηριότητες μέσα στην Κοινότητα ή με τρίτες χώρες, ειδικότερα εκείνες με τις οποίες η Κοινότητα έχει συνάψει συμφωνίες συνεργασίας·
- γ) να ενθαρρυνθεί η πρωτοβουλία, το επιχειρηματικό πνεύμα και η δημιουργικότητα των νέων προκειμένου να αναλάβουν ενεργό ρόλο στην κοινωνία, προωθώντας παράλληλα την αναγνώριση της αξίας μιας εκπαιδευτικής εμπειρίας άτυπου χαρακτήρα που έχει αποκτηθεί σε ευρωπαϊκό πλαίσιο·
- δ) να ενισχυθεί η συνεργασία στον τομέα της νεολαίας, με την ενθάρρυνση των ανταλλαγών καλών πρακτικών, την κατάρτιση διοργανωτών/επικεφαλής δραστηριοτήτων για νέους και την ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων σε κοινοτικό επίπεδο.

3.1.2. *Οι επιχειρησιακοί στόχοι*

Για να επιτευχθεί η υλοποίηση των ειδικών στόχων, το πρόγραμμα διαιρείται σε πέντε διαφορετικές δράσεις :

- Δράση 1 – Νεολαία για την Ευρώπη,
 - 1.1 – ενδοκοινοτικές ανταλλαγές νέων
 - 1.2 – ανταλλαγές νέων με τρίτες χώρες
- Δράση 2 – Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία,
 - 2.1 – ενδοκοινοτική ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία
 - 2.2 – ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία με τρίτες χώρες
- Δράση 3 – Πρωτοβουλίες νέων,
- Δράση 4 – Κοινές δράσεις,
- Δράση 5 – Συνοδευτικά μέτρα,
 - 5.1 – κατάρτιση και συνεργασία των συντελεστών της πολιτικής για τη νεολαία
 - 5.2 – πληροφόρηση των νέων και μελέτες για τη νεολαία
 - 5.3 – ενημέρωση και προβολή των δράσεων
 - 5.4 – συνοδευτικά μέτρα

Στο πλαίσιο του προγράμματος, οι επιχειρησιακοί στόχοι έτυχαν λεπτομερέστερης επεξεργασίας με την περιγραφή μέτρων τα οποία χρησιμεύουν στην υλοποίηση των ειδικών στόχων και περιλαμβάνονται στην απόφαση αριθ. 1031/2000/EK ως εξής :

- ενίσχυση της διακρατικής κινητικότητας των νέων·

- υποστήριξη για τη χρησιμοποίηση τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) στον τομέα της νεολαίας·
- στήριξη για την ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα οποία θα επιτρέψουν την αμοιβαία ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών·
- στήριξη για διακρατικά σχέδια με στόχο την προώθηση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας και της δέσμευσης των νέων για τη συμμετοχή τους στην ανάπτυξη της Ένωσης·
- προώθηση των γλωσσικών ικανοτήτων και της κατανόησης διαφορετικών πολιτισμών·
- υποστήριξη πιλοτικών σχεδίων που βασίζονται σε διακρατικές συμπράξεις με στόχο την ανάπτυξη της καινοτομίας και της ποιότητας στον τομέα της νεολαίας·
- ανάπτυξη σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μεθόδων ανάλυσης και παρακολούθησης των πολιτικών για τη νεολαία καθώς και της εξέλιξής τους (για παράδειγμα: βάσεις δεδομένων, κύρια αριθμητικά δεδομένα, αμοιβαία γνώση των "συστημάτων") και ανάπτυξη μεθόδων για τη διάδοση των καλών πρακτικών.

3.2. Συνεκτικότητα του προγραμματισμού με το γενικό πλαίσιο

3.2.1. Συνάφεια στόχων και προβληματικής

Όσον αφορά την εσωτερική συνεκτικότητα του προγράμματος, μπορεί να παρατηρηθεί ότι τα διάφορα επίπεδα στόχων, γενικών, ειδικών και επιχειρησιακών διαρθρώνονται αρμονικά, με την εξαίρεση των δύο επιχειρησιακών στόχων : "υποστήριξη για τη χρησιμοποίηση τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών στον τομέα της νεολαίας" και "προώθηση των γλωσσικών ικανοτήτων και της κατανόησης διαφορετικών πολιτισμών" που υπάγονται περισσότερο στους ειδικούς στόχους του προγράμματος παρά στους επιχειρησιακούς στόχους.

Όσον αφορά τη συνεκτικότητα του προγράμματος με το γενικό πλαίσιο, μπορεί να πει κανείς ότι το πρόγραμμα είναι εν μέρει συνεκτικό με την επικαιρότητα, ιδίως μετά τη δημιουργία του Πλαισίου ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας. Πράγματι, από την πρώτη εμφάνισή του, το πρόγραμμα Νεολαία αναπτύχθηκε σταδιακά ώστε να ανταποκρίνεται σε ανάγκες που εμφανίζονταν σε συγκεκριμένες χρονικές στιγμές. Η έγκριση του Πλαισίου ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας διαρθρώνει και καθιστά αυτόνομη τη διάσταση της νεολαίας. Οι γενικοί στόχοι του εν λόγω νέου πλαισίου θα πρέπει συνεπώς να επιβληθούν στο πρόγραμμα, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των νέων προτεραιοτήτων, όπως η *συμμετοχή*, η *ενημέρωση* και η *καλύτερη γνώση στη νεολαία*, αλλά και όλων των καινοτόμων στοιχείων που αφορούν την *εθελοντική εργασία*, τα οποία εμφανίστηκαν μετά την έγκριση του σχεδίου συνταγματικής συνθήκης.

Το πρόγραμμα παρουσιάζει γενικά καλή εσωτερική συνοχή. Εντούτοις, όσον αφορά τη συνεκτικότητά του με το γενικό πλαίσιο, δεν είναι πια απολύτως προσαρμοσμένο στην επικαιρότητα. Αυτό δεν σημαίνει ότι το πρόγραμμα δεν παρουσιάζει συνεκτικότητα σε σχέση με το πλαίσιο του, αλλά ότι δεν λαμβάνει υπόψη τα νέα στοιχεία που έχουν εισαχθεί στη συνεργασία για θέματα νεολαίας.

3.2.2. Συμπεράσματα

Οι στόχοι του προγράμματος καθορίζονται από το νομοθέτη στην απόφαση· συνεπώς, είναι απαραίτητο να αναζητηθούν περιθώρια ευελιξίας στο πλαίσιο αυτό, ούτως ώστε να μπορέσει να προσαρμοστεί το πρόγραμμα στις μεταβολές της συγκυρίας. Το μελλοντικό πρόγραμμα θα μπορέσει να λάβει ευχερέστερα υπόψη το πλαίσιο συνεργασίας για θέματα νεολαίας. Αυτή η νέα νομική βάση θα πρέπει, εξάλλου, να είναι επαρκώς ευέλικτη ώστε να μπορεί να προσαρμόζεται σταδιακά στις μελλοντικές εξελίξεις της συνεργασίας για θέματα νεολαίας.

3.3. Επιχειρησιακές πτυχές του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ

3.3.1. Τα περιγραφικά στοιχεία

Η διαχείριση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ, η οποία έχει ανατεθεί κατά μέγα μέρος στις εθνικές συντονιστικές μονάδες, ακολουθεί τυποποιημένες διοικητικές διαδικασίες, με τις οποίες συμμορφώνονται κατ'αρχήν οι εθνικές συντονιστικές μονάδες όλων των συμμετεχουσών χωρών. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης του προγράμματος, απεστάλη ερωτηματολόγιο σε όλες τις δικαιούχους οργανώσεις μέσω των εθνικών συντονιστικών μονάδων (ΕΣΜ). Ο στόχος ήταν να ζητηθεί από τους δικαιούχους να μετρήσουν τη διαφάνεια των διαδικασιών και των εργαλείων που χρησιμοποιούνται σήμερα στη γενική διαχείριση του προγράμματος και να διαπιστωθεί σε ποιο βαθμό διευκολύνουν την πρόσβαση στο πρόγραμμα. Τα ερωτήματα αφορούσαν κυρίως την πρόσβαση στο πρόγραμμα, τις διαδικασίες υποβολής υποψηφιοτήτων, λήψης αποφάσεων και υποβολής εκθέσεων, καθώς και τους κανόνες που διέπουν την καταβολή των επιδοτήσεων.

3.3.2. Σύνοψη των καλών πρακτικών και των δυσχερειών

Από τη διαδικασία διαβούλευσης προέκυψαν τα ακόλουθα μηνύματα :

Εικόνα του προγράμματος (ενημέρωση και δημοσιότητα) : η ποιότητα των πληροφοριών για το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ βελτιώθηκε σαφώς χάρη στην τεκμηρίωση, στις εθνικές και περιφερειακές εκδηλώσεις και στο διαδίκτυο. Εδώ και λίγα χρόνια, οι πληροφορίες είναι καλύτερα προσαρμοσμένες στο νεανικό κοινό. Εντούτοις, ο οδηγός του χρήστη δεν είναι αρκετά σαφής και θα έπρεπε να αναμορφωθεί ώστε να καταστεί περισσότερο ευχάριστος από άποψη ύφους και μορφής, και όχι να τροποποιείται σε ετήσια βάση.

Η έλλειψη προβολής εκδηλώνεται κυρίως στο πολιτικό επίπεδο.

Πρόσβαση στο πρόγραμμα : για την πλειοψηφία των οργανώσεων, η εθνική συντονιστική μονάδα είναι ευχερώς προσπελάσιμη. Εντούτοις, η έλλειψη γεωγραφικής εγγύτητας των εθνικών συντονιστικών μονάδων παρακωλύει την πρόσβαση στο πρόγραμμα μικρών τοπικών οργανώσεων, και ιδίως των οργανώσεων που βρίσκονται σε απομακρυσμένες αγροτικές και αστικές περιοχές. Εντούτοις, οι εθνικές συντονιστικές μονάδες που διαθέτουν δίκτυο τοπικών ή/και περιφερειακών σημείων ενημέρωσης είναι ευχερέστερα προσπελάσιμες από τις εν λόγω μικρές οργανώσεις και συνεπώς τους προσφέρουν καλύτερη υποστήριξη.

Συνεκτικότητα της υλοποίησης του προγράμματος : οι εθνικές συντονιστικές μονάδες διεκπεραιώνουν τις υποψηφιότητες χωρίς διακρίσεις και λειτουργούν ικανοποιητικά όσον αφορά το ποσοστό εγκρινομένων σχεδίων. Εντούτοις, οι αποκλίνουσες αποφάσεις που λαμβάνουν αποτελούν αναμφίβολα πηγή προβλημάτων για τις υποψήφιες οργανώσεις εταίρους. Το πρόβλημα αυτό εμφανίζεται ιδίως στην περίπτωση σχεδίων τα οποία λαμβάνουν

πολλαπλή χρηματοδότηση και των οποίων οι διάφορες πτυχές αξιολογούνται από διαφορετική εθνική συντονιστική μονάδα χωρίς προηγούμενη συνεννόηση μεταξύ των μονάδων. Είναι συνεπώς απαραίτητο το σύστημα επιλογής και λήψης αποφάσεων να αποκτήσει μεγαλύτερη διαφάνεια, συνεκτικότητα και σύγκλιση στο σύνολο των χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

Υποψηφιότητα : το ισχύον χρονοδιάγραμμα, το οποίο προβλέπει διαδικασία πέντε σταδίων (ή τριών για τα σχέδια συνεργασίας με τρίτες χώρες) ανταποκρίνεται στις ανάγκες των περισσότερων δικαιούχων.

Τα έντυπα υποψηφιοτήτων έχουν σχεδιαστεί για να χρησιμοποιούνται από πεπειραμένους διοργανωτές/επικεφαλής δραστηριοτήτων για νέους και δεν είναι κατάλληλα για όλες τις κατηγορίες νέων. Ορισμένες από τις ερωτήσεις είναι υπερβολικά συγκεκριμένες για σχέδια που βρίσκονται ακόμα στο στάδιο της προετοιμασίας.

Στο πλαίσιο αυτό, συζητήθηκαν οι διαδικασίες υποψηφιοτήτων που εφαρμόζονται αντίστοιχα στα μικρά σχέδια (διμερή/τριμερή σχέδια = πολλαπλή χρηματοδότηση) και στα μεγάλα σχέδια (πολυμερή σχέδια στα οποία συμμετέχουν τουλάχιστον τέσσερις οργανώσεις εταίροι = μία μόνον υποψηφιότητα συνήθως στην ΕΣΜ της χώρας υποδοχής). Κάθε δυνατότητα είχε τους οπαδούς της : οι μικρές οργανώσεις προτιμούσαν τα μικρά σχέδια, ενώ οι μεγάλες τα μεγάλα.

ΜΚΟ ευρωπαϊκής κλίμακας που ασχολούνται με τη νεολαία ζήτησαν επίσης απλούστευση της διαδικασίας υποβολής υποψηφιοτήτων χάρη σε ένα σύστημα μιας υποψηφιότητας για πολλά σχέδια σε ένα πλαίσιο πολλαπλών δράσεων και όχι ένα σύστημα πολλών υποψηφιοτήτων για συγκεκριμένα σχέδια μικρής διάρκειας.

Θα πρέπει να εξηγούνται λεπτομερώς οι λόγοι απόρριψης ενός σχεδίου, ούτως ώστε να διευκολύνεται και να ενθαρρύνεται μια νέα υποψηφιότητα.

Χρηματοοικονομικοί κανόνες : το σύστημα των κατ' αποκοπή τιμών και των καθορισμένων ποσών είναι δίκαιο και πιο φιλικό στη χρήση από το προηγούμενο σύστημα, το οποίο βασιζόταν στα ποσοστά. Εντούτοις, δεν είναι ευέλικτο, πράγμα που προξενεί δυσκολίες στις εξαιρετικά μειονεκτούσες ομάδες, όπως οι περιθωριακοί νέοι, διότι τους είναι δύσκολο να βρουν συγχρηματοδότηση.

Καταβολή των επιδοτήσεων : κατ' αρχήν, η γνωστοποίηση της επιλογής των σχεδίων και η προκαταβολή των επιδοτήσεων (75 %) στους δικαιούχους πρέπει να γίνεται τουλάχιστον τρεις μήνες πριν την έναρξη του σχεδίου. Εντούτοις, ορισμένες χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα πληροφορήθηκαν με καθυστέρηση τα επιλεγέντα σχέδια και η Επιτροπή καθυστέρησε να καταβάλει τις επιδοτήσεις για τα σχέδια που αξιολογήθηκαν και επελέγησαν σε κεντρικό επίπεδο. Οι καθυστερήσεις αυτές επέφεραν, σε ορισμένες περιπτώσεις, την ακύρωση ή την αναστολή των σχεδίων που αφορούσαν, ή τη μεταβολή εταίρων και συμμετεχόντων, πράγμα που έφερε τους διοργανωτές και τους εταίρους τους σε πολύ δύσκολη θέση.

Διαδικασία αξιολόγησης : οι δικαιούχοι υποχρεούνται να υποβάλουν την τελική τους έκθεση εντός δύο μηνών από την ολοκλήρωση του σχεδίου. Οι εθνικές συντονιστικές μονάδες και η Επιτροπή (στη περίπτωση σχεδίων που ανατίθενται κεντρικά) αξιολογούν το περιεχόμενο και τα επιτεύγματα και αναλύουν τη χρηματοπιστωτική κατάσταση πριν προχωρήσουν στην καταβολή του υπολοίπου της επιχορήγησης. Εντούτοις, οι δικαιούχοι δεν λαμβάνουν γενικά

πληροφορίες ή σχόλια σχετικά. Η διοργάνωση συνεδριάσεων παρακολούθησης, η αξιολόγηση και η διάδοση ορθών πρακτικών αποτελούν ουσιώδες στοιχείο της ανάπτυξης της εργασίας με τους νέους και των δομών για τη νεολαία.

Διατάξεις για τις εθνικές συντονιστικές μονάδες : η ανάλυση της υλοποίησης των διατάξεων για τις ΕΣΜ, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2002 και τα αποτελέσματα της οποίας εγκρίθηκαν από την επιτροπή προγράμματος αποδεικνύει ότι οι επιχειρησιακοί μηχανισμοί και το πλαίσιο ευθυνών που δημιουργήσαν οι ΕΣΜ λειτούργησαν ως επί το πλείστον ικανοποιητικά. Παρόλο που η πρακτική εφαρμογή της αποδείχθηκε δυσκολότερη σε ορισμένες, αν και εξαιρετικά περιορισμένες, περιπτώσεις, η αποκτηθείσα εμπειρία απέδειξε ασφαλώς ότι ο συνολικός απολογισμός της εφαρμογής τους μπορεί να θεωρηθεί θετικός. Ανεξαρτήτως αυτού, η υφιστάμενη εκδοχή του κειμένου θα συνεχίσει να ισχύει για ολόκληρη τη διάρκεια της νομικής βάσης του Προγράμματος.

3.3.3. Εκτιμήσεις όσον αφορά τις επιχειρησιακές πτυχές

Το αποτέλεσμα του σεμιναρίου για τις διαδικασίες μπορεί να αξιολογηθεί ως εξής :

Εικόνα του προγράμματος : ο οδηγός του χρήστη περιγράφει σε γενικές γραμμές τους στόχους του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ, τα κριτήρια επιλεξιμότητας, καθώς και τη διαδικασία υποβολής υποψηφιοτήτων στις κυριότερες γλώσσες των συμμετεχουσών χωρών. Οι περισσότερες εθνικές συντονιστικές μονάδες παράγουν έγχρωμα και φιλικά προς τον αναγνώστη έγγραφα (γενικά, ένα φυλλάδιο ανά δράση) τα οποία απευθύνονται σε ένα νεανικό κοινό και παρέχουν συνεπώς τις απαραίτητες πληροφορίες κατά απλό και κατανοητό τρόπο. Ορισμένοι δικτυακοί τόποι είναι επίσης διαδραστικοί και προσαρμοσμένοι στο νεανικό κοινό. Θα πρέπει να ενθαρρυνθούν όλες οι εθνικές συντονιστικές μονάδες να παράγουν τεκμηρίωση και εργαλεία ενημέρωσης που να προσελκύουν την προσοχή και το ενδιαφέρον και να δίδουν κίνητρα στους νέους.

Εντούτοις, οι στόχοι του προγράμματος δεν διαδίδονται πάντα στις αρμόδιες κυβερνητικές αρχές, ιδίως στο περιφερειακό και στο τοπικό επίπεδο. Έτσι, μια τέτοια έλλειψη πληροφοριών παρακωλύει, ή ακόμα και καθιστά αδύνατη καμιά φορά, την πρόσβαση σε συγχρηματοδότηση και υποστήριξη εκ μέρους των τοπικών αρχών.

Οι εθνικές αρχές, οι εθνικές συντονιστικές μονάδες και η Επιτροπή πρέπει να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο για τη βελτίωση της εικόνας του προγράμματος σε πολιτικό επίπεδο. Η αποστολή τους θα μπορούσε να διευκολυνθεί ενθαρρύνοντας τη δημιουργία συμπράξεων στο εσωτερικό των τοπικών αρχών και μεταξύ τοπικών αρχών. Εκδηλώσεις όπως οι "ευρωπαϊκές εβδομάδες νεολαίας" μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο ευαισθητοποίησης του κοινού σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Πρόσβαση στο πρόγραμμα : η προσπελασιμότητα του προγράμματος και η γεωγραφική εγγύτητα των δικαιούχων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο αποτελούν σημαντικές πτυχές του προγράμματος. Ορισμένες χώρες θα μπορούσαν να ακολουθήσουν το παράδειγμα εκείνων που θέσπισαν περιφερειακές διατάξεις, σε ορισμένες χώρες οριστικές, ενώ σε άλλες πειραματικές και να καταστήσουν το πρόγραμμα ευχερέστερα προσπελάσιμο και περισσότερο βατό για τους νέους.

Συνεκτικότητα της υλοποίησης του προγράμματος : παρόλο που οι διαδικασίες είναι τυποποιημένες, ορισμένες εθνικές συντονιστικές μονάδες χρειάζεται να τις προσαρμόσουν στις εθνικές τους ανάγκες ή/και στους διαθέσιμους πόρους. Επισημαίνεται μια κάποια

έλλειψη διαφάνειας, ιδίως στο επίπεδο της λήψης των αποφάσεων καταβολής επιχορηγήσεων, όταν οι εθνικές προτεραιότητες έρχονται να προστεθούν ή να υποκαταστήσουν τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες. Έτσι, για να διατηρηθεί μια κάποια ευελιξία, είναι σημαντικό οι εθνικές συντονιστικές μονάδες να εξασφαλίσουν μια συνεκτική ισορροπία μεταξύ των ευρωπαϊκών και των εθνικών προτεραιοτήτων, καθώς και συνεχή διάλογο και διαβούλευση με τις εθνικές συντονιστικές μονάδες.

Ορισμένες ΕΣΜ ευνοούν τη διατήρηση μιας πολλαπλής χρηματοδότησης, διότι το σύστημα αυτό τις βοηθά να αξιολογούν τον όγκο δραστηριοτήτων επί τη βάση των υποψηφιοτήτων που υποβάλλονται, ενώ στην περίπτωση των πολυμερών σχεδίων, δεν είναι πάντα ενήμερες όσον αφορά τον αριθμό των οργανώσεων εταίρων που συμμετέχουν σε σχέδια τα οποία υλοποιούνται σε άλλες χώρες. Εντούτοις, οι διαβουλεύσεις μεταξύ των εθνικών συντονιστικών μονάδων θα πρέπει να καταστούν υποχρεωτικές όταν πρόκειται για σχέδια με πολλαπλή χρηματοδότηση.

Χρηματοδότηση των σχεδίων: οι υποψηφιότητες για σχέδια πολλαπλών δράσεων και μεγάλης διάρκειας θα μπορούσαν να μεταφραστούν σε απλούστευση της διαδικασίας υποβολής υποψηφιοτήτων και συνεπώς σε μείωση των καθυστερήσεων στις πληρωμές. Ένα τέτοιο σύστημα υποψηφιοτήτων θα επέτρεπε στις οργανώσεις που ασχολούνται με τη νεολαία να θέτουν υποψηφιότητα για μια σειρά δράσεων, αντί να χρειάζεται να υποβάλλουν μία υποψηφιότητα ανά σχέδιο. Περισσότερο μακροπρόθεσμα σχέδια θα μπορούσαν να ευαισθητοποιήσουν την κοινή γνώμη όσον αφορά το πρόγραμμα και να προσφέρουν περισσότερα κίνητρα σε τοπικό επίπεδο προσελκύοντας έτσι επιπλέον χρηματοδότηση.

Αλλά πρέπει να ληφθούν υπόψη οι περιορισμοί των μικρών οργανώσεων και των λιγότερο ευνοημένων ομάδων, διότι τα μικρά σχέδια διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο γι' αυτές.

Διαδικασία αξιολόγησης: έχει ουσιαστική σημασία να ανακοινώνεται στους δικαιούχους η αξιολόγηση του σχεδίου τους, όχι μόνον τη στιγμή υποβολής της υποψηφιοτήτάς τους, αλλά και μετά την ολοκλήρωσή του. Η ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών θα πρέπει να διευκολύνεται από τις εθνικές συντονιστικές μονάδες και από την Επιτροπή. Το αποτέλεσμα των σχεδίων θα πρέπει να επηρεάζει το πρόγραμμα και να έχει αντίκτυπο στις δομές και στις πολιτικές για τη νεολαία. Θα πρέπει να διατίθενται πόροι που θα διευκολύνουν τη διοργάνωση σεμιναρίων αξιολόγησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

3.3.4. Συμπεράσματα

Συνοπτικά, οι συστάσεις που προέκυψαν από την αξιολόγηση των υφισταμένων διαδικασιών του προγράμματος είναι οι εξής :

- αύξηση της πολιτικής προβολής του προγράμματος.
- δημιουργία περιφερειακών και τοπικών σημείων ενημέρωσης ή επαφής για να επιτευχθεί μεγαλύτερη εγγύτητα με τους δικαιούχους. Υιοθέτηση προσέγγισης υποστήριξης κατά τις διάφορες φάσεις (προώθηση, υποψηφιότητα, αξιολόγηση) του προγράμματος, ιδίως με τους περιθωριοποιημένους νέους.
- απλούστευση και ελάφρυνση της διαδικασίας υποβολής υποψηφιοτήτων σε διοικητικό επίπεδο. Προώθηση και υποστήριξη σχεδίων πολλαπλών δράσεων, χωρίς όμως κατάργηση των σχεδίων μικρής κλίμακας.

- μεγαλύτερη διαφάνεια στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και τα κριτήρια επιλογής και μεγαλύτερη συνεκτικότητα και ισορροπία των εθνικών και ευρωπαϊκών προτεραιοτήτων σε όλες τις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.
- διευκόλυνση της πρόσβασης στο πρόγραμμα των μειονεκτουσών ομάδων και των νέων από τρίτες χώρες με τη θέσπιση περισσότερο ευέλικτου μηχανισμού καταβολής επιχορηγήσεων.
- διοργάνωση ετήσιων συνεδριάσεων αξιολόγησης για τους εθνικούς και ευρωπαϊκούς δικαιούχους, καθώς και για τις ομάδες χωρών.

3.4. Δράση 1 Νεολαία για την Ευρώπη

3.4.1. Πλαισίωση της δράσης

Οι ειδικοί στόχοι της δράσης 1 προσδιορίζονται στο παράρτημα της απόφασης 1031/2000/EK για τη θέσπιση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ ως εξής :

"Η Κοινότητα υποστηρίζει δραστηριότητες κινητικότητας για νέους, διάρκειας τουλάχιστον μιας εβδομάδας, οι οποίες πραγματοποιούνται βάσει κοινών σχεδίων στο εσωτερικό της Κοινότητας (για τις ενδοκοινοτικές ανταλλαγές) και αφορούν ομάδες νέων ηλικίας, κατ' αρχήν, από 15 έως 25 ετών, που κατοικούν νομίμως σε κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα (στις ανταλλαγές με τρίτες χώρες θα εμπλέκονται τουλάχιστον δύο κράτη μέλη)."

Οι δραστηριότητες αυτές, που βασίζονται σε διακρατικές συμπράξεις μεταξύ ομάδων νέων και συνεπάγονται την ενεργό συμμετοχή τους, έχουν ως σκοπό να τους δώσουν τη δυνατότητα να ανακαλύψουν και να ευαισθητοποιηθούν σε διάφορες πολιτιστικές και κοινωνικές πραγματικότητες και να τους ωθήσουν να συμμετάσχουν ή να προτείνουν άλλες δραστηριότητες σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στη συμμετοχή των νέων για τους οποίους αυτή θα είναι η πρώτη ευρωπαϊκή δραστηριότητα, νέων με λιγότερες ευκαιρίες ή ενώσεων μικρού μεγέθους και τοπικής διάστασης, χωρίς εμπειρία στο ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η διμερής κινητικότητα ομάδας θα λαμβάνει χρηματοδότηση εφόσον αυτό δικαιολογείται από την άποψη των στοχευόμενων ομάδων ή μιας ειδικής παιδαγωγικής προσέγγισης και αποκλειστικά για ανταλλαγές μεταξύ των χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

Μπορούν να λάβουν χρηματοδότηση δραστηριότητες για την ενίσχυση της άμεσης συμμετοχής των νέων σε σχέδια ομαδικής κινητικότητας, ιδίως υπό μορφή δραστηριοτήτων προπαρασκευής των νέων από γλωσσικής και διαπολιτισμικής πλευράς πριν την αναχώρησή τους.

3.4.2. Υλοποίηση της δράσης

α) Γενικές παρατηρήσεις όσον αφορά τη δράση

Η δράση 1 συμβάλλει στη διαδικασία εκπαίδευσης των νέων, ιδίως μέσω ανταλλαγών, ούτως ώστε να τους δώσει τη δυνατότητα να συνειδητοποιήσουν την πολυμορφία των πολιτισμών, την ισότητα ευκαιριών, τον αγώνα κατά του αποκλεισμού, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Η δράση 1 ευνοεί τη δημιουργία ενισχυμένων συμπράξεων σε όλα τα επίπεδα, μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, στο επίπεδο των εθνικών συντονιστικών μονάδων που είναι επιφορτισμένες με την υλοποίησή της και στο επίπεδο των ομάδων νέων που πρέπει να προετοιμάσουν τα σχέδια και να συμμετάσχουν σε αυτά.

Η δράση 1 συμβάλλει στην διαδικασία « άτυπης » εκπαίδευσης των νέων, ούτως ώστε να τους επιτρέψει να συνειδητοποιήσουν ότι είναι παράγοντες που συμμετέχουν στην ευρωπαϊκή οικοδόμηση. Τους επιτρέπει να κατανοήσουν καλύτερα την ευρωπαϊκή ποικιλομορφία.

β) Επιχειρησιακοί μηχανισμοί

Οι διμερείς ανταλλαγές αποτελούν κατάλληλο μέσο για μια πρώτη ευρωπαϊκή εμπειρία μιας οργάνωσης νέων ή για τις ομάδες νέων με λιγότερες ευκαιρίες. Όσον αφορά τους τελευταίους, θα ήταν σκόπιμο να μειώνεται η διάρκεια και το περιεχόμενο των σχεδίων, ούτως ώστε να είναι καλύτερα προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους.

Οι πολυμερείς ανταλλαγές αντιπροσωπεύουν μια πραγματική ευρωπαϊκή διαπολιτισμική διάσταση. Εντούτοις, η αναζήτηση εταίρων για τις ανταλλαγές συνεχίζει να είναι ένα δύσκολο στάδιο. Η σύμπραξη έχει ουσιαστική σημασία, αλλά ο ρόλος των διαφόρων εταίρων δεν είναι πάντα σαφής, ιδίως όσον αφορά την κατανομή των οικονομικών και οργανωτικών ευθυνών. Η αποτελεσματική πλαισίωση των νέων, καθώς και η πραγματική συμμετοχή τους καθόλη τη διάρκεια του σχεδίου είναι ιδιαίτερα σημαντικές. Από την άποψη αυτή, τα κράτη μέλη αναφέρουν τη δυνατότητα μείωσης του ορίου ηλικίας για την πρόσβαση των δικαιούχων, εφόσον το επιτρέπει το πρόγραμμα, στα 13 ή ακόμα και στα 12 χρόνια, ούτως ώστε να λαμβάνεται υπόψη η ωριμότητά τους για συμμετοχή σε μια τέτοια δράση.

Γενικά, το γεγονός της συμμετοχής σε δράση ανταλλαγής νέων κινητοποιεί τους νέους να στραφούν προς άλλες δράσεις που προσφέρει το πρόγραμμα ή άλλα ευρωπαϊκά προγράμματα, όπως το SOCRATES ή το LEONARDO. Οι διασυνδέσεις μεταξύ των προγραμμάτων είναι ευπρόσδεκτες.

Από τη μελέτη αντικτύπου προκύπτει ότι υπάρχει ζήτηση για την αναγνώριση της αξίας της δράσης και ότι οι συμμετέχοντες θα πρέπει να μπορούν να λαμβάνουν πιστοποιητικό για τη συμμετοχή τους σε ανταλλαγή νέων.

Όσον αφορά την υλοποίηση των σχεδίων ανταλλαγών, τα κράτη μέλη αναφέρουν ότι είναι σκόπιμο να περιληφθεί στη διάρκειά τους ο χρόνος που αφιερώνεται στην προετοιμασία, καθώς στον απολογισμό εκτέλεσης του σχεδίου.

3.4.3. Ανάλυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της δράσης

Στο πλαίσιο του προϋπολογισμού ΝΕΟΛΑΙΑ χορηγήθηκαν στην δράση 1 πιστώσεις 79,1 εκατομμυρίων ευρώ για ανταλλαγές νέων κατά το διάστημα 2000-2002. 167.298 νέοι μπόρεσαν έτσι να συμμετάσχουν σε ένα από τα 8467 σχέδια που χρηματοδότησε η Επιτροπή. Το ποσοστό πολυμερών σχεδίων ήταν 30% το 2000 και μπόρεσε να φθάσει το 40% στα τέλη του 2002, σύμφωνα με το στόχο που είχε θέσει η Επιτροπή.

Αντίκτυπος στους νέους

Η μελέτη αντικτύπου απέδειξε ότι για τις υποψήφιες χώρες, η δράση 1 προσφέρει στους νέους μια δυνατότητα διακρατικής κινητικότητας προς ευρωπαϊκές χώρες που δεν είχαν ακόμα τη δυνατότητα να ανακαλύψουν.

Όσον αφορά τις διμερείς ανταλλαγές, η μελέτη αντικτύπου υπογραμμίζει το γεγονός ότι είναι ιδιαίτερα χρήσιμες για τους νέους που έχουν λιγότερες ευκαιρίες, όπως για παράδειγμα, οι νέοι που προέρχονται από μειονότητες ρομ ή ζουν σε δύσκολες γεωγραφικές περιοχές, όπως και για τις οργανώσεις νέων για τους οποίους αυτή είναι η πρώτη ευρωπαϊκή εμπειρία.

Για τους υπόλοιπους νέους, το πρόγραμμα προσανατολίζεται προς πολυμερείς ανταλλαγές ομάδων. Η απόκτηση μιας διεθνούς εμπειρίας βοηθά τους νέους να ωριμάσουν, αλλά απαιτεί ισχυρή πλαισίωση. Επιπλέον, οι ανταλλαγές νέων συμβάλλουν στην πρακτική εξάσκηση σε άλλες γλώσσες και στην απόκτηση διαπολιτισμικών γνώσεων. Τέλος, αποτελούν ένα μέσο ανάπτυξης της διαλλακτικότητας και του αμοιβαίου σεβασμού, ανοίγματος του πνεύματος και διαλόγου.

Χάρη στην κινητικότητα, οι νέοι συνειδητοποίησαν εξάλλου πληρέστερα το ρόλο τους ως ευρωπαίοι πολίτες. Αυτό το άνοιγμα στην Ευρώπη αντιπροσωπεύει μια υπεραξία που οι νέοι μπορούν να προβάλουν στην αγορά εργασίας. Εντούτοις, πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή η μορφή ανεπίσημης εκπαίδευσης δεν θέτει προβλήματα στους νέους που προέρχονται από ανώτερο ή/και πανεπιστημιακό κοινωνικό εκπαιδευτικό περιβάλλον, ενώ για τους λιγότερο ευνοημένους νέους απαιτείται σοβαρή προετοιμασία πριν την ανταλλαγή.

Όσον αφορά την απόκτηση πολυπολιτισμικών γνώσεων και την προσωπική ανάπτυξη, οι νέοι που συμμετέχουν σε σχέδιο ανταλλαγών οδηγούνται συχνά λόγω του πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος στην επιθυμία να διοργανώσουν με τη σειρά τους σχέδιο ανταλλαγών ή να στραφούν, σε δεύτερη φάση, σε περισσότερο εξατομικευμένα σχέδια σε ένα πνεύμα δημιουργικότητας. Επίσης, οι περισσότεροι αρχίζουν να αναμιγνύονται εντονότερα στις πρωτοβουλίες της τοπικής κοινότητας.

Τέλος, η πρόσβαση των νέων που προέρχονται από λιγότερο ευνοημένο περιβάλλον στο πρόγραμμα είναι ιδιαίτερα θετική, ως πρώτη ευρωπαϊκή εμπειρία χάρη στις διμερείς ανταλλαγές. Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ο θετικός αντίκτυπος που μπορεί να έχει το πρόγραμμα, και ειδικότερα οι δράσεις ανταλλαγών, σε ένα κοινό σωματικά και διανοητικά ανάπηρων νέων.

Αντίκτυπος στους διοργανωτές κοινωνικοεκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, στις οργανώσεις και στις τοπικές κοινότητες

Όσον αφορά τον αντίκτυπο της δράσης 1 στους κοινωνικούς λειτουργούς, μπορεί να πει κανείς ότι η δράση έφερε στο προσκήνιο τη σημασία της ποιότητας της εργασίας τους, την ανάγκη ειδικής κατάρτισης στον τομέα των διεθνών διαπολιτισμικών ανταλλαγών, τη χρησιμότητα της ανάπτυξης δικτύων οργανώσεων που ασχολούνται με θέματα νεολαίας και την ανταλλαγή καλών πρακτικών, καθώς και τη σημασία των γλωσσικών γνώσεων.

Όσον αφορά τις οργανώσεις νέων, προκύπτει ότι, γενικά, ακολουθούν τις ετήσιες προτεραιότητες που καθορίζει η Επιτροπή και οι εθνικές συντονιστικές μονάδες, αλλά καταβλήθηκε ιδιαίτερη προσπάθεια για την ποιότητα των σχεδίων και τις περιφερειακές ιδιαιτερότητες.

Η απόκτηση γνώσεων μέσω της εμπειρίας από τους διοργανωτές δραστηριοτήτων για νέους οι οποίοι συμμετέχουν σε πολυμερείς ανταλλαγές δημιούργησε μια ανάγκη διάδοσης καλών πρακτικών, η οποία θα έπρεπε να ενταθεί. Οι οργανώσεις νέων, από την πλευρά τους, αντιμετωπίζουν υπερβολικό φόρτο εργασίας, και ιδίως συγκέντρωση των δραστηριοτήτων

τους κατά τη διάρκεια των σχολικών διακοπών. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι κοινότητες στηρίζονται στα δίκτυα αδελφοποιημένων πόλεων για την ανάπτυξη των ανταλλαγών.

Η συστηματοποίηση της αναζήτησης εταίρων, η ανάπτυξη δικτύων των οργανώσεων νέων, η αποκέντρωση των δομών που μπορούν να προσφέρουν στους νέους την ευκαιρία να οργανώσουν σχέδια ανταλλαγών επηρεάζουν θετικά τη βελτίωση της εν λόγω δράσης του προγράμματος.

Η δράση 1 (Νεολαία για την Ευρώπη) του προγράμματος, συνιστά να δίδεται προτεραιότητα, στην περίπτωση οργανώσεων με διεθνή εμπειρία, σε πολυμερή σχέδια (στα οποία να εμπλέκονται τουλάχιστον τέσσερις συμμετέχουσες χώρες). Συνεπώς, το γεγονός ότι τα σχέδια διμερών ανταλλαγών περιορίζονται στις νέες και λιγότερο έμπειρες ομάδες νέων ή στις ομάδες λιγότερο ευνοημένων νέων ενεργεί ως αντικίνητρο για τις τοπικές ομάδες και τους τοπικές οργανώσεις για τους νέους τα μέλη των οποίων εναλλάσσονται διαρκώς. Παρόλο που η εμπειρία δεν είναι νέα για την οργάνωση, είναι νέα για τους συμμετέχοντες. Όσον αφορά τις οργανώσεις μικρού μεγέθους που ασχολούνται με τις λιγότερο ευνοημένες ομάδες, τα διοικητικά καθήκοντα, η διοργάνωση και η διαχείριση σχεδίων στα οποία εμπλέκονται πολλαπλοί εταίροι τους φαίνονται υπερβολικά πολύπλοκα.

Το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα των σχεδίων ανταλλαγών άσκησε επίδραση ιδίως στο επίπεδο των τοπικών και περιφερειακών κοινοτήτων, αυξάνοντας το ευρωπαϊκό ενδιαφέρον και προσφέροντας την ευκαιρία να δημιουργηθούν και άλλες οργανώσεις νέων.

Αντίκτυπος στις πολιτικές, στις νομοθεσίες και στους θεσμούς

Το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ εμπνέει τα κράτη μέλη, τα οποία υποστηρίζουν συχνά ταυτόσημα σχέδια εκτός του προγράμματος. Επίσης, η αποκέντρωση του προγράμματος, η οποία επεκτείνεται όλο και περισσότερο στις εθνικές συντονιστικές μονάδες, παίζει πολλαπλασιαστικό ρόλο και καθιστά το πρόγραμμα περισσότερο προσπελάσιμο από όλους τους νέους χωρίς διακρίσεις.

Όσον αφορά τις υποψήφιες χώρες, η εμπειρία ανταλλαγών νέων είναι σχετικά καινούργια, διότι ποτέ προηγουμένως δεν είχαν μια πραγματική ευκαιρία να συμμετάσχουν σε διεθνείς ανταλλαγές.

Οι ετήσιες προτεραιότητες της Επιτροπής τηρούνται και αντιστοιχούν συχνά στις εθνικές προτεραιότητες. Εντούτοις, θα ήταν καλό να μην πολλαπλασιάζεται ο αριθμός προτεραιοτήτων, ενώ είναι απαραίτητο να μην δημιουργούνται εθνικές προτεραιότητες μη συμβατές μεταξύ τους ή με τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες.

3.4.4. Συμπεράσματα όσον αφορά τη δράση

Οι ανταλλαγές νέων προσφέρουν την ευκαιρία σε νέους διαφόρων εθνικοτήτων να συναντηθούν εύκολα σε ένα περιβάλλον που τους επιτρέπει να εξερευνήσουν κοινά θέματα και να ανακαλύψουν διαφορετικούς πολιτισμούς.

Η σχεδόν πλήρης αποκέντρωση της εν λόγω δράσης στις εθνικές συντονιστικές μονάδες συνέβαλε στο να καταστεί το πρόγραμμα περισσότερο προσπελάσιμο και εμφανές για τους νέους που το χρησιμοποιούν.

Η ποιότητα των σχεδίων βελτιώνεται διαρκώς, χάρη στην όλο και σε μεγαλύτερο βάθος εργασία στο επίπεδο των οργανώσεων και των λοιπών αντισυμβαλλομένων που διοργανώνουν σχέδια.

Στο επίπεδο αυτό, οι εθνικές συντονιστικές μονάδες εκτελούν έργο ενημέρωσης και κατάρτισης για τους αντισυμβαλλομένους οργανώνοντας σεμινάρια ενημέρωσης και κατάρτισης.

Εντούτοις, είναι απαραίτητο να γίνουν βελτιώσεις, και συγκεκριμένα :

- Θα πρέπει να ενταθεί η σύσταση συμπράξεων ποιότητας, ιδίως στα πολυμερή σχέδια. Οι εθνικές συντονιστικές μονάδες θα πρέπει να διαδραματίσουν σημαντικότερο ρόλο σχετικά.
- Οι εθνικές συντονιστικές μονάδες θα πρέπει να εντείνουν τη διασύνδεσή τους, ούτως ώστε να προσφέρουν καλύτερες υπηρεσίες στους εταίρους, πράγμα που είναι σημαντικό ιδίως για τα διμερή σχέδια των οποίων η χρηματοδότηση εξαρτάται από πολλές εθνικές συντονιστικές μονάδες
- Θα πρέπει να μπορεί να μειώνεται η διάρκεια των σχεδίων για ομάδες νέων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες.
- Η κατώτερη ηλικία συμμετοχής σε ανταλλαγή θα μπορούσε σε ορισμένες περιπτώσεις να μειωθεί στα 12-13.
- Οι νέοι που έχουν συμμετάσχει σε σχέδιο ανταλλαγής θα πρέπει να μπορούν να λαμβάνουν πιστοποιητικό στο οποίο να αναφέρεται η συμμετοχή τους σε ευρωπαϊκή δράση.
- Τα σχέδια ανταλλαγών θα πρέπει να αποτελούν περισσότερο μακροχρόνια δράση για τους νέους, περιλαμβάνοντας την προετοιμασία του σχεδίου, την εκτέλεση του σχεδίου καθεαυτού και τον απολογισμό των κεκτημένων του σχεδίου για τους νέους μετά το γεγονός.
- Θα πρέπει να μπορέσει να υλοποιηθεί η δημιουργία διασυνδέσεων μεταξύ των δράσεων μέσω σχεδίων « αναμεταδοτών ».

3.5. Δράση 2 Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία

3.5.1. Πλαισίωση της δράσης

Η απόφαση 1031/2000/EK για τη θέσπιση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ διατυπώνει, στο παράρτημά της τους ειδικούς στόχους της ευρωπαϊκής εθελοντικής υπηρεσίας. Πιο συγκεκριμένα ορίζει τον "εθελοντή νέο" ως άτομο ηλικίας κατ' αρχήν 18 έως 25 ετών. Ο εθελοντής νέος αναλαμβάνει να ασκήσει μια δραστηριότητα κοινωνικής αλληλεγγύης, με σκοπό να αποκτήσει κοινωνικές και ατομικές ικανότητες και δεξιότητες, συμβάλλοντας ταυτοχρόνως στην κοινωνία. Για το σκοπό αυτό, ο εθελοντής νέος συμμετέχει, σε άλλο κράτος μέλος από το κράτος κατοικίας του ή σε τρίτη χώρα, σε μη κερδοσκοπική και μη αμειβόμενη δραστηριότητα, συλλογικού ενδιαφέροντος, για περιορισμένο χρονικό διάστημα (δώδεκα μήνες το πολύ). Η ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία βασίζεται στη συνεργασία και τον καταμερισμό των ευθυνών μεταξύ των εθελοντών νέων, της οργάνωσης αποστολής και

της οργάνωσης υποδοχής. Η Επιτροπή χορηγεί έγγραφο το οποίο βεβαιώνει τη συμμετοχή των εθελοντών νέων στην ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία.

Όσον αφορά τη δράση 2.1 (Ενδοκοινοτική ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία), το ίδιο παράρτημα της νομικής βάσης τάσσει : “Η Κοινότητα θα υποστηρίζει διακρατικά σχέδια (με διάρκεια που περιορίζεται κατ' αρχήν σε τρεις εβδομάδες έως ένα χρόνο) τα οποία επιτρέπουν στους νέους να συμμετάσχουν ενεργά και προσωπικά σε δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κοινωνίας σε ποικίλους τομείς και τα οποία συνιστούν, παράλληλα, μορφωτική εμπειρία άτυπου χαρακτήρα με σκοπό την απόκτηση κοινωνικών και πολιτιστικών δεξιοτήτων. Τα σχέδια αυτά θα έχουν ως σκοπό να βοηθήσουν τους νέους να έλθουν σε επαφή με άλλες γλώσσες και πολιτισμούς και να εξοικειωθούν με νέες ιδέες και οράματα σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία των πολιτών...”

Προβλέπονται διάφορες προτεραιότητες : ανάπτυξη της πτυχής σχεδίων μικρής διάρκειας, ούτως ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση εθελοντών νέων με λιγότερες ευκαιρίες και να τους εξασφαλιστεί εξατομικευμένη στήριξη· εισαγωγή των δραστηριοτήτων εθελοντικής εργασίας ως νέο στοιχείο υφισταμένων ή/και νέων συμπράξεων· συμμετοχή οργανώσεων που δεν έχουν συμμετάσχει ακόμα στην ΕΕΥ· εισαγωγή νέων τομέων και καινοτομιών· και συμβολή στην τοπική ανάπτυξη.

3.5.2. Υλοποίηση της δράσης

α) Γενικές παρατηρήσεις όσον αφορά τη δράση

Η Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία (ΕΕΥ) εγκαινιάστηκε το 1996 ως πειραματική δράση. Σήμερα, περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ (2000-2006) και λαμβάνει κονδύλια περίπου 25 εκατομμυρίων ευρώ ετησίως. Πρόκειται λοιπόν για μια από τις κύριες δράσεις του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ. Κάθε χρόνο, επιτρέπει σε 3 500 περίπου νέους που ζουν στις συμμετέχουσες χώρες να περνούν 6 και 12 μήνες στο εξωτερικό. Για τους νέους με λιγότερες ευκαιρίες δημιουργήθηκε ειδικά μια πτυχή που περιλαμβάνει σχέδια μικρής διάρκειας. Αλλά η ΕΕΥ χρηματοδοτεί και σχέδια μεγαλύτερου εύρους στα οποία μπορούν να συμμετάσχουν έως και 60 εθελοντές παρόντες σε διάφορους τόπους υποδοχής. Το 2002, δημιουργήθηκε μια έννοια συλλογικής εθελοντικής υπηρεσίας προκειμένου να επιτρέψει την ανάπτυξη ακόμα μεγαλύτερου αριθμού εθελοντών, σε σύνδεση με ειδικά γεγονότα, π.χ. στον αθλητικό τομέα.

β) Επιχειρησιακοί μηχανισμοί

Η μεγάλη πλειοψηφία των σχεδίων ΕΕΥ διεκπεραιώνεται από τις εθνικές συντονιστικές μονάδες. Πρόκειται κυρίως για εξατομικευμένα σχέδια ΕΕΥ μεγάλης διάρκειας (διμερή σχέδια στα οποία συμμετέχει ένας εθελοντής), αλλά μπορεί να πρόκειται και για ατομικά σχέδια ή συλλογικά σχέδια μικρής διάρκειας (μεταξύ 3 εβδομάδων και 6 μηνών) ανοικτά σε εθελοντές νέους με λιγότερες ευκαιρίες. Σε κεντρικό επίπεδο, γίνεται διάκριση μεταξύ δύο τύπων σχεδίων : αφενός, τα σχέδια ευρωπαϊκής κλίμακας, στα οποία συμμετέχουν πολυάριθμες οργανώσεις εταίροι και πολλοί εθελοντές που αποστέλλονται σε διάφορα σημεία υποδοχής και, αφετέρου, η εξατομικευμένη υποδοχή σε γραμματείες ευρωπαϊκών μη κυβερνητικών οργανώσεων για τη νεολαία. Δημιουργήθηκε μια διαδικασία έγκρισης των οργανώσεων υποδοχής σχεδίων ΕΕΥ στις χώρες του προγράμματος υπό μορφή εκδηλώσεων ενδιαφέροντος για την υποδοχή. Η έγκριση αυτή αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την υποβολή αίτησης επιχορήγησης και πρέπει να εξασφαλίσει τη διαφάνεια και την ποιότητα των σχεδίων υποδοχής. Εξάλλου, το γραφείο τεχνικής βοήθειας, θέτει στη διάθεση των

ενδιαφερομένων, των εθελοντών, των οργανώσεων και των εθνικών συντονιστικών μονάδων μια υπηρεσία βοήθειας και παρέχει υπηρεσίες επικοινωνίας και παροχής συμβουλών.

3.5.3. Ανάλυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της δράσης

Μεταξύ 2000 και 2002, το συνολικό ποσό που χορηγείται για την ΕΕΥ ανήλθε σε 66,5 εκατομμύρια ευρώ (2000 : 20,7 εκατομμύρια ευρώ· 2001 : 23,9 εκατομμύρια ευρώ· 2002 : 21,9 εκατομμύρια ευρώ). Ο αριθμός υποβαλλομένων σχεδίων αυξήθηκε σημαντικά και σταθερά από το 2000 (αύξηση κατά 15% μεταξύ 2000 και 2001 και κατά 21% μεταξύ 2001 και 2002). Χρηματοδοτήθηκαν 17 703 σχέδια υποδοχής και αποστολής (2000 : 5 423 · 2001 : 5 754 · 2002 : 6 526). Ο συνολικός αριθμός εθελοντών της ΕΕΥ έφθασε σχεδόν τους 10 000 μετά το τέλος αυτής της πρώτης τριετίας (2000 : 2 798 · 2001 : 3 430, 2002 : 3 432), σημειώνοντας σημαντική αύξηση κατά 23% μεταξύ 2000 και 2001. Σήμερα, ο αριθμός τους φαίνεται να έχει σταθεροποιηθεί στους 3 500 περίπου εθελοντές το χρόνο. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να παρατηρηθεί ότι στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων της ΕΕΥ βρίσκονται 6 000 περίπου διμερή σχέδια υποδοχής προς εξέταση.

Αντίκτυπος στους νέους

Η Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία αποτελεί σημαντικό στάδιο στη ζωή των εθελοντών νέων : η ενεργός συμμετοχή στο σχέδιο και η απόφαση να ζήσει κανείς, να μάθει και να εργαστεί έως και 12 μήνες σε μια ξένη χώρα. Λαμβανομένης υπόψη της κατά κύριο λόγο εξατομικευμένης φύσης της και της διάρκειάς της, η ΕΕΥ προσφέρει, στις περισσότερες περιπτώσεις, νέα δυναμική στην προσωπική ανάπτυξη και επιτρέπει στον εθελοντή νέο να αποκτήσει σημαντικά μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στον εαυτό του.

Πολύ συχνά, διαπιστώνεται στους εθελοντές και αλλαγή εκπαιδευτικών και επαγγελματικών στόχων. Μετά την επιστροφή τους, οι πρώην εθελοντές της ΕΕΥ υιοθετούν έναν περισσότερο ανοικτό, περισσότερο διαλλακτικό, περισσότερο αλληλέγγυο τρόπο σκέψης και δράσης. Άλλο ένα σημαντικό πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα είναι ότι οι πρώην εθελοντές έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να συμμετάσχουν σε ανεπίσημες εκπαιδευτικές δραστηριότητες ή να ενθαρρύνουν τους ομολόγους τους να το κάνουν.

Η ΕΕΥ επιτρέπει αναμφισβήτητα στους νέους να αποκτήσουν νέες προσωπικές, κοινωνικές, διαπολιτισμικές και τεχνικές δεξιότητες, πράγμα που μπορεί να τους βοηθήσει να βελτιώσουν την απασχολησιμότητά τους. Πολύ σημαντικό από την άποψη αυτή θεωρείται το σύστημα πιστοποίησης το οποίο έχει πλέον παγιωθεί και λειτουργεί απρόσκοπτα. Η γενική ικανοποίηση των εθελοντών όσον αφορά την ΕΕΥ φθάνει στις περισσότερες περιπτώσεις πολύ υψηλά ποσοστά.

Αντίκτυπος στους διοργανωτές κοινωνικοεκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, στις οργανώσεις και στις τοπικές κοινότητες για τη νεολαία

Νέες οργανώσεις χωρίς εμπειρία συμμετείχαν συστηματικά και μπόρεσαν να δημιουργήσουν νέες διακρατικές και τοπικές συμπράξεις. Οι συνήθειες δραστηριοτήτες τους με εθελοντές ή με νέους, ως επί το πλείστον, σημείωσαν μεγάλη ανάπτυξη από άποψη ποιότητας, καινοτομίας και διεθνοποίησης. Πολλές οργανώσεις επιβεβαίωσαν ότι χάρη στο πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ, μπόρεσαν να διατηρήσουν σε διεθνές επίπεδο το επίπεδο των εργασιών τους στον τομέα της διοργάνωσης δραστηριοτήτων για νέους.

Δεδομένου ότι οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης θεωρούνται επιλέξιμοι οργανισμοί αποστολής ή υποδοχής, το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ διαδραματίζει συχνά ρόλο μοχλού για την ανάληψη διεθνών δραστηριοτήτων τις οποίες εγκαινιάζουν οι δήμοι ή για τη συμπλήρωση των υπαρχουσών δραστηριοτήτων μέσω σχεδίου διακρατικής εθελοντικής εργασίας.

Σε ορισμένες χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, ο ρόλος σταθερών και έμπειρων δικτύων και οργανώσεων συντονισμού είναι αξιοσημείωτος. Αφενός, τα εν λόγω δίκτυα και οργανώσεις μπορούν να προσφέρουν σημαντική εμπειρία και τεχνογνωσία στους υπόλοιπους εταίρους. Αφετέρου, ενδέχεται να υπάρχουν λιγότερα κίνητρα για την ενεργό συμμετοχή όλων των εταίρων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, η υπεραξία και τα χαρακτηριστικά της ΕΕΥ δύσκολα μπορούν να αναγνωριστούν.

Ορισμένοι οργανισμοί παρατήρησαν ότι το προβλεπόμενο επίπεδο χρηματοδότησης για τους εθελοντές της ΕΕΥ τους επεβάρυνε σημαντικά και ότι τα συνήθη προγράμματα εθελοντικής εργασίας που εκτελούν αντιμετώπισαν δυσκολίες να συναγωνιστούν την ΕΕΥ.

Οι διοργανωτές δραστηριοτήτων για νέους που εμπλέκονται στη διαχείριση σχεδίων ΕΕΥ αποκτούν νέες ικανότητες και δεξιότητες. Μεταξύ αυτών που αναφέρονται συνηθέστερα, περιλαμβάνεται η οργανωτική ικανότητα, η αλληλεγγύη, η δημιουργικότητα, ένα μεγαλύτερο αίσθημα ευθύνης, μια μεγαλύτερη διεθνής εμπειρία και μια διαπολιτισμική δεξιότητα, η ικανότητα συγκέντρωσης πόρων και το επιχειρηματικό πνεύμα.

Όσον αφορά τα τοπικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, το Ηνωμένο Βασίλειο πραγματοποίησε μια ενδιαφέρουσα προσομοίωση : οι οργανισμοί αποστολής και οι οργανισμοί υποδοχής της ΕΕΥ υποστηρίζουν ότι κάθε εθελοντής επηρεάζει κατά μέσον όρο 600 άτομα, πράγμα που σημαίνει ότι μόνον στο Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο υποδέχεται και αποστέλλει 700 εθελοντές, η ΕΕΥ βοηθά 420 000 άτομα. Άλλες χώρες αναφέρουν τομεακά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, για παράδειγμα όταν μερικά από τα ορφανοτροφεία τους αρχίζουν να φιλοξενούν εθελοντές, διαπιστώνουν ότι αυτό αποτελεί κίνητρο και για τα υπόλοιπα για να κάνουν το ίδιο.

Αντίκτυπος στην πολιτική, στη νομοθεσία και στους θεσμούς

Ο αντίκτυπος της ΕΕΥ στην πολιτική, στη νομοθεσία και στους θεσμούς είναι δύσκολο να καθοριστεί σε ένα πλαίσιο αιτίου-αιτιατού. Είναι αδύνατον να προσδιοριστεί με ακρίβεια αν το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ είναι εκείνο που προκάλεσε τις μεταβολές οι οποίες επήλθαν στην πολιτική, στη νομοθεσία και στα εθνικά θεσμικά όργανα. Αλλά μπορεί να επιβεβαιωθεί με ασφάλεια ότι υπάρχει σημαντικό αποτέλεσμα αμοιβαίας επίδρασης μεταξύ των εθνικών εξελίξεων, αφενός, και της ώθησης που προκάλεσε το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ και το λευκό βιβλίο, αφετέρου.

Η επίδραση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ προς την κατεύθυνση αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη στις χώρες που δεν εφαρμόζουν εθνική πολιτική για τη νεολαία ή που δεν έχουν παράδοση εθελοντικής εργασίας.

Ορισμένες χώρες ανέφεραν πρόσφατες αλλαγές στο συστηματικό περιβάλλον τους (αυξημένη ευαισθητοποίηση των εθνικών διοικήσεων όσον αφορά την ΕΕΥ, νομοθετικές προσαρμογές προκειμένου να καταστούν οι εθνικές εθελοντικές υπηρεσίες περισσότερο συμβατές με τη διεθνή/ευρωπαϊκή διάσταση). Στις χώρες που επέλεξαν να περιφερειοποιήσουν τη διοικητική διαχείριση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ ή να δημιουργήσουν συμβουλευτικά ή πολλαπλασιαστικά περιφερειακά δίκτυα, διαπιστώνεται ισχυρός θεσμικός αντίκτυπος:

δημιουργήθηκαν περιφερειακές αρχές και όργανα για να βοηθήσουν στη παρακολούθηση, στη διάδοση πληροφοριών, στην παροχή συμβουλών, ή ακόμα και για να συμμετάσχουν στις διαδικασίες επιλογής. Ανεξαρτήτως αυτού, μένει να δει κανείς σε ποιο μέτρο εξασφαλίζεται στις περιπτώσεις αυτές η αποτελεσματικότητα της υλοποίησης του προγράμματος και τα κοινά κριτήρια.

Παρόλο που η νομική βάση του παρόντος προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να μειώσουν τα εμπόδια στην κινητικότητα, συνεχίζουν να υπάρχουν πολυάριθμα προβλήματα που συνδέονται με τη νομική, φορολογική και κοινωνική προστασία των εθελοντών, το ζήτημα των θεωρήσεων, την αναγνώριση της ανεπίσημης μαθητείας κλπ. Μόνον ορισμένες χώρες προβλέπουν νομικό καθεστώς για τους εθελοντές.

Η αναγνώριση της ανεπίσημης μαθητείας που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της ΕΕΥ υπό μορφή πιστοποιητικού το οποίο υπογράφει ο αρμόδιος επίτροπος θεωρείται θετική, το ίδιο και η πρόσφατη απλοποίηση της διαδικασίας χορήγησης του πιστοποιητικού. Η ΕΕΥ είναι η μοναδική δράση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ που προβλέπει ανάλογη πιστοποίηση. Εντούτοις, η ύπαρξη του πιστοποιητικού δεν οδηγεί ακόμα στη συστηματική αναγνώριση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων.

Η Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία συνέβαλε επίσης στην ευαισθητοποίηση των εθνικών κρατών όσον αφορά την κατάσταση που επικρατεί στις γειτονικές τους χώρες και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η πρώτη ευρωπαϊκή διάσκεψη για την άοπλη θητεία και τους νέους, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 28 και 29 Νοεμβρίου 2003 στη Ρώμη, επέτρεψε μια πρώτη ανταλλαγή πληροφοριών και καλών πρακτικών μεταξύ των ευρωπαϊκών υπηρεσιών άοπλης θητείας και των υπηρεσιών που είναι αρμόδιες για την πολιτική νεολαίας στο ευρωπαϊκό επίπεδο. Υπάρχει η πρόθεση να πραγματοποιηθούν και άλλες εκδηλώσεις προς την ίδια κατεύθυνση το 2004.

Εν κατακλείδι, ορισμένες χώρες υπογραμμίζουν ότι υπάρχει δυσαναλογία μεταξύ του σχετικά υψηλού κόστους της ΕΕΥ και του σχετικά περιορισμένου ετήσιου αριθμού εθελοντών. Εξάλλου, ο ουσιαστικά εξατομικευμένος χαρακτήρας της ΕΕΥ περιορίζει τον αντίκτυπο και την προβολή της.

3.5.4. Συμπεράσματα όσον αφορά τη δράση 2

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία πρέπει να συνεχιστεί ως κεφαλαιώδης και αναγνωρίσιμη δράση του μελλοντικού προγράμματος. Συνιστάται να καταβληθούν συστηματικές προσπάθειες για τη βελτίωση της προσπελασιμότητας, της φιλικότητας, του αντικτύπου, της προβολής, της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητάς της.

- Συνιστάται να εισαχθούν περισσότερο μακροχρόνια και εντατικά προπαρασκευαστικά μέτρα (προπαρασκευαστικές επισκέψεις, κατάρτιση, γλώσσες).
- Θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στη γερή θεμελίωση της σύμπραξης, μεταξύ άλλων και από την άποψη της συμμετοχής του εθελοντή. Η συμπληρωματική στήριξη ή η συστηματική ανάμιξη άλλων εταίρων, για παράδειγμα εποπτών ή ενώσεων παλαιών εθελοντών θα μπορούσε να αποδειχθεί χρήσιμη για τη βελτίωση της ποιότητας και την εξασφάλιση μεγαλύτερης διάρκειας.

Μια ΕΕΥ πιο φιλική για το χρήστη – εργαλεία, διαδικασίες, μορφότυπα

- Η ΕΕΥ χρειάζεται να απλουστευθεί στο επίπεδο των τυπικών προϋποθέσεων και των διαδικασιών.
- Ο χρόνος μεταξύ της μελέτης και της υλοποίησης του σχεδίου πρέπει να περιοριστεί.
- Μια περισσότερο εντατική παρακολούθηση ή/και αξιολόγηση θα μπορούσε να ενταχθεί στο εσωτερικό ενός σχεδίου ΕΕΥ και ενδεχομένως να ενσωματώσει τη σημερινή πτυχή Μελλοντικό Κεφάλαιο.
- Συνιστάται να αποκεντρωθεί η διαδικασία "εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποδοχή" και να εφαρμοστεί μια πιο γρήγορη και λιγότερο γραφειοκρατική γενική διαδικασία όσον αφορά την έγκριση και την υποψηφιότητα.
- Η πρόβλεψη στοιχειωδών προδιαγραφών ποιότητας για τα σχέδια υποδοχής, ανεξάρτητα από την κοινοτική χρηματοδότηση, θα μπορούσε να αποτελέσει αποφασιστικό βήμα για την προώθηση της ΕΕΥ ως σήμα ποιότητας και υπόδειγμα μεγάλης ακτινοβολίας για τη διακρατική εθελοντική υπηρεσία.
- Παρόλο που η ΕΕΥ θα πρέπει να συνεχίσει να είναι αποκεντρωμένη, συνιστάται ορισμένοι τύποι συμπληρωματικών σχεδίων να συνεχίσουν να υλοποιούνται συγκεντρωτικά, ούτως ώστε να δοθεί ελεύθερη διέξοδος σε καινοτόμες, πολυμερείς, συλλογικές, διαδραστικές ή πολυετείς δραστηριότητες.

Προσπελασιμότητα

- Συνιστάται να βελτιωθεί η προσπελασιμότητα της ΕΕΥ.
- Θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον η ΕΕΥ μπορεί να επιτύχει το στόχο 10 000 ευρωπαίων νέων ετησίως, σε πόσο χρόνο και με ποιο τρόπο.
- Η κύρια στοχευόμενη ομάδα πρέπει να συνεχίσουν να είναι οι νέοι με λιγότερες ευκαιρίες και η ΕΕΥ θα πρέπει να αναπτυχθεί κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους.
- Έγινε η πρόταση η επιτρεπόμενη ηλικία να είναι μεταξύ 18 και 30 ετών, επιτρέποντας παράλληλα παρεκκλίσεις σε εξαιρετικές περιπτώσεις, παρόλο που δεν υπάρχει γενική συναίνεση για το θέμα.
- Συνιστάται επίσης να παραμείνει η ΕΕΥ ανοικτή στις μικρές οργανώσεις, στους τοπικούς οργανισμούς και στις οργανώσεις που δεν διαθέτουν εμπειρία, οι οποίοι μπορεί να χρειάζονται ειδική στήριξη.

Χρηματοδότηση

Η αμοιβαία οικονομική διασύνδεση την οποία δημιουργεί το σύστημα πολλαπλής χρηματοδότησης αρχίζει να παρακωλύει τη λειτουργία της ΕΕΥ.

- Πρέπει να εξετάζεται κάθε λύση εναλλακτική της πολυμερούς χρηματοδότησης, χωρίς όμως να καταργηθεί η κοινή ευθύνη των εταίρων του σχεδίου και των εθνικών συντονιστικών μονάδων.

- Μεταξύ των διαφόρων προτάσεων, περιλαμβάνεται η υποστήριξη σχεδίων ΕΕΥ, η κατάργηση των επιδοτήσεων, η δημιουργία συστήματος επισήμανσης χωρίς κοινοτική χρηματοδότηση, η μείωση της διάρκειας των σχεδίων και η μείωση των ανωτάτων ορίων χρηματοδότησης ανά συμμετέχοντα.
- Ορισμένες ΜΚΟ πρότειναν να εξεταστεί το θέμα της εισαγωγής ενός δελτίου κινητικότητας για την καταβολή κατ' αποκοπή ποσού στους εθελοντές, τους σπουδαστές και τους καταρτιζόμενους.
- Οι δραστηριότητες προετοιμασίας, αξιολόγησης και παρακολούθησης πρέπει να υποστηρίζονται περισσότερο.
- Η αρχή των κατ' αποκοπή αποζημιώσεων, των σταθερών ποσών και της συγχρηματοδότησης θεωρείται θετική και θα πρέπει να διατηρηθεί.

Αναγνώριση

- Συνιστάται να συνοδεύεται η πιστοποίηση της ΕΕΥ από καλύτερη αναγνώριση σε όλα τα επίπεδα της ανεπίσημης μορφής μαθητείας που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της ΕΕΥ, για παράδειγμα στη νομοθεσία, στις συμφωνίες εθελοντικής εργασίας, ενισχύοντας τη διασύνδεση με το Europass ή θεσπίζοντας ένα σύστημα πριμοδότησης με στόχο τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην επίσημη εκπαίδευση και την απασχόληση.

Νομικό πλαίσιο

Η ανοικτή μέθοδος συντονισμού που έχει δημιουργηθεί στον τομέα των δραστηριοτήτων εθελοντικής υπηρεσίας για τους νέους έχει δημιουργήσει πολλές προσδοκίες. Πιστεύεται ότι η ΕΕΥ θα επιτρέψει την επίτευξη ορισμένων από τους στόχους της δράσης προτεραιότητας "εθελοντική υπηρεσία των νέων" που τίθενται στο λευκό βιβλίο για τη νεολαία.

- Θα πρέπει λοιπόν να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην άρση των εμποδίων στα οποία προσκρούει η κινητικότητα στα κράτη μέλη.
- Οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες δεν διαθέτουν ούτε νομοθεσία ούτε ειδικό πολιτικό καθεστώς για την εθελοντική εργασία. Το κενό αυτό θεωρείται γενικά μείζον εμπόδιο για την κινητικότητα, εφόσον οδηγεί στην εξομίωση των εθελοντών με αμειβόμενους εργαζομένους, σπουδαστές ή ασκούμενους, οι οποίοι φορολογούνται, χάνουν τα επιδόματα κοινωνικής ασφάλισης τα οποία δικαιούνται ή αντιμετωπίζουν δυσκολίες για τη χορήγηση αδειών διαμονής.

3.6. Δράση 3 Πρωτοβουλίες νέων

3.6.1. Πλαισίωση της δράσης

Οι ειδικοί στόχοι της δράσης 3 καθορίζονται στο παράρτημα της απόφασης 1031/2000/ΕΚ για τη θέσπιση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ, ως εξής :

« Προκειμένου να υποστηρίξει το πνεύμα πρωτοβουλίας και τη δημιουργικότητα των νέων, η Κοινότητα υποστηρίζει σχέδια στα οποία οι νέοι συμμετέχουν ενεργά και άμεσα σε καινοτόμους και δημιουργικές πρωτοβουλίες και σχέδια, που επικεντρώνονται στην κοινωνική συμμετοχή των νέων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτά

τα σχέδια επιτρέπουν στους νέους να αναπτύξουν το επιχειρηματικό τους πνεύμα και να συγκεκριμενοποιήσουν ιδέες δικές τους στις οποίες θα είναι οι κύριοι συντελεστές. Η Κοινότητα υποστηρίζει πρωτοβουλίες που έχουν σκοπό να βοηθήσουν τους εθελοντές νέους να αξιοποιήσουν την εμπειρία που απέκτησαν στη διάρκεια της εθελοντικής υπηρεσίας και να ενθαρρύνουν την ενεργό τους ένταξη στην κοινωνία. Οι πρωτοβουλίες αυτές που λαμβάνουν οι νέοι μετά τη λήξη της ευρωπαϊκής εθελοντικής υπηρεσίας, τους επιτρέπουν να δρομολογήσουν και προωθήσουν δραστηριότητες κοινωνικής, πολιτιστικής, κοινωνικοπολιτιστικής και οικονομικής φύσης ή/και αποσκοπούν στην προσωπική τους εξέλιξη. Θα δίνεται προτεραιότητα σε εκείνους τους νέους που έχουν περισσότερο ανάγκη. Η υποστήριξη θα ευνοεί την επέκταση των σχεδίων αυτών σε παρόμοιες πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται σε άλλα κράτη μέλη, για την ενίσχυση του διακρατικού τους χαρακτήρα και τον πολλαπλασιασμό της ανταλλαγής εμπειριών και της συνεργασίας μεταξύ των νέων. Η υποστήριξη αυτή μπορεί να περιλαμβάνει τη διοργάνωση συναντήσεων νέων που είναι υπεύθυνοι για την υλοποίηση σχεδίων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οικονομική ενίσχυση μπορεί να χορηγηθεί για τη συγκρότηση, στην πράξη, σταθερών και διακρατικών συμπράξεων μεταξύ τέτοιων σχεδίων ».

3.6.2. Υλοποίηση της δράσης

α) Γενικές παρατηρήσεις όσον αφορά τη δράση

Η δράση 3, που είναι η πλέον πρόσφατη δράση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ, ξεκίνησε με ορισμένες δυσκολίες στην αρχή της υλοποίησης του προγράμματος. Η δράση, η οποία περιλαμβάνει τρεις πτυχές (πρωτοβουλίες νέων, δημιουργία δικτύων και Μελλοντικό Κεφάλαιο), έμοιαζε πολύπλοκη στην υλοποίησή της, τόσο στους χρήστες όσο και στις εθνικές συντονιστικές μονάδες. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, παρά τις προσπάθειες εναρμόνισης των κανόνων μέσω του Οδηγού του χρήστη, μέχρι το 2002 ερμηνευόταν και αναπτυσσόταν διαφορετικά στις διάφορες χώρες του προγράμματος. Έτσι, η Επιτροπή διοργάνωσε το 2002 και το 2003 σεμινάρια μελέτης και αξιολόγησης της δράσης 3.

Οι μελέτες αντικτύπου και τα δύο σεμινάρια αξιολόγησης απέδειξαν ότι, συνολικά, οι πρωτοβουλίες των ομάδων αναπτύχθηκαν καλά στις περισσότερες χώρες του προγράμματος και επέτρεψαν, μεταξύ άλλων, να ανοίξει το πρόγραμμα σε ευρύτερο κοινό και συχνά σε ένα κοινό νέων με λιγότερες ευκαιρίες.

Αντιθέτως, αποδείχθηκε και ότι η σύλληψη των σχεδίων ανάπτυξης δικτύων δεν ήταν αρκετά σαφής. Το 2003, η Επιτροπή προέβη σε διευκρίνιση των κριτηρίων του Οδηγού του χρήστη και σε αύξηση των κατ' αποκοπήν ποσών. Επίσης, επέτρεψε την πρόσβαση, η οποία μέχρι το 2002 περιοριζόταν στους πρώην δικαιούχους σχεδίων πρωτοβουλίας ομάδων, σε όλους τους ενδιαφερόμενους νέους.

Η δράση Μελλοντικό Κεφάλαιο επιτρέπει στους νέους που έχουν ολοκληρώσει ΕΕΥ να πραγματοποιήσουν ένα ατομικό σχέδιο που να αποτελεί προέκταση της εθελοντικής υπηρεσίας τους. Η πτυχή αυτή, που διακρίνεται από τις ομαδικές πρωτοβουλίες και τα σχέδια ανάπτυξης δικτύων, δεν φαίνεται να έχει θέση στο εσωτερικό της δράσης 3. Μέχρι σήμερα, οι νέοι δεν εκμεταλλεύονται πραγματικά καλά τη δυνατότητα την οποία προσφέρει το πρόγραμμα.

β) Επιχειρησιακοί μηχανισμοί

Η μελέτη αντικτύπου απέδειξε ότι το κατ' αποκοπή σύστημα έχει αποδείξει τη χρησιμότητά του, και συνεπώς πρέπει να διατηρηθεί στο μέλλον. Για να διευκολυνθεί η πρόσβαση όλων των νέων στη δράση 3, πολλές χώρες ζητούν να απλουστευθούν ακόμα περισσότερο τα έντυπα αιτήσεων επιχορηγήσεων, καθώς και ο τρόπος υποβολής εκθέσεων.

Η αποκέντρωση της διαχείρισης της δράσης 3 απέδωσε θετικά αποτελέσματα. Επέτρεψε, μεταξύ άλλων, να αυξηθεί η ευελιξία και να αναπτυχθεί μια πλαισίωση εγγύτητας με τους νέους που διοργανώνουν ή υλοποιούν ένα σχέδιο. Ορισμένες χώρες προτείνουν να προχωρήσει το πρόγραμμα πολύ περισσότερο και να αποκεντρωθεί η διαχείριση των σχεδίων.

Πολλές χώρες επισημαίνουν ότι τα συνοδευτικά μέτρα της δράσης 5 θα έπρεπε να χρησιμοποιούνται συστηματικότερα για τη στήριξη της δράσης 3.

Επίσης, πολλές χώρες επιθυμούν να ενισχυθεί ο ρόλος των ενδιαμέσων οργανισμών ή οργανισμών-αναμεταδοτών που πλαισιώνουν τους νέους οι οποίοι προετοιμάζουν σχέδιο της δράσης 3. Αποδείχθηκε ότι η ποιότητα των σχεδίων βελτιώνεται αν εξασφαλιστεί ο καλός προσανατολισμός των νέων και η καλή πλαισίωση των σχεδίων.

3.6.3. Ανάλυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της δράσης

Μεταξύ των ετών 2000-2002, χορηγήθηκαν πιστώσεις 19,4 εκατομμυρίων ευρώ από τον προϋπολογισμό του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ για τις Πρωτοβουλίες Νέων και την πτυχή Μελλοντικό Κεφάλαιο. Έτσι, 58 954 νέοι μπόρεσαν να συμμετάσχουν σε κάποιο από τα 3314 σχέδια που χρηματοδότησε η Επιτροπή.

Αντίκτυπος στους νέους

Από τη μελέτη αντικτύπου προέκυψε ότι η δράση 3 συμβάλλει στην επίτευξη των γενικών και των ειδικών στόχων του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ. Επιτρέπει στους νέους να δημιουργήσουν το δικό τους σχέδιο με βάση τις ιδέες και τις πεποιθήσεις τους και σε συνάρτηση με τους δικούς τους στόχους, αλλά και να το υλοποιήσουν οι ίδιοι. Κατ' αυτόν τον τρόπο, συμμετέχουν σε μια διαδικασία άτυπης και ανεπίσημης μαθητείας, μέσω της οποίας μαθαίνουν να παίρνουν αποφάσεις, να αναλαμβάνουν ευθύνες, να προγραμματίζουν ένα σχέδιο και να το ολοκληρώνουν επιτυχώς. Πρόκειται για μια διαδικασία συλλογικής μαθητείας για τις πτυχές ομαδικών πρωτοβουλιών και σχεδίων ανάπτυξης δικτύων, ενώ η πτυχή Μελλοντικό Κεφάλαιο προσφέρει μια διαδικασία εξατομικευμένης μαθητείας. Οι νέοι αναπτύσσουν σχέδια που ευνοούν τη συμμετοχή και την ενεργό ανάμιξή τους στην κοινωνία, ιδίως στο πλαίσιο των ομαδικών πρωτοβουλιών και των σχεδίων ανάπτυξης δικτύων. Συμμετέχοντας ενεργά στην υλοποίηση ενός σχεδίου, ευαισθητοποιούνται όσον αφορά τις αξίες της δημοκρατίας, της διαλλακτικότητας, της αλληλεγγύης, της πολιτιστικής ποικιλομορφίας, καθώς και όσον αφορά τους κινδύνους του κοινωνικού αποκλεισμού, του ρατσισμού και της ξеноφοβίας.

Σε περισσότερο ατομικό επίπεδο, η υλοποίηση σχεδίου της δράσης 3 επιτρέπει στο νέο να αποκτήσει δεξιότητες μάλλον επαγγελματικού τύπου, όπως δεξιότητες επικοινωνίας, διαπραγματεύσεων και επιχειρηματολογίας και ικανότητες στον τομέα της διαχείρισης σχεδίων και της χρηματοοικονομικής διαχείρισης, γνώσεις πληροφορικής και γλωσσικές γνώσεις. Συγχρόνως, αποκτά μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στον εαυτό του, μαθαίνει να εργάζεται

στο πλαίσιο μιας ομάδας, να προγραμματίζει ένα σχέδιο, να επιλύει προβλήματα και συνεπώς αναπτύσσει δεξιότητες κοινωνικού μάλλον τύπου.

Ένα άλλο ζήτημα που τίθεται αφορά την αλλαγή του ορίου ηλικίας. Η ανάπτυξη μιας ομαδικής πρωτοβουλίας ή ενός σχεδίου ανάπτυξης δικτύου είναι εξαιρετικά πολύπλοκες δραστηριότητες που είναι δύσκολο να υλοποιηθούν από νέους ηλικίας μεταξύ 15 έως 20 ετών. Γενικά, σχέδια της δράσης 3 παρουσιάζουν κυρίως νέοι ηλικίας περί τα 25.

Από τη μελέτη αντικτύπου προέκυψε επίσης ότι η εν λόγω εμπειρία ανεπίσημης εκμάθησης δεν αναγνωρίζεται ούτε αξιοποιείται στο εθνικό και το περιφερειακό επίπεδο, πράγμα που καταργεί εν μέρει τα αποτελέσματα που επιδιώκει το πρόγραμμα.

Ένα ισχυρό σημείο της δράσης 3, και ιδίως της πτυχής που αφορά τις ομαδικές πρωτοβουλίες, είναι η προσπελάσιμότητά της από τους νέους “που αντιμετωπίζουν δυσκολίες”. Αποδεικνύεται πολύτιμο εργαλείο στην στρατηγική κοινωνικής ένταξης του προγράμματος, η οποία αποβλέπει στη διευκόλυνση της πρόσβασης νέων αυτού του είδους.

Οι ομαδικές πρωτοβουλίες και τα σχέδια ανάπτυξης δικτύων προσφέρουν πρόσβαση προς άλλες δράσεις του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ. Το μεγαλύτερο μέρος των σχεδίων προτείνεται από νέες ομάδες που δεν είχαν ποτέ προηγουμένως συμμετάσχει στο πρόγραμμα. Για πολλούς νέους, το τοπικό σχέδιο αποτελεί ένα πρώτο στάδιο, πριν περάσει κανείς σε μια “περισσότερο πολύπλοκη” δραστηριότητα στο πλαίσιο της οποίας θα πρέπει να συνεργαστεί με αλλοδαπούς εταίρους. Υπ' αυτή την έννοια, η δράση 3 επιτρέπει την ένταξη και άλλων νέων στο πρόγραμμα και τη διαφοροποίηση του κοινού στο οποίο απευθύνεται.

Όσον αφορά την πτυχή Μελλοντικό Κεφάλαιο, μας επισημάνθηκε ότι ο αριθμός των νέων τους οποίους αφορά αυτή η δράση είναι πολύ περιορισμένος. Σε πολλές χώρες, δεν χρησιμοποιείται το σύνολο των πιστώσεων που χορηγούνται γι' αυτή τη δράση. Από την άλλη πλευρά, η δράση Μελλοντικό Κεφάλαιο στοιχίζει πολύ ακριβά ανά νέο για αποτελέσματα τα οποία, μέχρι σήμερα, δεν είναι εντελώς πειστικά.

Αντίκτυπος στους κοινωνικούς λειτουργούς και στις οργανώσεις

Όσον αφορά τον αντίκτυπο της δράσης 3 στους κοινωνικούς λειτουργούς, το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ γενικά και η δράση 3 ειδικότερα βελτιώνουν την ποιότητα της εργασίας τους και δίνουν μια ευρωπαϊκή, ή ακόμα και διεθνή διάσταση στην εργασία της νεολαίας. Για να είναι σε θέση να πλαισιώσουν τα σχέδια του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ, οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι διοργανωτές δραστηριοτήτων για νέους πρέπει να αποκτήσουν δεξιότητες στον τομέα της διεθνούς συνεργασίας και να βρουν δίκτυα εταίρων στο εξωτερικό. Εντούτοις, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι ο αντίκτυπος της δράσης 3 στους κοινωνικούς λειτουργούς είναι λιγότερο σημαντικός από τον αντίκτυπο των υπόλοιπων δράσεων του προγράμματος, διότι οι ομαδικές πρωτοβουλίες σχεδιάζονται από τις ίδιες τις ομάδες νέων. Αλλά αποδεικνύεται ότι η ποιότητα των σχεδίων βελτιώνεται όταν οι κοινωνικοί λειτουργοί ή διοργανωτές δραστηριοτήτων για νέους κατευθύνουν και συμβουλεύουν τους νέους. Δυστυχώς, ούτε και το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα είναι βέλτιστο, δεδομένου ότι όλοι οι κοινωνικοί λειτουργοί που έχουν συμμετάσχει σε ένα σχέδιο δεν χρησιμοποιούν πραγματικά την εμπειρία αυτή για μελλοντικά σχέδια.

Οι ομαδικές πρωτοβουλίες και τα σχέδια ανάπτυξης δικτύων διαθέτουν γενικά μια κάποια προβολή και δίνουν την ευκαιρία στις κοινότητες να συναντήσουν νέους και να πληροφορηθούν τις ανησυχίες και τις προσδοκίες τους. Υπ' αυτή την έννοια, συμβάλλουν στη δημιουργία αισθήματος συμμετοχής στην Ευρώπη στο επίπεδο των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στο γενικό επίπεδο, το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση όχι μόνον των υπεύθυνων για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων, αλλά και της κοινής γνώμης όσον αφορά τα θέματα που συνδέονται με την ευρωπαϊκή πολιτική για τη νεολαία, τόσο σε εθνικό, όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Σημαντικό ρόλο από την άποψη αυτή έχει διαδραματίσει το Λευκό Βιβλίο για τη Νεολαία, αλλά τα σχέδια του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ βοήθησαν επίσης να αποκτήσει “Η Ευρώπη της νεολαίας” μεγαλύτερη προβολή. Αυτό ισχύει ιδίως για τις ομαδικές πρωτοβουλίες που συχνά χαίρουν μεγαλύτερης προβολής στο τοπικό επίπεδο.

Λόγω της σημασίας που έχει αυτή η δράση, ορισμένες χώρες παρέχουν ίδιους πόρους για τη στήριξη μεγαλύτερου αριθμού σχεδίων.

3.6.4. Συμπεράσματα όσον αφορά τη δράση 3

Εν κατακλείδι, μπορεί να πει κανείς ότι οι στόχοι της δράσης 3 επιτυγχάνονται κυρίως χάρη στις **ομαδικές πρωτοβουλίες**. Ο διαπιστωθείς αντίκτυπος των ομαδικών πρωτοβουλιών είναι ιδιαίτερα έντονος όσον αφορά την προσωπική ανάπτυξη των νέων, την οικοδόμηση της ταυτότητάς τους (εμπιστοσύνη στον εαυτό τους, ικανότητα προσαρμογής, αυτονομία, ανάληψη πρωτοβουλιών και ευθυνών), καθώς και το πολιτικό τους άνοιγμα (συγκεκριμένη προσέγγιση του ευρωπαϊκού γεγονότος, αίσθημα συμμετοχής σε ένα ευρωπαϊκό σύνολο). Η πτυχή αυτή της δράσης θα πρέπει να διατηρηθεί στο μελλοντικό πρόγραμμα.

Τα **σχέδια ανάπτυξης δικτύων** προσδίδουν μια ευρωπαϊκή διάσταση και μια διάσταση διαπολιτιστικής μαθητείας στα σχέδια ομαδικών πρωτοβουλιών. Υπ' αυτή την έννοια, μπορούν να θεωρηθούν ακόμα πιο φιλόδοξα από τα σχέδια ομαδικών πρωτοβουλιών. Μετά από μια δύσκολη περίοδο εκκίνησης, ο αριθμός και η ποιότητα των σχεδίων ανάπτυξης δικτύων αυξήθηκαν σημαντικά το 2003, χάρη στα μέτρα στήριξης υπέρ της δράσης αυτής, τα οποία έλαβε η Επιτροπή και οι εθνικές συντονιστικές μονάδες.

Το πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνει και τους δύο τύπους δράσης : τις ομαδικές πρωτοβουλίες, διότι ευνοούν ευρύτερα την κοινωνική ένταξη και τα σχέδια ανάπτυξης δικτύων, διότι ενισχύουν την ευρωπαϊκή διάσταση της δράσης 3.

Οι ομαδικές πρωτοβουλίες και τα σχέδια ανάπτυξης δικτύων μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην ενίσχυση της διάστασης ανεπίσημης και άτυπης εκπαίδευσης του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ. Μπορούν να αποτελέσουν ενδιαφέρον εργαλείο δράσης για την πρακτική εφαρμογή των μεγάλων προτεραιοτήτων του Λευκού Βιβλίου για τη Νεολαία, δηλαδή της ενεργού συμμετοχής των νέων ως πολιτών, της αυτονομίας των νέων, της ενημέρωσης των νέων, της κοινωνικής τους ένταξης και, τελικά, της απασχολησιμότητάς τους.

Όσον αφορά τη δράση **Μελλοντικό Κεφάλαιο**, τα συμπεράσματα είναι λιγότερο τελεσίδικα. Ο μικρός αριθμός σχεδίων που έχει υλοποιηθεί μέχρι σήμερα δεν είχε αρκετό αντίκτυπο ώστε να δικαιολογεί τη διατήρηση αυτής της πτυχής της δράσης 3.

Όσον αφορά τη μελλοντική εξέλιξη της δράσης, οι εθνικές αρχές εξετάζουν τα ακόλουθα σημεία :

- Η δράση θα πρέπει να αναπτύσσεται γύρω από τους άξονες της ενεργού συμμετοχής των νέων, της ανεπίσημης και άτυπης μαθητείας και της κοινωνικής ένταξης
- Το στοχευόμενο κοινό θα πρέπει να είναι κατά κύριο λόγο οι νέοι που διαθέτουν λιγότερες ευκαιρίες
- Θα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή η δημιουργία διασυνδέσεων μεταξύ όλων των δράσεων για την αντιμετώπιση των αναγκών των νέων.
- Δημιουργία διασυνδέσεων μεταξύ της ανεπίσημης και της άτυπης εκπαίδευσης και αντιστρόφως.
- Εξασφάλιση της συμπληρωματικότητας του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ με τα προγράμματα SOCRATES και LEONARDO DA VINCI, καθώς και με άλλες πολιτικές, όπως, μεταξύ άλλων, η πολιτική για τον πολιτισμό, τον αθλητισμό και την απασχόληση.
- Ανάγκη αναγνώρισης των κεκτημένων της ανεπίσημης και άτυπης εκπαίδευσης – (απολογισμός δεξιοτήτων στο τέλος κάθε σχεδίου σύμφωνα με την εμπειρία του EUROPASS (πρόγραμμα LEONARDO DA VINCI) ή της πειραματικής εμπειρίας Personal Record of achievement την οποία έχει δοκιμάσει η βρετανική εθνική συντονιστική μονάδα).
- Το όριο ηλικίας για τη δράση 3 θα πρέπει να μπορέσει να αυξηθεί στα 30.
- Η πλαισίωση της δράσης 3.1 (ομαδικές πρωτοβουλίες και σχέδια ανάπτυξης δικτύων) θα πρέπει να ενισχυθεί, μεταξύ άλλων με τη χρησιμοποίηση της δράσης 5 ιδίως για να προταθούν σεμινάρια επαφών για την προετοιμασία σχεδίων ανάπτυξης δικτύων.

3.7. Δράση 4 κοινές δράσεις

3.7.1. Πλαισίωση της δράσης

Οι ειδικοί στόχοι της δράσης 4 ορίζονται στο παράρτημα της απόφασης 1031/2000/EK για τη θέσπιση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ ως εξής :

« Δεδομένου ότι η ανάγκη μιας ευπροσάρμοστης και δημιουργικής προσέγγισης είναι απαραίτητη προϋπόθεση της συνεργασίας μεταξύ των τομέων, μπορεί να χορηγηθεί κοινοτική ενίσχυση για δράσεις (...) που υλοποιούνται από κοινού με άλλες κοινοτικές παρεμβάσεις που αφορούν την Ευρώπη της γνώσης, ιδίως κοινοτικών προγραμμάτων στον τομέα της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης.

(...) Τα σχέδια αυτά θα περιλαμβάνουν ένα φάσμα δράσεων που θα αφορούν πολλούς τομείς, ένας από τους οποίους θα είναι και η νεολαία. Μπορούν να χρηματοδοτούνται

συμπληρωματικά από διάφορα κοινοτικά προγράμματα και μπορούν να εφαρμόζονται μέσω προσκλήσεων για υποβολή κοινών σχεδίων.

Κατάλληλα μέτρα μπορούν να ληφθούν για την προώθηση, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, των επαφών και της αλληλεπίδρασης μεταξύ των συντελεστών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αυτό καθώς και στα προγράμματα που αφορούν την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση. Στο πλαίσιο αυτό, μπορούν να υποστηριχθούν δραστηριότητες συνειδητοποίησης των ευκαιριών που παρέχει η Κοινότητα στους νέους. »

Μπροστά σε αυτή τη λίγο γενική και ασαφή νομική βάση, η Επιτροπή προτίμησε μέχρι σήμερα την υλοποίηση κοινών δράσεων μέσω προσκλήσεων για την υποβολή σχεδίων.

3.7.2. Υλοποίηση της δράσης

α) Γενικές παρατηρήσεις όσον αφορά τη δράση

Οι κοινές δράσεις υλοποιούνται κατά κύριο λόγο μετά από πρόσκληση για την υποβολή σχεδίων στο πλαίσιο των τριών προγραμμάτων SOCRATES, LEONARDO DA VINCI και NEOLAIJA. Η πρώτη πρόσκληση για την υποβολή σχεδίων δημοσιεύθηκε το 2001. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή μπορεί να αξιολογήσει αυτή τη στιγμή ελάχιστα σχέδια. Έξι σχέδια επελέγησαν το 2001 και οι σχετικές συμβάσεις υπογράφηκαν τον Μάρτιο 2002. Τρία από αυτά αφορούν το θέμα « Κατασκευή διασυνδέσεων προσόντων : ένα σύστημα μεταφοράς των προσόντων κατάρτισης καθόλη τη διάρκεια της ζωής », δύο σχέδια το θέμα « Οι υπηρεσίες προσανατολισμού και συμβουλών » και ένα μόνον σχέδιο το θέμα « Τα πολυδύναμα κέντρα και η ηλεκτρονική μαθητεία ». Το 2002, επελέγησαν δεκαπέντε σχέδια, για δεκατέσσερα από τα οποία υπεγράφησαν συμβάσεις με μεταφερθείσες πιστώσεις τον Μάρτιο 2003. Τρία από τα σχέδια αυτά αφορούν την εμβάθυνση του θέματος του προσανατολισμού και των συμβουλών στην τοπική του διάσταση (Θέμα : « Τα τοπικά δίκτυα προσανατολισμού »), έξι σχέδια ασχολούνται με το θέμα « Η κοινωνική ένταξη των στοχευόμενων ομάδων » και πέντε σχέδια με το θέμα « Η ενεργός συμμετοχή των νέων στα κοινά ». Για το 2003, επελέγησαν δεκαέξι σχέδια τον Ιούλιο, για τα οποία θα υπογραφούν συμβάσεις πριν τα τέλη του έτους. Τα σχέδια αυτά εμβαθύνουν το θέμα « Η ενεργός συμμετοχή των νέων στα κοινά » και εισάγουν τα θέματα « Η ενσωμάτωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες » και « Η αξιοποίηση της ανεπίσημης και άτυπης εκπαίδευσης ».

Λαμβανομένου υπόψη ότι τα σχέδια του 2002 μόλις ξεκίνησαν, μέχρι σήμερα έξι μόνον σχέδια θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο εμπεριστατωμένης αξιολόγησης σε βάθος. Συνεπώς, δεν έχει επιτευχθεί ακόμα η κριτική μάζα σχεδίων και έτσι, είναι πολύ νωρίς για να εκφρασθεί άποψη για τα αποτελέσματα των εν λόγω σχεδίων.

Εντούτοις, μπορεί ήδη να γίνει ένας απολογισμός της εμπειρίας « κοινές δράσεις » στο οργανωτικό επίπεδο. Αυτή η νέα δράση ξεκίνησε με ορισμένες δυσκολίες, αλλά το πλεονέκτημά της είναι ότι ανάγκασε τα προγράμματα να ανοιχτούν περισσότερο σε άλλα προγράμματα, να εγκαινιάσουν μια διαδικασία μελέτης κοινών θεματικών, να συνεργαστούν και να συντονιστούν. Στο διοικητικό και χρηματοοικονομικό επίπεδο, παρά τις δυσκολίες εναρμόνισης, αναπτύχθηκαν κανόνες, κοινές διαδικασίες και υποδείγματα τυποποιημένων συμβάσεων.

Τέλος, οι κοινές δράσεις επέτρεψαν στην Επιτροπή να δοκιμάσει ένα νέο σύστημα παρακολούθησης των σχεδίων. Παρόλο που τα σχέδια διαχειρίζονται οι διευθύνσεις οι οποίες είναι κυρίως καθ' ύλην αρμόδιες για το κάθε θέμα, για πρώτη φορά συμμετείχαν στη

θεματική παρακολούθηση των σχεδίων στελέχη από άλλες διευθύνσεις. Η νέα αυτή προσέγγιση συνέβαλε ασφαλώς σε ένα σχετικό άνοιγμα και καινοτομία των σχεδίων, καθώς και στη δημιουργία νέων δικτύων μεταξύ των υπευθύνων για τα σχέδια.

β) Επιχειρησιακοί μηχανισμοί

Μετά τα τρία πρώτα χρόνια υλοποίησης κοινών δράσεων, αποδεικνύεται ότι οι υιοθετηθείσες διοικητικές και χρηματοοικονομικές διαδικασίες είναι γραφειοκρατικές και πολύπλοκες. Το πρόβλημα αυτό αφορά ιδίως τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Δημιουργήθηκε μια ομάδα στην οποία συμμετέχουν όλες οι επιτροπές που ασχολούνται με τις κοινές δράσεις, η οποία αποτελείται από 18 εκπροσώπους των 3 προγραμμάτων, αλλά δεν διαθέτει εξουσίες λήψης αποφάσεων. Η ομάδα συνεδριάζει μία ή δύο φορές ετησίως, αλλά παρέχει απλώς κατευθύνσεις. Για να ληφθεί μια απόφαση σχετικά με τη δράση 4, το θέμα πρέπει πρώτα να διαβιβαστεί στις επιτροπές προγράμματος (NEOΛΑΙΑ, LEONARDO και SOCRATES) με την έγγραφη ή την προφορική διαδικασία και να υποβληθεί στον έλεγχο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

3.7.3. Ανάλυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της δράσης

Κατά τη γνώμη της ομάδας εκπροσώπων των επιτροπών που είναι αρμόδιες για τις κοινές δράσεις, οι σημερινοί στόχοι των κοινών δράσεων είναι σημαντικοί και ανταποκρίνονται σε μια πραγματική ανάγκη. Τα μεγάλα πειραματικά σχέδια τύπου «σχέδια εργαστήρια» μπορούν να επιτρέψουν την επίτευξη φιλόδοξων στόχων. Εντούτοις, πρέπει να αναρωτηθεί κανείς αν μπορεί να περιοριστεί στα εν λόγω μεγάλα σχέδια και μήπως θα ήταν χρησιμότερο, ιδίως για να συμμετάσχει ο τομέας της νεολαίας, να επιτραπεί η χρηματοδότηση σχεδίων μικρότερου μεγέθους στο πλαίσιο των κοινών δράσεων. Κάτι τέτοιο θα επέτρεπε να αυξηθεί ο συνολικός αριθμός συγχρηματοδοτούμενων σχεδίων.

Έτσι όπως έχουν διαμορφωθεί σήμερα, οι κοινές δράσεις φαίνονται κάπως υπερβολικά άκαμπτες. Τα κριτήρια επιλογής είναι σχετικά αυστηρά και αφήνουν ελάχιστα μόνον περιθώρια για σχέδια πολύ καλής ποιότητας, των οποίων το μόνον ελάττωμα είναι συχνά ότι δεν πληρούν απολύτως το κριτήριο της συνεργασίας των τομέων της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης και της νεολαίας. Εντούτοις, η εμπειρία αποδεικνύει ότι όσοι υποβάλλουν αιτήσεις για σχέδια κοινών δράσεων προσπαθούν, κάπως τεχνητά καμιά φορά, να αποδείξουν ότι υπάρχει συνεργασία μεταξύ των τριών κλάδων. Συνεπώς, θα ήταν ίσως περισσότερο ενδιαφέρον να περιοριστούν τα σχέδια σε συμπράξεις που συνδέουν δύο τομείς και να ακολουθούνται αυστηρότερες απαιτήσεις όσον αφορά τα κριτήρια καινοτομίας, μεθοδολογίας και αντικτύπου.

Μια άλλη εναλλακτική λύση που προτάθηκε θα ήταν να αφεθεί μεγαλύτερη ελευθερία στους αντισυμβαλλομένους όσον αφορά το θέμα με το οποίο θα ασχολείται ένα σχέδιο κοινών δράσεων. Πολλά μέλη της ομάδας εκπροσώπων των επιτροπών ζητούν να εισαχθεί ένα εντελώς ανοικτό θέμα ώστε να μπορούν οι αντισυμβαλλόμενοι να υλοποιούν τις ιδέες τους υπό την προϋπόθεση ότι συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων.

Θα πρέπει να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες για να αξιοποιηθούν οι κοινές δράσεις και για να αποκτήσουν πραγματική προβολή στο πλευρό των μεγάλων προγραμμάτων.

Τέλος, τίθεται το θέμα κατά πόσον η πρόσκληση για την υποβολή σχεδίων είναι το καταλληλότερο εργαλείο για την υλοποίηση των κοινών δράσεων. Στο παρόν στάδιο, είναι πολύ νωρίς για να δοθεί οριστική απάντηση στο ερώτημα αυτό. Εντούτοις, είναι ίσως

χρήσιμο να συμπληρωθεί η προσέγγιση της πρόσκλησης για την υποβολή σχεδίων με άλλους τύπους δραστηριοτήτων, όπως μελέτες, συμπράξεις σε διάφορα επίπεδα, δραστηριότητες διάδοσης καλών πρακτικών ή ευαισθητοποίησης και επικοινωνίας.

3.7.4. Συμπεράσματα όσον αφορά τη δράση 4 – Συνοδευτικά μέτρα

Η υλοποίηση της δράσης 4 συνάντησε ορισμένες δυσκολίες στα αρχικά της στάδια. Οι κυριότερες συστάσεις που μπορούν να διατυπωθούν σήμερα είναι οι ακόλουθες :

- Θα πρέπει να απλουστευθούν οι διαδικασίες που εφαρμόζονται για τις κοινές δράσεις.
- Η ομάδα εκπροσώπων των επιτροπών που είναι αρμόδιες για τις κοινές δράσεις θα πρέπει να αποκτήσει πιο συγκεκριμένες αρμοδιότητες και εξουσία λήψης αποφάσεων.
- Τα κριτήρια επιλογής για τις κοινές δράσεις θα πρέπει να γίνουν περισσότερο ευέλικτα, ούτως ώστε οι κοινές δράσεις να καταστούν ένα ευέλικτο εργαλείο το οποίο να επιτρέπει τη χρηματοδότηση κάθε δραστηριότητας που μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων των κοινών δράσεων.
- Κρίνεται απαραίτητο να αναπτυχθεί μια στρατηγική επικοινωνίας, ενημέρωσης και αξιοποίησης των αποτελεσμάτων προκειμένου να δοθεί πραγματική προβολή στις κοινές δράσεις.
- Ο υπάρχων δικτυακός τόπος και ο κατάλογος χρηματοδοτούμενων σχεδίων θα μπορούσαν να βελτιωθούν.

3.8. Δράση 5

3.8.1. Πλαισίωση της δράσης

Οι στόχοι της δράσης διευκρινίζονται στο παράρτημα της απόφασης αριθ. 1031/2000/EK για το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ. Επικεντρώνεται κυρίως στους εξής τομείς :

- κατάρτιση και συνεργασία των συντελεστών της πολιτικής για τη νεολαία
- πληροφόρηση των νέων και μελέτες για τη νεολαία
- ενημέρωση και προβολή των δράσεων

3.8.2. Υλοποίηση της δράσης

α) Γενικές παρατηρήσεις όσον αφορά τη δράση

Η δράση 5 προτείνει στους δικαιούχους και στις εθνικές συντονιστικές μονάδες ένα ολόκληρο φάσμα δραστηριοτήτων κατάρτισης και συνεργασίας, στόχος των οποίων είναι να συνδράμουν στην ανάπτυξη των υπόλοιπων δράσεων του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ και να ενισχύσουν την ευρωπαϊκή πολιτική για τη νεολαία.

Οι αξιολογητές που έλαβαν μέρος το 2003 στη μελέτη αντικτύπου και στην ημερίδα αξιολόγησης της δράσης 5 στο πλευρό των διοργανωτών/επικεφαλής δραστηριοτήτων για

νέους, θεωρούν ότι η δράση βελτιώνει την πρόσβαση των νέων στις υπόλοιπες δράσεις, ιδίως αναπτύσσοντας τις ικανότητες των διοργανωτών/επικεφαλής δραστηριοτήτων για νέους, δημιουργώντας και υποστηρίζοντας συμπράξεις και δίκτυα και ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των συμμετεχόντων στον εαυτό τους και τα κίνητρά τους. Η δράση αυτή θεωρείται πολύτιμο εργαλείο για τους νέους, διότι τους επιτρέπει να ενημερωθούν καλύτερα για τις προτεραιότητες του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ.

Σε πολλές χώρες, η δράση 5 αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της ανάπτυξης της διεθνούς πτυχής της εθνικής πολιτικής τους για τη νεολαία και επηρεάζει άμεσα την ποιότητα της εργασίας τους για το θέμα σε εθνικό επίπεδο. Διαδραματίζοντας ρόλο σημείου διασύνδεσης μεταξύ του τοπικού/περιφερειακού και του ευρωπαϊκού επιπέδου, η δράση 5 εισάγει καινοτόμα στοιχεία στην εργασία για τους νέους, ενώ παράλληλα διαθέτει σημαντικό πολλαπλασιαστικό δυναμικό.

Ενώ οι πάντες συμφωνούν ότι η δράση αυτή ευνοεί σαφώς την ανάπτυξη της διαλλακτικότητας και της πολιτιστικής ποικιλομορφίας, ο αντίκτυπός της στην ενσωμάτωση θεωρείται πραγματικός, αλλά ακόμα ανεπαρκής. Πρέπει να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες, ιδίως έναντι των ιδιαίτερα μειονεκτούντων νέων και των νέων που ζουν σε αγροτικές και απομονωμένες περιοχές.

Συμπληρωματικά προς τις δυνατότητες που προσφέρει η δράση 5, όπως επισημαίνεται στον Οδηγό του χρήστη, δημοσιεύεται μια πρόσκληση ετησίως για σχέδια μεγάλης κλίμακας στο πλαίσιο της δράσης 5. Ο στόχος είναι να επιτραπεί στους δικαιούχους να εμβαθύνουν στις κυριότερες προτεραιότητες του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ, όπως η ενσωμάτωση και η καταπολέμηση του ρατσισμού, στο πλαίσιο μακροπρόθεσμων σχεδίων κατάρτισης, συνεργασίας και ενημέρωσης. Τα αποτελέσματα των εν λόγω σχεδίων μεγάλης κλίμακας προκαλούν θετικές αντιδράσεις. Τα κύρια σημεία που πρέπει να ενισχυθούν σε ό,τι τα αφορά, και σε ό,τι αφορά γενικά τη δράση είναι η προβολή και η διάδοση των καλών πρακτικών.

β) Επιχειρησιακοί μηχανισμοί

Σύμφωνα με τους αξιολογητές, η δράση 5 είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο, σε σχέση με τους ορισθέντες στόχους, στο πεδίο της κατάρτισης, της ανάπτυξης δικτύων, της δημιουργίας κινήτρων και της ανάληψης ευθυνών από τους νέους.

Με τρεις διαφορετικές πτυχές – συνεργασία με τις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, συνεργασία με τρίτες χώρες, σχέδιο συνεργασίας και κατάρτισης στο εσωτερικό της εθνικής συντονιστικής μονάδας – εννέα τύπους δραστηριότητας και “μέτρα υποστήριξης”, η δράση 5 είναι μία από τις πλέον πολύπλοκες του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ. Η πολυπλοκότητα αυτή θεωρείται παραγωγικός παράγοντας που ενδυναμώνει τα σχέδια αλλά και παράγοντας ακαμψίας, διότι περιορίζει το περιθώριο ελιγμών στο επίπεδο της υλοποίησης.

Παρόλο που οι δικαιούχοι θεωρούν πιο εύκολο να εξασφαλίσουν τη διαχείριση των δραστηριοτήτων μικρής διάρκειας (από μερικές ημέρες έως μερικές εβδομάδες) οι οποίες προτείνονται στο πλαίσιο της δράσης 5, επιμένουν στην ανάγκη να υπάρχουν και δραστηριότητες μεγαλύτερης διάρκειας που να μπορεί να φθάσει μέχρι ένα έτος, προκειμένου να εγκαινιάζουν και να στηρίζουν σχέδια και δίκτυα στον τομέα της κατάρτισης.

Οι αξιολογητές επισημαίνουν ότι η δράση 5, η οποία αφορά κυρίως συνοδευτικά μέτρα των δράσεων 1 και 2 θα πρέπει να χρησιμοποιείται και για τη δράση 3. Παρατηρούν ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερο βάρος την ποσοτική αξιολόγηση των σχεδίων παρακολούθησης της δράσης 5.

Οι χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα έχουν την τάση να εκφράζουν ικανοποίηση για τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποκέντρωση της δράσης σε εθνικό επίπεδο. Πολλές από αυτές υπογραμμίζουν ότι η αποκέντρωση οδηγεί σε μεγαλύτερη διαφάνεια και εγγύτητα. Πράγματι, για τους νέους που έχουν λιγότερες ευκαιρίες, και ιδίως για όσους ζουν σε απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές, η ύπαρξη προσώπων με τα οποία μπορούν να έλθουν σε επαφή στην περιοχή τους αποτελεί παράγοντα ζωτικής σημασίας.

Η εισαγωγή του κατ' αποκοπή συστήματος για τις περισσότερες δραστηριότητες που διεξάγονται στο πλαίσιο της δράσης 5 συγκεντρώνει την ομόφωνη έγκριση των δικαιούχων, οι οποίοι αντιμετωπίζουν πλέον λιγότερες δυσκολίες στην εκτίμηση της δαπάνης και την κατάρτιση του προϋπολογισμού των σχεδίων τους. Το νέο αυτό σύστημα επέτρεψε στους δικαιούχους να επικεντρωθούν περισσότερο στο περιεχόμενο. Εντούτοις, ένας αριθμός δικαιούχων ζήτησε να καλύπτεται το σύνολο των οδοιπορικών, ιδίως όταν στα σχέδια εμπλέκονται τρίτες χώρες και σημαντικός αριθμός συμμετεχόντων από υποψήφιας για προσχώρηση χώρες.

3.8.3. Ανάλυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της δράσης

Μεταξύ των ετών 2000 και 2002, αποδεσμεύθηκαν 32,3 εκατομμύρια ευρώ για τη χρηματοδότηση των σχεδίων που υλοποιούνται στο πλαίσιο της δράσης 5.1. Στα 4 031 σχέδια που χρηματοδοτήθηκαν συμμετείχαν συνολικά 91 610 άτομα – διοργανωτές/επικεφαλής δραστηριοτήτων για νέους, νέοι και εκπρόσωποι ΜΚΟ.

Από τις 174 υποψηφιότητες που υποβλήθηκαν μετά τις τρεις πρώτες προσκλήσεις για την υποβολή σχεδίων μεγάλης κλίμακας στον τομέα της συνεργασίας, της κατάρτισης και της ενημέρωσης, επελέγησαν και υλοποιήθηκαν 34.

Κατάρτιση, ποιότητα, ανάπτυξη δικτύων, καινοτομία, πρόσβαση

Η πρόσβαση, η κατάρτιση, η ποιότητα, η ανάπτυξη δικτύων και η καινοτομία περιγράφονται ως στοιχεία τα οποία είναι σε μεγάλο βαθμό αλληλένδετα.

Η πτυχή "Κατάρτιση" της δράσης 5 επιτρέπει στους συμμετέχοντες να ενταχθούν σε μια διαδικασία προσωπικής ποιοτικής ανάπτυξης. Τους δίδεται η δυνατότητα να αποκτήσουν ικανότητες και δεξιότητες διεθνούς κλίμακας στον τομέα της διοργάνωσης δραστηριοτήτων για νέους, και ιδίως στον τομέα της διαλλακτικότητας, της ενσωμάτωσης, της συμμετοχής. Σε πολλές χώρες, η κατάρτιση μέσω του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ αποτελεί μια από τις σπάνιες δυνατότητες κατάρτισης για τους διοργανωτές/επικεφαλής δραστηριοτήτων για νέους. Το σύστημα του βοηθού ομοτίμου θεωρείται ουσιαστικό στοιχείο της κατάρτισης μέσω του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ.

Μετά το πέρας της κατάρτισής τους, οι διοργανωτές/επικεφαλής δραστηριοτήτων για νέους είναι σε θέση να δημιουργήσουν δίκτυα στα οποία προσφέρουν συνδρομή και υποστήριξη. Τα δίκτυα αυτά, με τη σειρά τους, προκαλούν μια συνεχή ανταλλαγή εμπειριών, καινοτομίες και δημιουργία νέων σχεδίων. Η αποτελεσματική ανάπτυξη δικτύων θεωρείται απαραίτητη για να περάσει μια καινοτομία στο επιχειρησιακό στάδιο. Μια ευρύτερη και

αποτελεσματικότερη χρησιμοποίηση των ΤΠ, η δημοσιοποίηση των σχεδίων που ακολουθούν τις καλύτερες πρακτικές και η δημιουργία δικτυακών τόπων θεωρείται ότι συμβάλλουν στη μείωση των προβλημάτων επικοινωνίας στον τομέα της καινοτομίας.

Ο ρόλος της δράσης 5 εκτιμάται ιδιαίτερα : είναι η δράση που επιτρέπει την πρόσβαση στο πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ και είναι ανοικτή σε όλους τους νέους. Το ευρύ φάσμα διαφορετικών δραστηριοτήτων θεωρείται καλά σχεδιασμένο : επιτρέπει την προετοιμασία σχεδίων στο εσωτερικό των δράσεων 1-3 και τη βελτίωση της ποιότητάς τους. Οι παλαιοί συμμετέχοντες σε σχέδια που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο των δράσεων 1-3 επανέρχονται συχνά προς τη δράση 5 διευρύνοντας κατ'αυτόν τον τρόπο την εμπειρία τους.

Ενώ η συμβολή των μέτρων κατάρτισης της δράσης 5 στις υπόλοιπες δράσεις αναγνωρίζεται σχεδόν ομόφωνα, ορισμένες εκθέσεις εκφράζουν λύπη για την πρακτική ανυπαρξία ποσοτικής αξιολόγησης των σχεδίων παρακολούθησης της δράσης 5 που έχουν μορφή ανταλλαγών νέων ή σχεδίων ΕΕΥ.

Αντίκτυπος στους νέους

Ο αντίκτυπος της δράσης 5 στην προσωπική εξέλιξη των νέων συζητείται και αξιολογείται ευρέως. Η δράση βοηθά τους νέους να αναπτύξουν τη δημιουργικότητα και το πνεύμα πρωτοβουλίας τους, να αποκτήσουν ικανότητες και εμπιστοσύνη που να τους επιτρέπει να εκπονήσουν σχέδια και να αναλάβουν την οικονομική ευθύνη τους. Λέγεται ότι η δράση 5 αποτελεί πηγή κινήτρων, ότι βελτιώνει τις γλωσσικές δεξιότητες και την ικανότητα επικοινωνίας, ότι επιτρέπει την απόκτηση δεξιοτήτων στον τομέα της δυναμικής της ομάδας και της διαχείρισης συγκρούσεων και ότι συμβάλλει στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής συνείδησης.

Η ανάμιξη των νέων στον προγραμματισμό, την προετοιμασία και την υλοποίηση του σχεδίου έχει μεγάλη σημασία, διότι δίνει στους νέους την αίσθηση ότι το σχέδιο τους ανήκει. Ουσιώδεις από την άποψη αυτή θεωρούνται η κατάρτιση και ο βοηθός ομοτίμος.

Αντίκτυπος στους διοργανωτές/επικεφαλής κοινωνικοεκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, στις οργανώσεις για τη νεολαία και στις τοπικές κοινότητες

Η δράση έχει σημαντικό αντίκτυπο στους **διοργανωτές/επικεφαλής δραστηριοτήτων για νέους** όσον αφορά την "συνειδητοποίηση της ποιότητας" και της "τεχνογνωσίας" που περιλαμβάνονται στις προτεραιότητες του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ. Τα μέτρα εξειδίκευσης οδηγούν σε μεγαλύτερο επαγγελματισμό. Δεδομένου ότι η εργασία διοργάνωσης δραστηριοτήτων για νέους διαφέρει πολύ από χώρα σε χώρα, η δημιουργία ενός διεθνούς προτύπου θεωρείται σημαντικό στοιχείο προκειμένου να συνεχίσει να βελτιώνεται η ποιότητα.

Πέραν όμως της ανάπτυξης ικανότητας σε σχέση με τις οριζόντιες προτεραιότητες του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ, η δράση 5 είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική για τη βελτίωση των πρακτικών ικανοτήτων του διοργανωτή/επικεφαλής δραστηριοτήτων για νέους (όπως το δέσιμο της ομάδας, η ευαισθητοποίηση όσον αφορά διαφορετικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις, οι μέθοδοι εργασίας και τις τεχνικές παρουσίασης). Σύμφωνα με τα σχόλια που ακούστηκαν, η δράση 5 προσφέρει κίνητρα στους διοργανωτές/επικεφαλής δραστηριοτήτων για νέους και τους βοηθά να συνειδητοποιούν πλήρως πόσο επιτυχής είναι η εργασία τους. Στο διεθνές επίπεδο, διαπιστώνεται ότι η δράση 5 δημιουργεί υγιή ανταγωνισμό μεταξύ ομοτίμων.

Όσον αφορά τους **οργανώσεις**, υπογραμμίζεται ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζει η δράση 5 για τη δημιουργία νέων και την επέκταση των υπαρχουσών συμπράξεων. Οι διμερείς σχέσεις καθίστανται τριμερείς και πολυμερείς, οι συμπράξεις καθίστανται περισσότερο ισόρροπες και παύουν να κυριαρχούνται από μια μόνον οργάνωση, ενώ συχνά, συνεχίζονται εκτός του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ. Για πολλές οργανώσεις, η δράση 5 εισάγει για πρώτη φορά την έννοια της "ανάπτυξης δικτύων μελέτης" στο έργο της διοργάνωσης δραστηριοτήτων για νέους. Για τις οργανώσεις μικρού μεγέθους, είναι σημαντικό να διευρυνθεί η βάση επαφών.

Η δράση 5 συμβάλλει στην ενίσχυση του επαγγελματισμού των οργανώσεων νεολαίας και τονώνει τη σύγκριση μεταξύ οργανώσεων, όχι μόνον από την άποψη των διαφορών εθνικότητας ή πολιτισμού, αλλά και από την άποψη του καθεστώτος και του τρόπου εργασίας τους. Το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ και η δράση 5 προσφέρουν "συνέχεια, προβλεψιμότητα, και διάρθρωση στη διακρατική συνεργασία, την οποία συνοδεύουν από διοργάνωση δραστηριοτήτων σε επίπεδο γειτονιάς".

Ο αντίκτυπος της δράσης 5 στις **τοπικές κοινότητες** γίνεται αισθητός σε διάφορα επίπεδα :

- Οργανισμοί για τους νέους – δήμοι : "Η δημιουργία στενότερων επαφών με το προσωπικό του δήμου θα μπορούσε να ενθαρρύνει την ανάπτυξη ομίλων και οργανώσεων και να έχει μια σημαντικότερη αλυσιδωτή αντίδραση στην πολιτική και την οικονομία " Οι συμμετέχουσες ομάδες και οργανώσεις ενισχύουν συχνά τη συνεργασία τους με τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, σταθεροποιούν τις σχέσεις τους με τη δημοτική υπηρεσία νεολαίας και επικεντρώνονται περισσότερο στις διεθνείς δραστηριότητες.
- Οι συμμετέχουσες οργανώσεις μπορούν να προσφέρουν το κίνητρο για τις οργανώσεις νεολαίας που ανήκουν στην ίδια κοινότητα να αναμιχθούν οι ίδιες σε διεθνές επίπεδο.

Αντίκτυπος στην πολιτική, τη νομοθεσία και τους θεσμούς

Παρόλο που ο αντίκτυπος της δράσης 5 στο επίπεδο της εθνικής, περιφερειακής και τοπικής πολιτικής περιγράφεται με γενικούς όρους, τα παραδείγματα συγκεκριμένων επιπτώσεων είναι σπάνια. Όλοι όμως συμφωνούν ότι οι εν λόγω πολιτικές και η ευρωπαϊκή πολιτική πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ευρωπαϊκή πολιτική νεολαίας και διοργάνωσης δραστηριοτήτων για νέους φαίνεται να αντικαθιστά την εθνική, περιφερειακή ή τοπική πολιτική. Ο μεγαλύτερος αντίκτυπος έγινε αισθητός από τους δήμους (βλ. ανωτέρω). Η ανάμιξη των δήμων και των τοπικών πολιτικών στελεχών αποδείχθηκε καρποφόρος και συμβάλλει σε ένα μεγαλύτερο άνοιγμα στις διεθνείς δραστηριότητες, πράγμα που επιτρέπει να υπερνικηθούν οι προκαταλήψεις και ο ρατσισμός σε τοπικό επίπεδο.

3.8.4. Συμπεράσματα όσον αφορά τη δράση 5

Όσον αφορά τη μελλοντική εξέλιξη της δράσης, οι αξιολογητές επιμένουν στην ανάγκη να συνεχιστεί να αναπτύσσεται η πολιτική νεολαίας και διοργάνωσης δραστηριοτήτων για νέους, σύμφωνα με τους στόχους του λευκού βιβλίου και να δημιουργηθούν δίκτυα συνεργασίας σε ευρωπαϊκό/εθνικό/περιφερειακό/τοπικό επίπεδο, ή να ενισχυθούν, κυρίως

στο τοπικό επίπεδο, ούτως ώστε να φθάσουν πιο εύκολα στους νέους που έχουν λιγότερες δυνατότητες.

Πολιτική για τη νεολαία – διοργάνωση δραστηριοτήτων για νέους - προτεραιότητες

- Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ευρωπαϊκή πολιτική νεολαίας και διοργάνωσης δραστηριοτήτων για νέους φαίνεται να αντικαθιστά την εθνική, περιφερειακή ή τοπική πολιτική. Γίνεται ομόφωνα δεκτό ότι οι διάφορες προσεγγίσεις του θέματος πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται.
- Η θέσπιση διεθνών προδιαγραφών θα μπορούσε να συμβάλει στη συνεχή βελτίωση της ποιότητας της εργασίας διοργάνωσης δραστηριοτήτων για νέους.
- Το πρόγραμμα θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να χρηματοδοτεί σχέδια έρευνας που συνδέονται με τη νεολαία, όχι μόνον στο πλαίσιο του ίδιου του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ, αλλά και ανεξάρτητα από αυτό.
- Ο αντίκτυπος της δράσης στην ενσωμάτωση των νέων που έχουν λιγότερες δυνατότητες πρέπει να συνεχιστεί και να ενισχυθεί.

Παρούσα δομή της δράσης

- Η πολυπλοκότητα της δράσης θεωρείται τόσο παραγωγικός παράγοντας όσο και παράγοντας ακαμψίας, διότι περιορίζει το περιθώριο ελιγμών στο επίπεδο της υλοποίησης.
- Ορισμένες δραστηριότητες της δράσης 5 θα πρέπει να μην παρεμβαίνουν μόνον στην προετοιμασία των δράσεων 1 και 2, αλλά και στην προετοιμασία της δράσης 3.

Διαδικασία επιλογής, λήψης αποφάσεων, αντιδράσεις και παρακολούθηση

- Οι διοργανωτές/επικεφαλής δραστηριοτήτων για νέους θα πρέπει να αναμειγνύονται πιο ενεργά στη διαδικασία επιλογής και να ενημερώνονται καλύτερα για την ιεραρχία της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.
- Οι συμμετέχοντες θα ήθελαν να λαμβάνουν σαφέστερες γραπτές εξηγήσεις όταν απορρίπτονται τα σχέδιά τους, ούτως ώστε να είναι σε θέση να βελτιώσουν την ποιότητα των μεταγενέστερων υποψηφιοτήτων τους. Μετά την ολοκλήρωση του σχεδίου τους, θα ήθελαν να γνωρίζουν τις αντιδράσεις όσον αφορά την ποιότητα της εργασίας τους.
- Θα πρέπει να ενισχυθεί η ποσοτική αξιολόγηση των σχεδίων που υλοποιούνται στο πλαίσιο των δράσεων 1, 2 και 3 και προέρχονται από σχέδιο της δράσης 5.

Προβολή – ανάπτυξη δικτύων - μεταβιβασιμότητα

- Καλύτερη διάδοση των καλών πρακτικών μέσω της ευρύτερης δημοσιότητας των συναφών σχεδίων σε διάφορους δικτυακούς τόπους και της χρησιμοποίησης όλων των δυνατοτήτων του εμπλεκόμενου δικτύου (εθνικές συντονιστικές μονάδες, περιφερειακά κέντρα, SALTO, Συμβούλιο της Ευρώπης).

- Η μεγαλύτερη αποκέντρωση στο εσωτερικό των χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα θα μπορούσε να οδηγήσει σε μεγαλύτερη διαφάνεια και εγγύτητα, ευνοώντας ιδίως την ένταξη των νέων που ζουν σε απομονωμένες περιοχές και, γενικότερα, των νέων που έχουν λιγότερες δυνατότητες.

3.9. Δράσεις με τις τρίτες χώρες

3.9.1. Πλαισίωση των δράσεων

Η Επιτροπή και η επιτροπή του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ απομόνωσαν τέσσερις γεωγραφικές περιοχές στις οποίες δίδεται προτεραιότητα στο πλαίσιο της συνεργασίας με τρίτες χώρες : πρώτη προτεραιότητα, οι όμορες χώρες της διευρυμένης ΕΕ, δηλ. η λεκάνη της Μεσογείου (Μαρόκο, Αλγερία, Τυνησία, Αίγυπτος, Λίβανος, Ιορδανία, Συρία, Ισραήλ, Υπεριορδανία και Λωρίδα της Γάζας, Τουρκία, Κύπρος και Μάλτα), η νοτιοανατολική Ευρώπη (Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κροατία, πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Σερβία και Μαυροβούνιο) και η Κοινότητα Ανεξαρτήτων Κρατών (Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Γεωργία, Μολδαβία, Ρωσία, Ουκρανία) και δεύτερη προτεραιότητα, η Λατινική Αμερική (Αργεντινή, Βολιβία, Βραζιλία, Χιλή, Κολομβία, Κόστα Ρίκα, Κούβα, Ισημερινός, Γουατεμάλα, Ονδούρα, Μεξικό, Νικαράγουα, Παναμάς, Παραγουάη, Περού, Σαλβαδόρ, Ουρουγουάη, Βενεζουέλα).

Στόχος της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες στο πλαίσιο του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ είναι η προώθηση της παγκόσμιας ειρήνης, του διαλόγου, της διαλλακτικότητας και της αλληλεγγύης μεταξύ των νέων. Οι υπόλοιποι κύριοι στόχοι είναι η δημιουργία σταθερών και μόνιμων συμπράξεων, καθώς και η ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας στον τομέα της διοργάνωσης δραστηριοτήτων για νέους μεταξύ των κυβερνητικών και μη κυβερνητικών δομών της ΕΕ και των τρίτων χωρών. Οι δραστηριότητες στις οποίες εμπλέκονται τρίτες χώρες θα πρέπει να επιτρέπουν στους συμμετέχοντες να κατανοήσουν καλύτερα την αμοιβαία κατάσταση και πολιτισμό τους και να τους δημιουργήσουν προβληματισμό όσον αφορά την αμοιβαία ταυτότητά τους. Στόχος των δραστηριοτήτων αυτών είναι επίσης να συμβάλουν στην ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνίας των πολιτών στις χώρες εταίρους και να επιτρέψουν στους εταίρους των τρίτων χωρών να αποκτήσουν εμπειρία στον τομέα της ανεπίσημης εκπαίδευσης, καθώς και να συμβάλουν στην ανάπτυξη της διοργάνωσης δραστηριοτήτων για νέους και των ενώσεων νέων στις χώρες αυτές.

Το πρόγραμμα Ευρωμεσογειακή Νεολαία επιδιώκει τους ακόλουθους γενικούς στόχους : βελτίωση της αμοιβαίας γνώσης και κατανόησης και του διαλόγου μεταξύ των νέων της λεκάνης της Μεσογείου και της ΕΕ και τόνωση της ενεργού συμμετοχής των νέων, και ιδίως των νέων γυναικών, στα κοινά, στο εσωτερικό των τοπικών κοινοτήτων, καθώς και συμβολή των ΜΚΟ της νεολαίας στην κοινωνική ζωή της χώρας. Οι ειδικοί στόχοι που επιδιώκονται είναι η προώθηση των άτυπων διαπολιτιστικών δυνατοτήτων μαθητείας για τους νέους και των δυνατοτήτων κατάρτισης για τους διοργανωτές/επικεφαλής δραστηριοτήτων για νέους και για τους υπεύθυνους νεολαίας· η ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών· η προώθηση της ανάπτυξης μη κερδοσκοπικών δομών· η προώθηση του εκδημοκρατισμού της κοινωνίας των πολιτών· η ενημέρωση των ΜΚΟ για τη νεολαία· η διευκόλυνση της αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των 27 ευρωμεσογειακών εταίρων και η βελτίωση της αντίληψης που έχει ο ένας για τον άλλο· καθώς και η ενθάρρυνση της συμμετοχής των μεσογειακών ΜΚΟ εταίρων στα διευρωπαϊκά δίκτυα ΜΚΟ.

Το πρόγραμμα Ευρωμεσογειακή Νεολαία επικεντρώνεται στις τρεις κύριες δράσεις του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ : δράση 1 (ανταλλαγές νέων), δράση 2 (εθελοντική υπηρεσία) και δράση 5 (συνοδευτικά μέτρα).

3.9.2. Υλοποίηση των δράσεων

α) Γενικές παρατηρήσεις όσον αφορά τη δράση

Κατά μέσον όρο, το 8% περίπου του ετήσιου προϋπολογισμού του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ χρησίμευσε για τη χρηματοδότηση της συνεργασίας μεταξύ των 30 χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και 42 τρίτων χωρών. Οι πιστώσεις του προγράμματος MEDA συμπλήρωσαν ουσιαστικά το τμήμα του προϋπολογισμού του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ που αφιερώθηκε στο πρόγραμμα Ευρωμεσογειακή Νεολαία.

Η πτυχή "συνεργασία με τρίτες χώρες" του προγράμματος συγκέντρωσε μεγάλη ζήτηση σε σύγκριση με τα διαθέσιμα κονδύλια. Το μέσο ποσοστό εγκριθέντων σχεδίων σε σχέση με το σύνολο των υποψηφιοτήτων που υποβλήθηκαν αντιπροσώπευε περίπου 55%, ποσοστό μικρότερο εκείνου που επιτεύχθηκε στις χώρες οι οποίες συμμετείχαν στο πρόγραμμα.

Η ευρωπαϊκή υπεραξία της δράσης ορίζεται ως η συνδρομή της σε μια ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική και η προώθηση μιας θετικής αντίληψης για την Ευρώπη στον κόσμο. Ορίζεται επίσης ως η αναγνώριση μιας Ευρώπης που βασίζεται στις δημοκρατικές αρχές και στην αλληλεγγύη και ως η συμβολή στη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής ταυτότητας και στο άνοιγμα στη συνεργασία με τρίτες χώρες που δεν έχουν αναγκαστικά συνάψει διμερείς συμφωνίες με το σύνολο των κρατών μελών.

β) Επιχειρησιακοί μηχανισμοί

Η υλοποίηση της δράσης έγκειται σχεδόν αποκλειστικά σε μικρά σχέδια. Παρόλο που η προσέγγιση αυτή είναι γραφειοκρατική και απαιτεί πολύ προσωπικό, αποδείχθηκε για άλλη μια φορά ότι μπορεί να εξασφαλίσει καλύτερα την εγγύτητα προς τον πολίτη και την προσπελασιμότητα για τις οργανώσεις και τις τοπικές ομάδες, οι οποίες αποτελούν το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του τομέα της νεολαίας. Πολυετή διαδραστικά σχέδια μεγάλης κλίμακας, όπως το youthNET και το Balkan Youth Project, επέτυχαν να βελτιώσουν την προβολή και την προσπελασιμότητα τρίτων χωρών και επέτρεψαν τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων και δικτύων. Τα σχέδια αυτά είναι αξιόλογα, αλλά δεν πρέπει να υποκαταστήσουν τα μικρά σχέδια.

Λαμβανομένου υπόψη του μεγάλου αριθμού μικρών συμβάσεων, η διαχείριση της δράσης αποκεντρώθηκε σταδιακά και ανατέθηκε στις εθνικές συντονιστικές μονάδες. Αυτός ο τρόπος διαχείρισης παρουσιάζει το πλεονέκτημα ότι επιτρέπει μεγαλύτερη εγγύτητα προς τους χρήστες και ότι επιταχύνει, κατ' αρχήν, τη διαδικασία επιλογής σχεδίων και σύναψης συμβάσεων, με τίμημα, εντούτοις, την έλλειψη συνεκτικότητας των δράσεων στις σχέσεις με τον έξω κόσμο. Άλλο ένα μειονέκτημα αυτού του τρόπου διαχείρισης : ο δημοσιονομικός κατακερματισμός που δημιουργεί αντιφάσεις μεταξύ της προώθησης και της δυνατότητας ικανοποίησης της ζήτησης. Αντιθέτως, αναμένεται βελτίωση της προώθησης και της προβολής λόγω των δραστηριοτήτων των ΕΣΜ. Εξάλλου, η αποκέντρωση προκαλεί σταδιακά πιο ενεργή ανάμιξη εκείνων των χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, οι οποίες υλοποιούσαν λίγα μόνον, ή ακόμα και καθόλου, σχέδια με τρίτες χώρες, όταν ο προϋπολογισμός κατενέμετο κεντρικά.

Η διαχείριση τμήματος της δράσης (σχέδια που προτείνονται από ευρωπαϊκές ΜΚΟ και σχέδια που υποβάλλονται από οργανώσεις που εδρεύουν στις χώρες του μεσογειακού Νότου) συνέχισε να διενεργείται κεντρικά (από την Επιτροπή), αλλά οι καθυστερήσεις υλοποίησης δεν έχουν καλυφθεί ακόμα εντελώς.

Όσον αφορά τη διαχείριση των σχεδίων, μόνον οι οργανώσεις των μεσογειακών χωρών εταίρων μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο επικεφαλής και συντονιστή σχεδίων στο πλαίσιο του προγράμματος Ευρωμεσογειακή Νεολαία, ενώ οι οργανώσεις άλλων τρίτων χωρών μπορούν να το κάνουν μέσω των ευρωπαϊκών εταίρων τους.

Τα δύο Κέντρα πόρων που δημιουργήθηκαν στο εσωτερικό των εθνικών συντονιστικών μονάδων (Κέντρο πόρων για τη νοτιοανατολική Ευρώπη και Ευρωμεσογειακό κέντρο πόρων) επέτρεψαν την κοινή χρησιμοποίηση τεχνογνωσίας και εργαλείων εργασίας. Τα εν λόγω κέντρα αποδείχθηκαν χρήσιμα εργαλεία για την προώθηση των πληροφοριών, την προβολή και την πρόσβαση των τρίτων χωρών στο πρόγραμμα.

Ο ισχύων μηχανισμός καταβολής της επιχορήγησης – εφάπαξ – αποδείχθηκε περισσότερο φιλικός προς το χρήστη από την ποσοστιαία χρηματοδότηση επί τη βάσει των πραγματικών δαπανών. Είναι όμως περισσότερο άκαμπος και δεν επιτρέπει προσαρμογή στην ειδική κατάσταση των ενδιαφερομένων τρίτων χωρών. Επίσης, ο υπολογισμός των τελικών πληρωμών είναι πολύπλοκος, ιδίως λόγω των διαφορετικών ποσοστών που εφαρμόζει κάθε χώρα και του συνδυασμού, στο εσωτερικό του ίδιου σχεδίου, κατ' αποκοπή χρηματοδότησης και χρηματοδότησης που βασίζεται στο πραγματικό κόστος.

Όσον αφορά τα εργαλεία και τα κριτήρια, διαπιστώθηκε ότι ορισμένα από τα ισχύοντα κριτήρια δεν ανταποκρίνονται πλήρως στις ανάγκες των νέων/των οργανώσεων. Έτσι, η υποχρέωση να είναι οι ανταλλαγές πολυμερείς (τουλάχιστον τέσσερις εταίροι, ή και πέντε στην περίπτωση υποψηφίων για προσχώρηση χωρών) κρίθηκε υπερβολικά περιοριστική από πολλές ομάδες και οργανώσεις. Το όριο ηλικίας αποτελεί σε ορισμένες περιπτώσεις εμπόδιο για τη συμμετοχή νέων από τρίτες χώρες. Η υποχρέωση συνεργασίας με εταίρους από την ίδια γεωγραφική ζώνη κρίνεται υπερβολικά περιοριστική από τις εθνικές συντονιστικές μονάδες, όπως και από τις οργανώσεις και τους νέους. Συστήθηκε λοιπόν η περιφερειακή ανάμιξη στο πλαίσιο του ίδιου σχεδίου.

3.9.3. Ανάλυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δράσεων

Μεταξύ των ετών 2000 και 2002, αποδεσμεύθηκαν συνολικά 18,6 εκατομμύρια ευρώ για τη συνεργασία με τρίτες χώρες. Το κονδύλιο αυτό λήφθηκε από τους προϋπολογισμούς των προγραμμάτων ΝΕΟΛΑΙΑ και MEDA (13,7 εκατομμύρια ευρώ από το πρώτο και 4,9 εκατομμύρια από το δεύτερο). 41% των κονδυλίων χορηγήθηκαν για τη συνεργασία με την περιοχή της Μεσογείου, 34% για τις όμορες περιοχές της νοτιοανατολικής Ευρώπης (ΝΑΕ 14%, ΚΑΚ 20%) και 25% για τη Λατινική Αμερική. 18 000 περίπου νέοι και διοργανωτές/επικεφαλής δραστηριοτήτων για νέους, καθώς και εκπρόσωποι ΜΚΟ επωφελήθηκαν από τη δράση συμμετέχοντας σε ένα από τα 850 σχέδια. Ο αριθμός συμμετεχόντων από τις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα (53%) ήταν σχεδόν ίσος με τον αριθμό συμμετεχόντων από τρίτες χώρες (47%).

Το 2001 και το 2002, η δράση με τις τρίτες χώρες μπόρεσε να απορροφήσει περισσότερα κονδύλια από το ποσό που χορηγήθηκε σε πρώτη φάση στις αρχές του έτους, λόγω των καλών επιδόσεων που επετεύχθησαν από άποψη σχεδίων υψηλής ποιότητας που υποβλήθηκαν και εγκρίθηκαν.

Αντίκτυπος στους νέους

Μέχρι σήμερα, τα συγκεκριμένα επιτεύγματα είχαν αναμφισβήτητο αντίκτυπο στους νέους από άποψη διαπολιτιστικής μαθητείας, προσωπικής ανάπτυξης και ενεργού συμμετοχής στην κοινωνία. Η δράση κατάφερε να βελτιώσει την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ ευρωπαίων και μη ευρωπαίων νέων. Συνέβαλε στην αναγνώριση μιας Ευρώπης βασιζόμενης στις αξίες της αλληλεγγύης και της υποστήριξης, ιδίως στις περιοχές όπου ελλοχεύουν συγκρούσεις.

Οι ανταλλαγές νέων αποδείχθηκαν ιδιαίτερα αποτελεσματικές για την προώθηση της διαπολιτιστικής κατανόησης και της συνείδησης της ευρωπαϊκής ταυτότητας στο εσωτερικό μιας ευρύτερης στοχευόμενης ομάδας, χάρη στον αντίκτυπο στις τοπικές κοινότητες υποδοχής. Από την πλευρά της, η ΕΕΥ είχε εντονότερο αντίκτυπο στην προσωπική ανάπτυξη των συμμετεχόντων.

Αντίκτυπος στους διοργανωτές κοινωνικοεκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, στις οργανώσεις και στις τοπικές κοινότητες

Η δράση, ιδίως μέσω των συνοδευτικών μέτρων, συνέβαλε επίσης σημαντικά στην ενίσχυση των ικανοτήτων και της ανάπτυξης δικτύων διοργανωτών/επικεφαλής δραστηριοτήτων για τη νεολαία και οργανώσεων/δομών για τη νεολαία. Οι οργανώσεις επωφελήθηκαν από μια ανταλλαγή εμπειριών και από τη δημιουργία νέων επαφών από τις οποίες ανέκυψαν συχνά μόνιμες συμπράξεις ενόψει μελλοντικής συνεργασίας.

Εντούτοις, δεδομένου ότι οι οργανώσεις τρίτων χωρών πρέπει αναγκαστικά να διέλθουν από έναν ευρωπαϊό εταίρο για να υποβάλουν αίτηση επιχορήγησης (εκτός από το πρόγραμμα Ευρωμεσογειακή Νεολαία), ο πλήρης αντίκτυπος της εν λόγω δράσης δεν έγινε αισθητός στη ζωή των συμμετεχόντων από τις χώρες αυτές, εφόσον η συνεργασία δεν ήταν ισότιμη.

Η δράση μπόρεσε να ευαισθητοποιήσει σε τοπικό επίπεδο όσον αφορά τις αξίες της ανεπίσημης εκπαίδευσης και της διαπολιτισμικής μαθητείας. Ενίσχυσε την αμοιβαία γνώση των εθνικών πολιτισμών, συμβάλλοντας έτσι στην καταπολέμηση των πολιτιστικών προκαταλήψεων. Είχε επίσης αντίκτυπο στην ανάπτυξη του τομέα του εθελοντισμού και της κοινωνίας των πολιτών στις χώρες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και σε τρίτες χώρες.

Επισημάνθηκε μια σειρά διαφορών στο επίπεδο της υλοποίησης του προγράμματος από τις διάφορες περιφέρειες. Η νοτιοανατολική Ευρώπη και η περιοχή της Μεσογείου αντιμετώπισαν πολλές δυσκολίες στην υλοποίηση της δράσης 2 (ΕΕΥ) λόγω της έλλειψης παράδοσης για το θέμα ή/και αρνητικών συνηχήσεων που συνδέονται, για ιστορικούς λόγους, με την εθελοντική υπηρεσία. Η Λατινική Αμερική παρέμεινε η περιοχή που είναι περισσότερο ανοικτή στις επαφές και στα σχέδια. Η περιοχή αυτή, κατατάσσεται λοιπόν στη δεύτερη θέση, μετά την περιοχή της Μεσογείου, από άποψη όγκου δραστηριοτήτων. Απετέλεσε δημοφιλή προορισμό των σχεδίων υποδοχής, ενώ τα σχέδια με τη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την ΚΑΚ διεξήγοντο συχνότερα στις χώρες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, λόγω ορισμένων δυσκολιών που συνδέονται με τις διοικητικές διαδικασίες και τη χορήγηση θεώρησης, με την υλικοτεχνική υποδομή, τα τραπεζικά εμβάσματα κλπ.

Εκτός από τον προαναφερθέντα αντίκτυπο, ο οποίος έγινε αισθητός σε όλες τις περιοχές, το Ευρωμεσογειακό πρόγραμμα δράσης για τη Νεολαία επέτυχε και άλλα σημαντικά αποτελέσματα: δημιουργία στις χώρες της νότιας Μεσογείου εθνικών δομών οι οποίες συνέβαλαν σημαντικά στην προβολή και στην προσπελασιμότητα· η συνδρομή από το κονδύλιο MEDA του προϋπολογισμού επέτρεψε την ποσοτική αύξηση και την ποιοτική

βελτίωση των υλοποιούμενων σχεδίων, ενώ έδωσε τη δυνατότητα στις οργανώσεις/ομάδες των μεσογειακών χωρών εταίρων να υποβάλουν υποψηφιότητα. Το SALTO Euro-med ανέπτυξε ειδική στρατηγική κατάρτισης, η οποία επέτρεψε τη βελτίωση της ποιότητας των σχεδίων και τη δημιουργία νέων συμπράξεων.

Οι υπόλοιπες περιοχές έκριναν την προβολή του προγράμματος σχετικά περιορισμένη. Ορισμένες οργανώσεις αντιμετώπισαν κάποιες δυσκολίες προσπέλασης στο πρόγραμμα. Η δημιουργία του Κέντρου πόρων για τη νοτιοανατολική Ευρώπη, το 2002, επέτρεψε εντούτοις τη βελτίωση της κατάστασης στις χώρες των δυτικών Βαλκανίων.

Αντίκτυπος στην πολιτική, στη νομοθεσία και στα θεσμικά όργανα

Η συμπληρωματική χρηματοδότηση που δόθηκε στο πρόγραμμα Ευρωμεσογειακή Νεολαία στο πλαίσιο του προγράμματος MEDA επέτρεψε το διορισμό από τα αντίστοιχα υπουργεία, εθνικών συντονιστών στις μεσογειακές χώρες εταίρους. Η ανάμιξη των αρχών προσέφερε στο πρόγραμμα μεγαλύτερη πολιτική σημασία και προβολή και του επέτρεψε να ασκήσει αμεσότερη επιρροή στα εθνικά συστήματα και πολιτικές για τη νεολαία. Εντούτοις, μπορούν να διατυπωθούν δύο επικρίσεις έναντι του συστήματος, οι οποίες αφορούν τον αυξημένο έλεγχο που ασκεί η κυβέρνηση στο πρόγραμμα και τις συγκρούσεις συμφερόντων οι οποίες προκαλούνται μεταξύ της εθνικής πολιτικής και της φιλοσοφίας του προγράμματος.

Στις υπόλοιπες τρίτες χώρες, οι εθνικές αρχές δεν αναμειγνύονται καθόλου στο πρόγραμμα, πράγμα που αποτελεί μείζονα αδυναμία λόγω της έλλειψης πολιτικού και διαρθρωτικού αντικτύπου την οποία συνεπάγεται. Αυτό παραβλάπτει τη διάρκεια του προγράμματος και μεταφράζεται σε έλλειψη πολιτικής στήριξης και συγχρηματοδότησης, μικρή προβολή και έλλειψη στήριξης στο επίπεδο της υλοποίησης των δραστηριοτήτων (απλούστευση της χορήγησης θεωρήσεων, συμπράξεις κλπ).

Η χορήγηση θεωρήσεων και αδειών διαμονής συνεχίζει να αποτελεί μείζον εμπόδιο στη συνεργασία με τις τρίτες χώρες. Η μελλοντική εξέλιξη θα εξαρτηθεί από τον τρόπο με τον οποίο θα ρυθμιστεί αυτό το πρόβλημα.

3.9.4. Συμπεράσματα όσον αφορά τις δράσεις με τις τρίτες χώρες

Η ανάμιξη των ενδιαφερομένων επέτρεψε την ενίσχυση του κύρους της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες στον τομέα της νεολαίας. Εξάλλου, επέτρεψε την παγίωση των δεσμών και της συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και των νοτιοανατολικών γειτόνων της, καθώς και με τη Λατινική Αμερική, συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία εποικοδομητικών και δυναμικών σχέσεων με τις εν λόγω χώρες.

Επιβεβαιώθηκε η απόλυτη συνεκτικότητα των ακολουθούμενων γενικών και ειδικών στόχων. Η κατεύθυνση πρέπει να παραμείνει η ίδια. Αλλά η ισχύουσα νομική βάση δεν αναφέρει επαρκώς τους γενικούς και τους ειδικούς στόχους που ακολουθούνται στο πλαίσιο της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες.

- Πρέπει να καταβληθούν επιπλέον προσπάθειες για να βελτιωθεί η προβολή της δράσης και να διευκολυνθεί η πρόσβαση των οργανώσεων που εδρεύουν στις τρίτες χώρες.
- Θα πρέπει να καταστεί αποτελεσματικότερη η διάδοση αποτελεσμάτων και πληροφοριών στις τοπικές οργανώσεις.

- Το υπόδειγμα του ευρωμεσογειακού προγράμματος δράσης για τη Νεολαία θα πρέπει να μεταφερθεί στα Βαλκάνια και στην ΚΑΚ, με τη δημιουργία υποπρογραμμάτων χρηματοδοτούμενων από συμπληρωματικά εξωτερικά κονδύλια του προϋπολογισμού και με τη δημιουργία εθνικών συντονιστικών δομών. Κατόπιν της σύστασης να πολλαπλασιαστούν τα Κέντρα πόρων, δημιουργήθηκε ένα κέντρο το Σεπτέμβριο/Οκτώβριο 2003.
- Θα πρέπει να ενισχυθούν οι οργανώσεις που εδρεύουν στις τρίτες χώρες και να παγιωθεί η ενεργός συμμετοχή τους στο πρόγραμμα δίνοντάς τους τη δυνατότητα να υποβάλλουν υποψηφιότητες και να καθίστανται ηγετικοί εταίροι των σχεδίων.

Θα πρέπει, εντούτοις, να υπογραμμιστεί ότι το μέλλον της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες θα εξαρτηθεί από την πρόοδο που πραγματοποιείται στο θέμα των θεωρήσεων και των αδειών διαμονής, οι οποίες συνεχίζουν να αποτελούν μείζον εμπόδιο στην κινητικότητα των νέων.

- Συστήθηκε θερμά να αναληφθεί μια εκστρατεία ευαισθητοποίησης των αρμοδίων πρεσβειών και προξενείων και να συνεχιστεί η υποστήριξη με τη δημοσίευση επιστολών υποστήριξης, στις οποίες περιγράφεται σε γενικές γραμμές ο χαρακτήρας ανεπίσημης εκπαίδευσης του προγράμματος.

Θα πρέπει να αναφερθεί η γεωγραφική κάλυψη της δράσης. Η προτίμηση προς τη Λατινική Αμερική, και όχι προς τις αφρικανικές ή ασιατικές χώρες δεν συγκεντρώνει ομόφωνη υποστήριξη. Οι νέοι και οι οργανώσεις, καθώς και οι εκπρόσωποι ορισμένων κρατών μελών, εξέφρασαν έντονο ενδιαφέρον να αναλάβουν συνεργασία με άλλες περιοχές που θεωρήθηκε ότι μπορούν να προσφέρουν στους νέους τις ίδιες δυνατότητες ανάπτυξης της αμοιβαίας κατανόησης και της αλληλεγγύης.

- Συστήθηκε λοιπόν η διεύρυνση της γεωγραφικής κάλυψης.
- Παρόλο που συνιστώνται από τις αξιολογήσεις, οι διμερείς ανταλλαγές δεν πρέπει να υποκαταστήσουν τις πολυμερείς ανταλλαγές, ούτως ώστε να διατηρηθεί η ευρωπαϊκή υπεραξία της δράσης. Οι ανταλλαγές αυτές μπορούν, εντούτοις, να είναι επιλέξιμες υπό ορισμένες προϋποθέσεις, για παράδειγμα στην περίπτωση μικρών οργανώσεων χωρίς εμπειρία ή χωρών που αποτελούνται από δύο ή περισσότερες εθνοτικές ομάδες.

Όσον αφορά τις διοικητικές και χρηματοοικονομικές διαδικασίες, οι υπάρχοντες μηχανισμοί αποδείχθηκαν μάλλον κατάλληλοι και πρέπει να διατηρηθούν, υπό τον όρο να γίνουν κάποιες ήσσονος σημασίας προσαρμογές, λαμβανομένης υπόψη της πραγματικότητας στις τρίτες χώρες :

- Κάλυψη κατά 100% των οδοιπορικών των συμμετεχόντων από τρίτες χώρες
- Το ισχύον σύστημα μικρών σχεδίων θα μπορούσε να συμπληρωθεί από μια περισσότερο μακροπρόθεσμη προσέγγιση. Πρόκειται για τη χρηματοδότηση πολυετών σχεδίων μεγαλύτερης εμβέλειας που θα ήταν χρήσιμα για την αύξηση της προβολής και θα επέτρεπαν περισσότερο μακροπρόθεσμο προγραμματισμό.

Ολοκληρώνοντας, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο όρος "τρίτες χώρες" τέθηκε υπό αμφισβήτηση, διότι υπάρχει κίνδυνος να θεωρηθεί ότι υποδεικνύει τις "χώρες του τρίτου κόσμου".

- Συστήθηκε λοιπόν να επανεξεταστεί η ορολογία. Εκφράσεις όπως "διεθνής συνεργασία ή συνεργασία με χώρες εταίρους" κρίθηκαν περισσότερο ενδεδειγμένες, διότι έχουν περισσότερο θετική συνήχηση.

4. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ, το οποίο αποτελεί αντικείμενο της παρούσας αξιολόγησης, είναι ένα πρόγραμμα του οποίου η υλοποίηση έχει σταθεροποιηθεί, και παρόλο που η αξιολόγηση γίνεται ένα χρόνο νωρίτερα από την τελική προθεσμία την οποία ορίζει η νομική του βάση, προσφέρει μια γενική άποψη των αποτελεσμάτων όσον αφορά τη διαχείρισή του, τα επιτεύγματά του και τον αντίκτυπό του.

Η παρούσα αξιολόγηση βασίζεται στα αποτελέσματα των μελετών αντικτύπου που πραγματοποιήθηκαν στις χώρες οι οποίες συμμετέχουν στο πρόγραμμα, ορισμένων εξωτερικών αξιολογήσεων, καθώς και διαφόρων ειδικών σεμιναρίων. Τα διάφορα αυτά αποτελέσματα είναι συνεκτικά μεταξύ τους και επιτρέπουν την υποβολή "προτάσεων" ενόψει της βελτίωσης του προγράμματος.

Η αξιολόγηση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ με την ολοκλήρωση του τέταρτου έτους ζωής του είναι γενικά θετική. Οι στόχοι τους οποίους έχει θέσει το πρόγραμμα κατά πάσα πιθανότητα θα επιτευχθούν, αν η υλοποίησή του συνεχιστεί με τον ίδιο ρυθμό : ενεργός συμβολή των νέων στην ευρωπαϊκή οικοδόμηση μέσω της συμμετοχής σε διακρατικές ανταλλαγές, δράσεις αλληλεγγύης των νέων, σχέδια πρωτοβουλιών, ενίσχυση της συνεργασίας.

Η υλοποίηση του προγράμματος, η οποία είναι αποκεντρωμένη σε μεγάλο βαθμό, αποτελεί αντικείμενο συναινετικής προσέγγισης μεταξύ των διαφόρων παραγόντων του τομέα, όπως ήταν η επιθυμία της Επιτροπής.

Ορισμένες από τις συστάσεις που γίνονται στη συνέχεια περιλήφθηκαν μετά την εν λόγω αξιολόγηση, προκειμένου να βελτιωθεί ακόμα περισσότερο η υλοποίηση του προγράμματος ώστε να επιτύχει τους στόχους που έχουν τεθεί κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Οι διάφορες δράσεις του προγράμματος έχουν δικές τους δυναμικές που γεννούν προσδοκίες. Ορισμένες παρατηρήσεις δεν αφορούν αποκλειστικά το πρόγραμμα, αλλά το περιβάλλον του· αυτό ισχύει, για παράδειγμα, για το ζήτημα που συνδέεται με τη δυσκολία έκδοσης θεωρήσεων για νέους από τρίτες χώρες, ή για το ζήτημα που συνδέεται με την αναγνώριση της εμπειρίας η οποία αποκτάται στο πλαίσιο του προγράμματος, τα οποία εξαρτώνται κατά μέγα μέρος από τη θέσπιση ειδικής νομοθεσίας από άλλους κλάδους.

Παραδόξως, ορισμένες αδυναμίες τις οποίες επεσήμανε η αξιολόγηση αποτελούν συγχρόνως δείγματα της επιτυχίας του προγράμματος, στο μέτρο που υποδεικνύουν σαφώς ότι υπάρχουν νέες προσδοκίες ή νέες απαιτήσεις εκ μέρους των δικαιούχων.

Όσον αφορά τη συμμετοχή στο πρόγραμμα, παρατηρείται ότι, μεταξύ 2000 και 2003, το 52% των συμμετεχόντων ήταν κορίτσια και το 48% αγόρια. Η ισορροπία αυτή είναι σε γενικές γραμμές ταυτόσημη για τις δράσεις 1 και 3, ενώ για τη δράση 2 (Ευρωπαϊκή εθελοντική

υπηρεσία), διαπιστώνεται εντονότερη συμμετοχή των κοριτσιών που αντιπροσωπεύουν το 72% των συμμετεχόντων, έναντι 28% για τα αγόρια. Κατά το παρελθόν, η τελευταία αυτή πτυχή εξηγείτο από το γεγονός ότι η ΕΕΥ ήταν λιγότερο ελκυστική για τα αγόρια που ήταν υποχρεωμένα, στα περισσότερα κράτη μέλη, να υπηρετήσουν υποχρεωτική στρατιωτική ή άοπλη θητεία. Με την προοδευτική κατάργηση της υποχρεωτικής αυτής θητείας, η συμμετοχή των δύο φύλων θα πρέπει να εξισορροπηθεί αργά ή γρήγορα.

Όσον αφορά τη **διαχείριση του προγράμματος**, τα κυριότερα θέματα που τίθενται αφορούν τη διαφάνεια και τη συνεκτικότητα των διαδικασιών, ιδίως των διαδικασιών επιλογής των διακρατικών σχεδίων, την απλούστευση και την ευελιξία των διαδικασιών αυτών, καθώς και την ανάγκη να προσεγγίσει το πρόγραμμα τους δικαιούχους στηρίζοντάς τους στην υλοποίηση των σχεδίων τους. Η επίλυση των δυσχερειών αυτών έχει ιδιαίτερη σημασία, διότι συνδέονται με την πρόσβαση στο πρόγραμμα και αποτελούν ενδεχομένως πηγή απογοητεύσεων ή αδυναμίας κατανόησης.

Η αξιολόγηση των σχεδίων, η επιστροφή των πληροφοριών στους δικαιούχους και η αναγνώριση ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να προσθέσει στις υλοποιούμενες δραστηριότητες θεωρούνται επίσης στοιχεία προόδου του προγράμματος.

Όσον αφορά τη **δράση 1**, από την αξιολόγηση αποδεικνύεται ότι οι στόχοι του προγράμματος επιτυγχάνονται και ότι η δράση λειτουργεί ικανοποιητικά. Η δράση αυτή διαδραματίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο του προγράμματος, διότι πρόκειται για τη δράση που φθάνει στο μεγαλύτερο αριθμό δικαιούχων. Προσφέρει σημαντική ευρωπαϊκή υπεραξία μέσω των πολυμερών ανταλλαγών της και του αντίκτυπου που έχει στους νέους με λιγότερες ευκαιρίες και στις μικρές οργανώσεις. Μια από τις βασικές παρατηρήσεις όσον αφορά τις ανταλλαγές νέων είναι η ανάγκη να συνεχιστεί η ενίσχυση της ποιότητας των σχεδίων, ιδίως επιτρέποντας στις εθνικές συντονιστικές μονάδες να διαδραματίσουν σημαντικότερο ρόλο στήριξης. Μια άλλη σημαντική πτυχή που επισημάνθηκε είναι η επιθυμία εκ μέρους των ενδιαφερομένων να έχουν τη δυνατότητα να συμπεριλαμβάνουν στη διάρκεια του σχεδίου την φάση προετοιμασίας του, καθώς και να μπορούν να διαθέτουν μια φάση για να κάνουν τον απολογισμό των κεκτημένων. Η επιθυμία αυτή απορρέει από τη βούληση αξιοποίησης της σφαιρικότητας των σχεδίων και εκφράζει μια προσέγγιση που αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητάς τους.

Η **δράση 2** αποτελεί αναμφισβήτητα κεντρική δράση του προγράμματος. Πράγματι, η ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία γίνεται εύκολα ορατή και έχει ισχυρό αντίκτυπο. Είναι επίσης η περισσότερο απαιτητική από άποψη υλοποίησης δράση. Η αξιολόγηση αποδεικνύει ότι και η δράση αυτή λειτουργεί ικανοποιητικά. Οι κυριότερες παρατηρήσεις που τονίστηκαν αφορούν τη βούληση να αυξηθεί περισσότερο η ποιότητα των σχεδίων και των διαδικασιών, καθώς και η προσπελασιμότητα των εθελοντών νέων στην υπηρεσία. Τα θέματα που συνδέονται με την αναγνώριση των εμπειριών που αποκτούν οι εθελοντές νέοι στο πλαίσιο του προγράμματος, ή ακόμα και με την ανάγκη να αρθούν τα εμπόδια στην κινητικότητα των εθελοντών, είναι ζητήματα που έχουν ιδιαίτερη σημασία για την ανάπτυξη της δράσης. Εντούτοις, οι δύο αυτές πτυχές δεν συνδέονται άμεσα με την υλοποίηση του προγράμματος. Αποτελούν στοιχεία που απορρέουν από το πλαίσιο στο οποίο υλοποιείται η δράση και θα μπορούσαν να επιλυθούν εν μέρει μόνον με τη συνδρομή άλλων τομέων πολιτικής, όπως ο τομέας της παιδείας και των εσωτερικών.

Η **δράση 3** αποτελείται από τρεις διακεκριμένες πτυχές. Ομαδικές πρωτοβουλίες, σχέδια ανάπτυξης δικτύων και Μελλοντικό Κεφάλαιο. Τα δύο πρώτα μέτρα αλληλοσυμπληρώνονται, διότι το πρώτο επιτρέπει στους νέους να δημιουργήσουν τα δικά

τους σχέδια, ενώ το δεύτερο επιτρέπει να τους δώσουν ευρωπαϊκή διάσταση. Τα μέτρα αυτά συμπληρώνουν επίσης το όλο πρόγραμμα, διότι απέδειξαν ότι μπορούν να δημιουργήσουν επιτόπου δομές που επιτρέπουν την ανάπτυξη δραστηριοτήτων ανεπίσημης εκπαίδευσης για τους νέους, ιδίως έχοντας ως έμπνευση τις προτεραιότητες που καθορίζει το λευκό βιβλίο για τη νεολαία. Από την άποψη αυτή, πρόκειται για δράση αρκετά ευέλικτη, ώστε να επιτρέπει την υλοποίηση σχεδίων που ακολουθούν τις πλέον πρόσφατες εξελίξεις της πολιτικής συνεργασίας. Όσον αφορά το μέτρο Μελλοντικό Κεφάλαιο, τα αποτελέσματα είναι λιγότερο σαφή. Το μέτρο αυτό, το οποίο αποσκοπεί κατά προτεραιότητα να επιτρέψει στους νέους να υλοποιήσουν σχέδια μετά το πέρας της συμμετοχής τους σε εθελοντική υπηρεσία, θα έπρεπε μάλλον να είναι καλύτερα ενσωματωμένο στη συνέχεια που δίνεται στην ΕΕΥ.

Όσον αφορά **τη δράση 4**, η αξιολόγηση υπογράμμισε τις δυσχέρειες που απορρέουν από την υλοποίησή της. Πράγματι, χωρίς να τίθεται εν αμφιβόλω το βάσιμο δράσεων που συνδέουν τους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας, και παρόλο που ο περιορισμένος αριθμός σχεδίων τα οποία έχουν εγκριθεί μέχρι σήμερα δεν επιτρέπει ακόμα να επικυρωθεί αυτό το είδος δράσης, αποδεικνύεται ότι η δράση 4 αντιμετωπίζει προβλήματα λόγω της τριμερούς διαχείρισής της, η οποία καθιστά απαραίτητες ιδιαίτερα πολύπλοκες διαδικασίες. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης πρέπει συνεπώς να μας οδηγήσουν να μελετήσουμε βαθύτερα εναλλακτικές μεθόδους για την υλοποίηση εγκάρσιων μέτρων.

Η δράση 5 είναι μια πρωτότυπη δράση του προγράμματος που αποσκοπεί στη στήριξη της ποιότητας των οργανώσεων νεολαίας, ιδίως μέσω δράσεων κατάρτισης και ανάπτυξης δικτύων, στην προώθηση δραστηριοτήτων συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας, καθώς και στην υλοποίηση καινοτόμων πειραματικών σχεδίων. Η αξιολόγηση επιτρέπει να επισημανθεί ότι στον τομέα αυτό, οι στόχοι του προγράμματος έχουν επιτευχθεί και η εν λόγω δράση συμβάλλει στη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων των νέων γενικά και του προγράμματος ειδικότερα. Οι βελτιώσεις που μπορούν να επέλθουν σε αυτή τη δράση θα πρέπει να της επιτρέψουν, μεταξύ άλλων, να εξυπηρετεί καλύτερα όλες τις δράσεις του προγράμματος, καθώς και να διαδραματίσει σημαντικότερο ρόλο στην αξιοποίησή τους μέσω δράσεων προβολής και διάδοσης καλών πρακτικών.

Η δράση "τρίτες χώρες" δεν αποτελεί αυτόνομη δράση του προγράμματος. Πράγματι, οι διάφορες δράσεις για τρίτες χώρες υλοποιούνται στο πλαίσιο των δράσεων 1, 2 και 5 του προγράμματος. Η επίτευξη των στόχων του προγράμματος όσον αφορά τις τρίτες χώρες επιβεβαιώνεται από την αξιολόγηση. Ένα από τα κύρια σημεία στα οποία εφιστά την προσοχή η αξιολόγηση είναι η πρόσβαση του προγράμματος σε νέες γεωγραφικές ζώνες. Αυτό αποδεικνύει, αφενός, ότι η εν λόγω δράση λειτουργεί ικανοποιητικά, αλλά και ότι υπάρχει ζήτηση για την ενίσχυσή της. Η πτυχή αυτή υπογραμμίζεται και από τη βούληση να αποκτήσουν οι δράσεις αυτές μεγαλύτερη προβολή εντός και εκτός προγράμματος. Μια από τις δυσκολίες που επισημάνθηκαν όσον αφορά τη δράση για τις τρίτες χώρες, και που ισχύει εξάλλου και για τη δράση 2, συνδέεται με τα εμπόδια στην κινητικότητα των δικαιούχων, ιδίως όσον αφορά την έκδοση θεωρήσεων ή αδειών διαμονής. Η επίλυση αυτών των προβλημάτων εξαρτάται κατά μέγα μέρος, όπως προαναφέρθηκε, από το πλαίσιο στο οποίο υλοποιείται η δράση.

Το σύνολο του προγράμματος και κάθε μια από τις δράσεις του ξεχωριστά αξίζουν αυξημένη προβολή και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων τους, λαμβανομένου υπόψη του αντίκτυπου που έχουν στους νέους, στις οργανώσεις και στις εθνικές πολιτικές.

Τέλος, η αξιολόγηση επέτρεψε να επισημανθεί μια σειρά 52 προτάσεων, ενόψει της βελτίωσης της υλοποίησης του προγράμματος. Οι προτάσεις αυτές αφορούν, σε ορισμένες

περιπτώσεις, απευθείας το πρόγραμμα, ιδίως όσον αφορά τα θέματα που ενδέχεται να συνδέονται με τις διαδικασίες υλοποίησης. Σε άλλες περιπτώσεις, οι προτάσεις αυτές αφορούν εμμέσως μόνον το πρόγραμμα, αλλά απευθύνονται ειδικότερα στο περιβάλλον του, όσον αφορά την άρση των εμποδίων στην κινητικότητα.

Και στις δύο περιπτώσεις, οι προτάσεις αυτές θα αποτελέσουν αντικείμενο παρακολούθησης ενόψει της βελτίωσης της λειτουργίας του προγράμματος, αλλά θα ληφθούν υπόψη και στο πλαίσιο της εκπόνησης από την Επιτροπή νέου προγράμματος στον τομέα της νεολαίας.

5. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η Επιτροπή επέλεξε να παρουσιάσει λεπτομερώς τις διάφορες συστάσεις, ούτως ώστε να καταστεί δυνατή η ακριβής επισήμανση των σημείων που απορρέουν από την παρούσα αξιολόγηση. Στην παράγραφο 5.2, παρουσιάζεται η σύνθεση των συστάσεων. Η αξιολόγηση του προγράμματος είναι σε γενικές γραμμές θετική, τόσο από την άποψη της χρηματοοικονομικής εκτέλεσης, όσο και από την άποψη του αντικτύπου στους νέους, τις οργανώσεις νεολαίας και τις δημόσιες διοικήσεις. Επισημαίνονται επίσης ορισμένες αδυναμίες οι οποίες αντιστοιχούν στις παρουσιαζόμενες συστάσεις. Η Επιτροπή παρουσιάζει κάποια πρώτα στοιχεία απάντησης για όλες τις συστάσεις.

Οι συστάσεις της παρούσας έκθεσης θα αποτελέσουν από το 2004 αντικείμενο παρακολούθησης εκ μέρους ομάδας εργασίας για την αξιολόγηση, την οποία θα συστήσει η Επιτροπή.

5.1. Συστάσεις ανά δράση

Στη συνέχεια, παρατίθενται οι συστάσεις με τα σχόλια της Επιτροπής όσον αφορά τη συνέχεια που θα τους δοθεί.

5.1.1. Εγκάρσιες συστάσεις για τις διάφορες δράσεις

- 1. Τα όρια ηλικίας που ισχύουν για το πρόγραμμα προκαλούν μεγάλη συζήτηση. Παρόλο που δεν υπάρχει συναίνεση για το θέμα, συνιστάται να προσαρμοστεί η επιλεξιμότητα για το πρόγραμμα, ανάλογα με τις δράσεις, προς τα κάτω ή προς τα πάνω.**
 - Το όριο ηλικίας 15 - 25 έτη καθορίζεται από τη νομική βάση του προγράμματος και συνεπώς δεν μπορεί να τροποποιηθεί.
 - Η σύσταση αυτή θα ληφθεί υπόψη στην πρόταση της Επιτροπής για τη μελλοντική νομική βάση, ιδίως με το σπονδυλωτό άνοιγμα του προγράμματος στους νέους ηλικίας από 13 έως 30 ετών, ανάλογα με το είδος δράσης.
- 2. Συνιστάται το κύριο στοχευόμενο κοινό του προγράμματος να είναι οι νέοι με λιγότερες ευκαιρίες και να προσαρμοστεί το πρόγραμμα περισσότερο στις ειδικές ανάγκες του εν λόγω κοινού.**
 - Η Επιτροπή κρίνει ότι το πρόγραμμα πρέπει να συνεχίσει να είναι προσπελάσιμο από όλους τους νέους χωρίς διακρίσεις.

- Στην υλοποίηση των δράσεων θα μπορεί να δίδεται σπονδυλωτά προτεραιότητα σε ορισμένες συγκεκριμένες ομάδες, και ιδίως στους νέους με λιγότερες ευκαιρίες.
 - Η σύσταση αυτή θα ληφθεί υπόψη στην πρόταση της Επιτροπής για τη μελλοντική νομική βάση.
- 3. Όσον αφορά την υλοποίηση και την παρακολούθηση των σχεδίων, συνιστάται να ενισχυθούν τα μέτρα βοήθειας για την προετοιμασία των σχεδίων, ιδίως από τις μικρές οργανώσεις και τις οργανώσεις χωρίς προηγούμενη εμπειρία στη διαχείριση κοινοτικών προγραμμάτων και να εξασφαλιστεί η καλύτερη παρακολούθηση των υλοποιούμενων σχεδίων.**
- Η Επιτροπή κρίνει ότι η σύσταση αυτή έχει θεμελιώδη σημασία, ιδίως για τις δράσεις 1, 2 και 3.
 - Η Επιτροπή συνιστά στις εθνικές συντονιστικές μονάδες να χρησιμοποιούν τη δράση 5 για τη βοήθεια και την προετοιμασία των σχεδίων.
 - Η σύσταση αυτή θα ληφθεί υπόψη στην πρόταση της Επιτροπής για τη μελλοντική νομική βάση, ιδίως προβλέποντας ότι οι εθνικές συντονιστικές μονάδες θα μπορούν να αποκεντρώνουν ορισμένες από τις δράσεις στήριξης που αναλαμβάνουν (βλ. σύσταση 4).
- 4. Πρέπει να δημιουργηθούν περιφερειακά σημεία επαφής και κέντρα ενημέρωσης για να εξασφαλιστεί η μεγαλύτερη εγγύτητα με τους δικαιούχους και για να δοθεί στήριξη τη στιγμή της προώθησης, της υποβολής υποψηφιοτήτων και της αξιολόγησης του προγράμματος. Αυτά τα σημεία επαφής μπορούν να αποδειχθούν εξαιρετικά χρήσιμα για ένα στοχευόμενο πληθυσμό περιθωριακών νέων.**
- Η Επιτροπή πιστεύει ότι η προσπελασιμότητα και η εγγύτητα των δικαιούχων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο αποτελούν σημαντικές πτυχές του προγράμματος που θα μπορούσαν να γενικευθούν, με σεβασμό των περιφερειακών ιδιαιτεροτήτων, στο μέτρο που αυτό δεν σημαίνει αποκέντρωση της χρηματοοικονομικής διαχείρισης.
 - Η ποιότητα και το αποτέλεσμα των σχεδίων μπορεί επίσης να επηρεαστεί θετικά από μια προσέγγιση υποστήριξης.
 - Η σύσταση αυτή θα ληφθεί υπόψη στην πρόταση της Επιτροπής για τη μελλοντική νομική βάση, ιδίως επιτρέποντας στις εθνικές συντονιστικές μονάδες να αποκεντρώσουν ορισμένες από τις αποστολές τους.
- 5. Θα πρέπει να απλουστευθεί και να ελαφρυνθεί η διοικητική πτυχή της διαδικασίας υποβολής υποψηφιοτήτων, χωρίς όμως να απορρίπτονται τα σχέδια μικρής εμβέλειας.**
- Η Επιτροπή θα εξετάσει τη δυνατότητα να απλουστευθεί η διαδικασία υποβολής υποψηφιοτήτων, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των απαιτήσεων της διαχείρισης και των ειδικών αναγκών κάθε μέτρου και δράσης.

- Ενόψει της απλούστευσης των διαδικασιών, η Επιτροπή μελετά έναν τρόπο ηλεκτρονικής υποβολής υποψηφιοτήτων και εκπονεί νέα έντυπα υποβολής υποψηφιοτήτων.
- 6. Τα κριτήρια επιλογής και η διαδικασία λήψης αποφάσεων θα πρέπει να καταστούν ακόμα πιο διαφανή, ενώ η υλοποίηση των ευρωπαϊκών και εθνικών προτεραιοτήτων στις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα περισσότερο συνεκτική και ισόρροπη.**
- Η Επιτροπή αναγνωρίζει αυτή τη δυσκολία, η οποία θα πρέπει να αναλυθεί από την ομάδα εργασίας για την αξιολόγηση.
 - Η Επιτροπή συνιστά καλύτερη διασύνδεση μεταξύ των εθνικών συντονιστικών μονάδων, ιδίως μέσω του δικτυακού τόπου Youthnet, ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιείται ως μέσο βελτίωσης της υλοποίησης των ευρωπαϊκών και εθνικών προτεραιοτήτων στις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.
 - Η Επιτροπή πιστεύει ότι τα κριτήρια επιλογής και η διαδικασία λήψης αποφάσεων θα πρέπει να είναι διαφανή για τους υποψηφίους και συνιστά τη χρησιμοποίηση καννάβων αξιολόγησης από ορισμένες εθνικές συντονιστικές μονάδες.
- 7. Διευκόλυνση της πρόσβασης στο πρόγραμμα, καθιστώντας ενδεχομένως περισσότερο ευέλικτο το σύστημα επιχορήγησης.**
- Η Επιτροπή πιστεύει ότι μια υπερβολικά μεγάλη ευελιξία θα μπορούσε να παραβιάσει τη διαφάνεια και τη συνεκτικότητα του προγράμματος.
 - Η Επιτροπή θα εξετάσει, για κάθε δράση, κατά πόσον μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο μιας μεγαλύτερης, αιτιολογημένης και καλά τεκμηριωμένης, ευελιξίας.
 - Η ομάδα εργασίας για την αξιολόγηση θα μελετήσει διάφορες δυνατότητες ευελιξίας όσον αφορά τα οδοιπορικά και τις ημερήσιες αποζημιώσεις.
- 8. Οι δικαιούχοι θα πρέπει να καλούνται σε ετήσιες συνεδριάσεις αξιολόγησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό, καθώς και σε περιφερειακό, επίπεδο.**
- Η Επιτροπή αναγνωρίζει τη σημασία ενός ποιοτικού απολογισμού των σχεδίων για τις οργανώσεις, τους επικεφαλής/διοργανωτές δραστηριοτήτων για νέους και για τους νέους.
 - Θα διοργανώνονται τακτικότερα συνεδριάσεις αξιολόγησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ η Επιτροπή συνιστά να γίνεται το ίδιο και σε εθνικό επίπεδο. Ενδεχομένως, και στο μέτρο του δυνατού, θα συνιστούσε και θα υποστήριζε τη διάδοση των αποτελεσμάτων των σχεδίων και των μαρτυριών καλών πρακτικών.
- 9. Οι επικεφαλής/διοργανωτές δραστηριοτήτων για νέους θα επιθυμούσαν μεγαλύτερη διαφάνεια των διαδικασιών λήψης αποφάσεων και επιλογής και θα ήθελαν να συμμετέχουν περισσότερο στην επιλογή των σχεδίων.**
- Η Επιτροπή κρίνει ότι οι επιτροπές επιλογής (σε επίπεδο εθνικών συντονιστικών μονάδων ή Επιτροπής) θα πρέπει να είναι ανοικτές στους "youth workers".

- Η Επιτροπή θα εξετάσει με ποιον τρόπο μπορεί να βελτιωθεί η ενημέρωση όσον αφορά τις επιτροπές επιλογής και τις αποφάσεις που λαμβάνουν σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο (βλ. σύσταση 10).
- 10. Οι συμμετέχοντες θα ήθελαν να γνωρίζουν επακριβώς τους λόγους απόρριψης των σχεδίων τους, ούτως ώστε να μπορούν να βελτιώνουν την ποιότητά τους.**
- Η ομάδα εργασίας για την αξιολόγηση θα αναλύσει τρόπους βελτίωσης αυτής της πτυχής.
- 11. Συνιστάται να χορηγείται ένα πιστοποιητικό στους νέους και στους επικεφαλής/διοργανωτές κοινωνικοεκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, οι οποίοι συμμετέχουν σε ένα σχέδιο, όπως και στην περίπτωση της ΕΕΥ· με το πιστοποιητικό αυτό θα αναγνωρίζονται οι δεξιότητες που αποκτήθηκαν κατά τη συμμετοχή σε ένα σχέδιο.**
- Η Επιτροπή, εμπνεόμενη από το πιστοποιητικό ΕΕΥ και από τις καλές πρακτικές των κρατών μελών, θα συστήσει στις εθνικές συντονιστικές μονάδες να εφαρμόσουν σταδιακά, από το 2004, σύστημα χορήγησης πιστοποιητικών στους δικαιούχους των προγραμμάτων νέους.
 - Η παρούσα σύσταση θα ληφθεί υπόψη στη μελλοντική νομική βάση, προκειμένου να περιληφθεί σε αυτή η υποχρέωση χορήγησης πιστοποιητικού στους δικαιούχους των προγραμμάτων.
- 12. Τα εμπόδια στην κινητικότητα δημιουργούν δυσχέρειες στην υλοποίηση του προγράμματος· συνιστάται θερμά να ληφθούν κατάλληλα μέτρα, ιδίως για να διευκολυνθεί η χορήγηση θεωρήσεων στους δικαιούχους του προγράμματος.**
- Η Επιτροπή κρίνει ότι το ζήτημα αυτό είναι πολύ σημαντικό, ιδίως για τις δράσεις με τις τρίτες χώρες.
 - Το επίπεδο πολιτικής δέσμευσης όσον αφορά την άρση των εν λόγω εμποδίων δεν είναι επαρκές. Η Επιτροπή θα αναλάβει πρωτοβουλίες σε αυτόν τον τομέα προκειμένου να ευαισθητοποιήσει για το θέμα τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.
 - Εμπόδιο στην κινητικότητα αποτελεί και η έλλειψη καθεστώτος του εθελοντή. Το ζήτημα αυτό πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της ανοικτής μεθόδου συντονισμού.
 - Η ανάγκη άρσης των εμποδίων στην κινητικότητα θα επιβεβαιωθεί στην πρόταση της Επιτροπής για τη μελλοντική νομική βάση.
- 13. Μετά τη λήξη του σχεδίου, οι επικεφαλής/διοργανωτές δραστηριοτήτων θα ήθελαν να γίνεται απολογισμός της ποιότητας της εργασίας τους.**
- Η Επιτροπή εκτιμά ότι είναι εξαιρετικά σημαντικό να δίδονται στους επικεφαλής/διοργανωτές δραστηριοτήτων, τόσο σε κεντρικό όσο και σε αποκεντρωμένο επίπεδο, πληροφορίες όσον αφορά την τελική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του σχεδίου τους. Το ζήτημα αυτό θα εξεταστεί από την ομάδα εργασίας για την αξιολόγηση.

14. Συνιστάται να στηρίζονται με την απονομή ενός "σήματος" σχέδια που δεν χρηματοδοτούνται, αλλά είναι παρόμοια με τα σχέδια που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του προγράμματος.

- Η Επιτροπή κρίνει ότι τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τα υποδείγματα καλών πρακτικών του προγράμματος Νεολαία στον τομέα της απονομής σήματος.
- Η σύσταση αυτή θα ληφθεί υπόψη στην πρόταση της Επιτροπής για τη μελλοντική νομική βάση.

15. Θα πρέπει να μπορεί να υλοποιηθεί η δημιουργία διασυνδέσεων μεγαλύτερης διάρκειας μεταξύ των διαφόρων δράσεων.

- Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων σχεδίων, την οποία δημοσίευσε η Επιτροπή το 2004 στο πλαίσιο της δράσης 5 έχει ως στόχο να επιτρέψει την υλοποίηση σχεδίων που περιλαμβάνουν πολλές δράσεις του προγράμματος. Αυτό το είδος μέτρων θα επαναληφθεί το 2005 και το 2006.
- Η σύσταση αυτή θα ληφθεί υπόψη στην πρόταση της Επιτροπής για τη μελλοντική νομική βάση.

16. Μεγαλύτερη προβολή του προγράμματος.

- Η Επιτροπή κρίνει ότι η προβολή του προγράμματος έναντι των πολιτικών υπευθύνων πρέπει να βελτιωθεί
- Κρίνει επίσης ότι πρέπει να ενισχυθεί η προβολή του προγράμματος στους κοινωνικούς εταίρους, προκειμένου να υπογραμμιστεί η συμβολή του στην ενεργό συμμετοχή των νέων στα κοινά, στο αίσθημα αλληλεγγύης τους, στο επιχειρηματικό πνεύμα τους και στην απασχολησιμότητά τους.
- Η Επιτροπή πιστεύει ότι οι δραστηριότητες που οργανώθηκαν με την ευκαιρία της ευρωπαϊκής εβδομάδας νεολαίας τον Σεπτέμβριο 2003 έχουν ήδη συμβάλει πολύ στην προβολή του προγράμματος και στην ευαισθητοποίηση ενός ευρύτερου κοινού σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο.
- Η Επιτροπή προτίθεται να επαναλάβει την εμπειρία αυτή το 2005.

5.1.2. Συστάσεις όσον αφορά τη δράση 1

17. Η διάρκεια των σχεδίων για ομάδες νέων με λιγότερες ευκολίες θα πρέπει να μπορεί να μειωθεί.

- Η νομική βάση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ προβλέπει ότι οι δραστηριότητες ανταλλαγών διαρκούν τουλάχιστον μια εβδομάδα, διάρκεια η οποία δεν μπορεί να τροποποιηθεί.
- Εντούτοις, η ομάδα εργασίας για την αξιολόγηση θα εξετάσει τη δυνατότητα να βρεθεί κάποια διευθέτηση όσον αφορά τη διάρκεια των σχεδίων, ούτως ώστε να διευκολυνθεί η ενδεχόμενη συμμετοχή νέων με λιγότερες ευκαιρίες.

- Η σύσταση αυτή θα ληφθεί υπόψη στην πρόταση της Επιτροπής για τη μελλοντική νομική βάση.

18. Η ποιότητα των σχεδίων και των συμπράξεων θα πρέπει να βελτιωθεί.

- Η βελτίωση της ποιότητας των συμπράξεων είναι σημαντική· από αυτήν εξαρτάται η ποιότητα των σχεδίων.
- Η Επιτροπή κρίνει ότι οι εθνικές συντονιστικές μονάδες θα πρέπει να συμμετέχουν πιο ενεργά στη βοήθεια για την αναζήτηση εταίρων και τη δημιουργία συμπράξεων.
- Η Επιτροπή προτίθεται να εφαρμόσει παρακολούθηση των συμπράξεων, και ιδίως των πολυμερών, μεταξύ οργανώσεων που έχουν συμμετάσχει ως εταίροι σε σχέδιο της δράσης 1.

5.1.3. Συστάσεις όσον αφορά τη δράση 2

19. Τα κεντρικά στοιχεία που προσδίδουν ποιότητα στην ΕΕΥ (σύμπραξη, ισορροπία μεταξύ δραστηριοτήτων υπηρεσίας και μαθητείας, κατάρτιση/στήριξη κλπ) πρέπει να διατηρηθούν και να αναπτυχθούν συστηματικά. Συνιστάται να ενισχυθούν οι δραστηριότητες προετοιμασίας και παρακολούθησης και να εμπλέκονται συστηματικά οι υπόλοιποι εταίροι.

- Η ενίσχυση των δραστηριοτήτων προετοιμασίας, συνοδείας και παρακολούθησης, καθώς και οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες των διαφόρων εταίρων αποτελούν θέματα με τα οποία θα ασχοληθεί η ομάδα εργασίας για την αξιολόγηση.
- Η Επιτροπή κρίνει ότι η εμπειρία των νέων που έχουν συμμετάσχει σε ΕΕΥ πρέπει να μπορεί να χρησιμοποιείται επωφελώς και, στο πλαίσιο αυτό, προτίθεται να ανανεώσει τη στήριξη που παρέχει στα δίκτυα και ενώσεις παλαιών εθελοντών από το 2004.
- Στην πρότασή της για τη μελλοντική νομική βάση, η Επιτροπή θα μπορούσε να ενσωματώσει τη δράση Μελλοντικό Κεφάλαιο στη δράση ΕΕΥ, ούτως ώστε να μπορέσουν οι νέοι που έχουν συμμετάσχει σε ΕΕΥ να χρησιμοποιήσουν τις νέες εμπειρίες και δεξιότητές τους για μια καλύτερη κοινωνική ενσωμάτωση.

20. Συνιστάται να δοθεί σαφής ορισμός της στοχευόμενης ομάδας και των χαρακτηριστικών του εθελοντή. Είναι απαραίτητο να αναθεωρηθούν και να καταστούν περισσότερο ευέλικτοι οι κανόνες και οι διαδικασίες χρηματοδότησης και παρακολούθησης όσον αφορά τη συμμετοχή των νέων στην ΕΕΥ.

- Η Επιτροπή κρίνει ότι η ΕΕΥ πρέπει να είναι ανοικτή σε όλους τους νέους. Η ΕΕΥ δεν στοχεύει κατά προτεραιότητα τους νέους με λιγότερες ευκαιρίες.
- Η ΕΕΥ πρέπει να είναι ανοικτή στους νέους ανεξαρτήτως προσόντων.
- Πρέπει να καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια όσον αφορά τους νέους με λιγότερες ευκαιρίες, ούτως ώστε να αποκτήσουν και αυτοί πρόσβαση στην ΕΕΥ.

- Η Επιτροπή θα αναθεωρήσει τους κανόνες το 2004 στο πλαίσιο της ομάδας εργασίας για την αξιολόγηση, προκειμένου να λάβει καλύτερα υπόψη τις ειδικές ανάγκες των νέων με λιγότερες ευκαιρίες και να διευκολύνει τη συμμετοχή τους στην ΕΕΥ.
 - Η Επιτροπή κρίνει ότι θα ήταν ίσως ενδεδειγμένο, σε ορισμένες περιπτώσεις, να λαμβάνονται υπόψη ορισμένες ιδιαίτερες δεξιότητες των νέων που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε ΕΕΥ, εφόσον το δικαιολογεί η φύση της συγκεκριμένης εθελοντικής δράσης.
- 21. Συνιστάται να αποκεντρωθεί η διαδικασία αξιολόγησης των εκδηλώσεων ενδιαφέροντος για την υποδοχή και να επιταχυνθεί η διαδικασία υποβολής υποψηφιοτήτων και πιστοποίησης, η οποία θα πρέπει να καταστεί λιγότερο γραφειοκρατική.**
- Το ζήτημα της αποκέντρωσης της διαδικασίας αξιολόγησης των εκδηλώσεων ενδιαφέροντος για την υποδοχή εξετάζεται, Η Επιτροπή θα εκπονήσει προτάσεις το 2004
 - Θα εξεταστεί το ενδεχόμενο έγκρισης περισσότερο εστιασμένης στην ποιότητα των σχεδίων υποδοχής.
 - Θα δημιουργηθεί ευρωπαϊκή ηλεκτρονική βάση δεδομένων των σχεδίων υποδοχής και θα καταστεί περισσότερο φιλική για το χρήστη.
 - Εξάλλου, ο αριθμός των εγκρινόμενων σχεδίων υποδοχής θα αναθεωρηθεί προς τα πάνω.
- 22. Τα σχέδια ΕΕΥ είναι διακρατικές συμπράξεις των οποίων η χρηματοδότηση εξαρτάται από δύο εθνικές συντονιστικές μονάδες των χωρών αποστολής και υποδοχής, αντιστοίχως. Σύμφωνα με ορισμένα κράτη μέλη, θα πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιούνται εναλλακτικές διαδικασίες αντί αυτού του τύπου κοινής χρηματοδότησης, προκειμένου να αποφεύγεται ο κίνδυνος ένα σχέδιο να μην μπορεί να υλοποιηθεί λόγω της μη χρηματοδότησής του από μία εθνική συντονιστική μονάδα.**
- Η Επιτροπή μελετά το ενδεχόμενο να εξετάσει εναλλακτικές λύσεις για την αντικατάσταση της κοινής χρηματοδότησης κατά τη διάρκεια του 2004 στο πλαίσιο της ομάδας εργασίας.
- 23. Ο εξατομικευμένος χαρακτήρας της ΕΕΥ πρέπει να διατηρηθεί· τυχόν άλλα μορφότυπα θα πρέπει να είναι αποκλειστικά και μόνον συμπληρωματικά.**
- Η Επιτροπή θα συνεχίσει τις πειραματικές εμπειρίες συλλογικής ΕΕΥ.
 - Η ομάδα εργασίας για την αξιολόγηση θα εξετάσει τις δυνατότητες να δοθεί περισσότερο συλλογικός χαρακτήρας στην ΕΕΥ ούτως ώστε να αυξηθεί ο αριθμός εθελοντών, ο αντίκτυπος και η προβολή της ΕΕΥ.
 - Η πρόταση της Επιτροπής για τη μελλοντική νομική βάση θα μπορούσε να περιλαμβάνει, εκτός από την ατομική ΕΕΥ, μια συλλογική ΕΕΥ διατηρώντας όμως μια ισορροπία μεταξύ των δύο μορφοτύπων.

24. Θα πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός συμμετεχόντων στην ΕΕΥ.

- Ο προϋπολογισμός του προγράμματος για την περίοδο 2000-2006 είναι καθορισμένος. Στο πλαίσιο αυτό, δεν υπάρχει μεγάλο περιθώριο ελιγμών για αύξηση του αριθμού ΕΕΥ.
- Εντούτοις, η Επιτροπή θα προτείνει το 2004 στην ομάδα εργασίας για την αξιολόγηση να εξετάσει τις δυνατότητες ευελιξίας της ΕΕΥ, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των κατ' αποκοπή κανόνων, ενόψει της αύξησης του αριθμού συμμετεχόντων.
- Η σύσταση αυτή θα ληφθεί υπόψη στην πρόταση για τη μελλοντική νομική βάση για τη νεολαία. Ένα σύστημα χορήγησης σήματος θα μπορούσε να επιτρέπει την αναγνώριση ως ΕΕΥ εθελοντικών υπηρεσιών που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο εθνικών ή περιφερειακών προγραμμάτων.

5.1.4. Συστάσεις όσον αφορά τη δράση 3

25. Θα ήταν σκόπιμο να συνδεθεί η δράση Μελλοντικό Κεφάλαιο με την ΕΕΥ.

- Η τροποποίηση αυτή δεν είναι δυνατή στο πλαίσιο του ισχύοντος προγράμματος. Εντούτοις, η Επιτροπή θα λάβει υπόψη αυτή τη σύσταση στην πρότασή της για τη νέα νομική βάση στον τομέα της νεολαίας (βλ. και σύσταση 19).

26. Η δράση θα πρέπει να αναπτύσσεται γύρω από τους άξονες της ενεργού συμμετοχής των νέων, της ανεπίσημης και άτυπης μαθητείας και της κοινωνικής ένταξης

- Η Επιτροπή τροποποίησε τον προσανατολισμό της δράσης, ιδίως μετά από σεμινάρια που πραγματοποιήθηκαν για το θέμα αυτό το 2002 και το 2003.
- Η Επιτροπή εξετάζει επίσης το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσει τη δράση 3 ως το κατ'εξοχήν μέσο για τη συμμετοχή των νέων, μετά την έναρξη των πειραματικών σχεδίων συμμετοχής το 2003 και το 2004.
- Η δράση αυτή αποτελεί ένα μέσο της στρατηγικής ένταξης των νέων στο πρόγραμμα. Η Επιτροπή σκοπεύει να επισημάνει ειδικούς δείκτες για τη βελτίωση της παρακολούθησης της συμβολής της εν λόγω δράσης σε αυτόν το στόχο (2004-2006).

27. Η πλαισίωση της δράσης 3.1 (ομαδικές πρωτοβουλίες και σχέδια ανάπτυξης δικτύων) θα πρέπει να ενισχυθεί, μεταξύ άλλων με τη χρησιμοποίηση της δράσης 5, ιδίως για να προταθούν σεμινάρια επαφών για την προετοιμασία των σχεδίων ανάπτυξης δικτύων.

- Σεμινάρια επαφών με στόχο να επιτραπεί στους νέους που έχουν ήδη υλοποιήσει ένας σχέδιο πρωτοβουλίας νέων να δημιουργήσουν σχέδια ανάπτυξης δικτύων οργανώθηκαν το 2002 και το 2003. Αυτό το είδος σεμιναρίων πρόκειται να συνεχιστεί τα επόμενα έτη.
- Η έκδοση 2004 του οδηγού για το χρήστη του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ προβλέπει ότι η δράση 5 στηρίζει τις δραστηριότητες της δράσης 3.

- Η Επιτροπή, προκειμένου να βελτιώσει την παρακολούθηση της ανάπτυξης δικτύων, θα προτείνει τη δημιουργία δεικτών παρακολούθησης (2004-2006).

5.1.5. *Συστάσεις όσον αφορά τη δράση 4*

Σήμερα, δεν υπάρχει επαρκής εμπειρία ώστε να μπορούν να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα της δράσης 4. Μόνον ένας πολύ περιορισμένος αριθμός σχεδίων έχει υλοποιηθεί μέχρι σήμερα. Έτσι, τα αποτελέσματα της παρούσας αξιολόγησης θίγουν μόνον τις πτυχές που αφορούν την υλοποίηση της δράσης.

28. Οι διαδικασίες που εφαρμόζονται στις κοινές δράσεις πρέπει να απλουστευθούν.

- Η Επιτροπή κρίνει ότι η ομάδα εκπροσώπων των επιτροπών που είναι αρμόδιες για τις κοινές δράσεις θα πρέπει να διαθέτει μια ειδικότερη εντολή που να της επιτρέπει να διατυπώνει προς την Επιτροπή, εξ ονόματος των τριών επιτροπών, γνώμη σχετικά με τα ετήσια θέματα και τις διαδικασίες επιλογής σχεδίων, χωρίς να χρειάζεται κάθε θέμα να συζητείται επισήμως από τις τρεις επιτροπές στη συνέχεια.
- Η Επιτροπή θα μελετήσει το 2004 τη δυνατότητα να απλουστευθούν οι διοικητικές διαδικασίες στις οποίες αναμινύονται οι διάφορες υπηρεσίες της Επιτροπής.
- Στη νέα γενιά προγραμμάτων, η Επιτροπή θα προτείνει ευέλικτες διασυνδέσεις μεταξύ προγραμμάτων.

29. Η νεολαία θα πρέπει να λαμβάνεται καλύτερα υπόψη στις κοινές δράσεις

- Παρόλο που είναι αλήθεια ότι, το 2001, τα σχέδια που επελέγησαν προήρχοντο κυρίως από μεγάλους οργανώσεις ελάχιστα αντιπροσωπευτικές του τομέα της νεολαίας, τα θέματα το 2002, το 2003 και το 2004 επιφυλάσσουν σημαντική θέση στη θεματική της νεολαίας, όπως η ενεργός συμμετοχή των νέων στα κοινά. Η Επιτροπή προτίθεται να συνεχίσει την ίδια κατεύθυνση για το 2005 και το 2006.
- Οι δικαιούχοι των σχεδίων που επελέγησαν το 2002 και το 2003 προέρχονται εν μέρει από ΜΚΟ που βρίσκονται κοντά στη νεολαία.
- Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η συμμετοχή δικαιούχων από τον κόσμο της νεολαίας στις κοινές δράσεις μπορεί να βελτιωθεί με την καλύτερη ανάμιξη των εθνικών συντονιστικών μονάδων για την ενημέρωση των δυνητικών υποψηφίων.

30. Τα κριτήρια επιλογής για τις κοινές δράσεις θα πρέπει να καταστούν περισσότερο ευέλικτα.

- Τα σχέδια κοινών δράσεων είναι σχέδια που έχουν χαρακτήρα είτε διαρθρωτικό (ορισμός νέων προσεγγίσεων,...), είτε εργαστηρίου (πειραματισμοί με νέες προσεγγίσεις,...). Ο αριθμός τους είναι περιορισμένος και τα κριτήρια πρέπει να καθορίζονται σε αυτή τη βάση.
- Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων πρέπει να είναι σαφής, δομημένη και διαφανής. Φαίνεται λοιπόν δύσκολο να προκηρυχθούν εντελώς ανοικτές προσκλήσεις για την υποβολή σχεδίων, όπως θα επιθυμούσαν ορισμένοι.

- Αντιθέτως, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η απαίτηση συμβατότητας μεταξύ όλων των τομέων που συμβάλλουν στις κοινές δράσεις είναι υπερβολική (σήμερα: εκπαίδευση, κατάρτιση και νεολαία) και θα μπορούσε να περιορίζεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε κοινές δράσεις μεταξύ δύο τομέων.

31. Είναι ίσως απαραίτητο να αναπτυχθεί μια στρατηγική αξιοποίησης των κοινών δράσεων.

- Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η ανακοίνωση σχετικά με τις κοινές δράσεις, η ενημέρωση για τις προσκλήσεις υποβολής προσφορών και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των πρώτων σχεδίων πρέπει να ενισχυθούν.
- Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι πρέπει να γίνει καλύτερη εκμετάλλευση του πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος των κοινών δράσεων.
- Η Επιτροπή θα λάβει σχετικά μέτρα (δικτυακός τόπος, συναντήσεις μεταξύ δικαιούχων και εθνικών συντονιστικών μονάδων,...).

5.1.6. Συστάσεις όσον αφορά τη δράση 5

32. Πρέπει να συνεχιστεί η επικέντρωση στην ποιότητα και την ενίσχυση των ικανοτήτων στον τομέα της διοργάνωσης δραστηριοτήτων για νέους.

- Κατά την άποψη της Επιτροπής, είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η ποιότητα της διοργάνωσης δραστηριοτήτων για νέους.
- Για την επίτευξη του στόχου αυτού, θα χρησιμοποιηθούν τα σχέδια της δράσης 5 σε κεντρικό και αποκεντρωμένο επίπεδο, τα σχέδια μεγάλης κλίμακας της δράσης 5, τα Κέντρα πόρων SALTO και η σύμπραξη μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Επιτροπής για την ευρωπαϊκή κατάρτιση των επικεφαλής/διοργανωτών δραστηριοτήτων για νέους.
- Τα μέτρα αυτά θα συνοδεύονται από ενεργή ανάπτυξη δικτύων και διάδοση των παραδειγμάτων καλών πρακτικών, στην οποία θα εμπλέκονται οι νέοι, εφόσον υπάρχει ανάγκη, ούτως ώστε να διατηρηθεί μια διαρκής ανταλλαγή.
- Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εξετάζει το ενδεχόμενο να οργανώσει μια νέα έκθεση κατάρτισης ("Bridges for Training") το 2004, στην οποία προγραμματίζει να συμπεριλάβει τους κυριότερους παράγοντες του κλάδου της κατάρτισης.
- Η Επιτροπή θα μπορούσε να προτείνει, στο πλαίσιο της μελλοντικής νομικής βάσης, ένα ειδικό μέτρο σχετικό με την υποστήριξη του « Youth Work ».

33. Η δράση 5 πρέπει να συνεχίσει να διευκολύνει την πρόσβαση όλων των νέων στο πρόγραμμα.

- Η Επιτροπή εκτιμά ότι πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για καλύτερη στοχοθέτηση των νέων με λιγότερες ευκαιρίες και των νέων που ζουν σε απομονωμένες περιοχές της υπαίθρου με ενίσχυση των δράσεων ενημέρωσης και επικοινωνίας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο (βλ. συστάσεις 3 και 4).

- Στο πρόγραμμα εργασίας για το 2004 θα προστεθούν στόχοι που θα εστιάζονται ειδικά στις εν λόγω ομάδες στόχους. Σχετικά, θα εντατικοποιηθούν οι συνέργειες με το Κέντρο πόρων SALTO, το οποίο ασχολείται με την ένταξη των νέων στο εσωτερικό του προγράμματος.
- Εξάλλου, πρέπει να χρησιμοποιηθεί ολόκληρο το δυναμικό προφορικών ανταλλαγών πρόσωπο με πρόσωπο που προσφέρει η τεχνολογία της πληροφορίας, προκειμένου να καταστεί δυνατή η επαφή με ευρύτερο φάσμα νέων και να τους δοθούν πλήρεις πληροφορίες όσον αφορά το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ και τις προτεραιότητές του.
- Το πρόγραμμα χρηματοδοτεί τα EURODESK, ενώ η Επιτροπή θα δημιουργήσει σύντομα μια δικτυακή πύλη για τη Νεολαία, προκειμένου να στηρίζει τις δράσεις ενημέρωσης.
- Η σύσταση αυτή θα ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο της μελλοντικής νομικής βάσης.

34. Απλούστευση και μεγαλύτερη ευελιξία της δράσης 5.

- Η Επιτροπή κρίνει ότι η πολυπλοκότητα της δράσης 5 αποτελεί συγχρόνως πλεονέκτημα (οι δραστηριότητες θεωρείται ότι στηρίζουν δημιουργικά την παρουσίαση σχεδίων) και σχετικό μειονέκτημα, δεδομένου ότι ο αριθμός δραστηριοτήτων και τα εφαρμοζόμενα κριτήρια θεωρούνται συχνά περιοριστικά.
- Βραχυπρόθεσμα, η Επιτροπή θα εξετάσει τη δυνατότητα να μην αλλάξει η μορφή παρουσίασης των σχεδίων, ούτως ώστε να σταθεροποιηθούν οι διαδικασίες και να διευκολυνθεί η κατανόηση.
- Το 2004, η ομάδα εργασίας θα αναλύσει διάφορες δυνατότητες ευελιξίας.

35. Ανάγκη να συνεχιστεί η υποστήριξη καινοτόμων δραστηριοτήτων.

- Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι τα καινοτόμα σχέδια, τα οποία συνοδεύονται από συναφή διάδοση των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων, αποτελούν σημαντικό τμήμα της υπεραξίας των σχεδίων για τη νεολαία σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Η Επιτροπή έχει την πρόθεση να εγκαινιάσει – έως το 2006 – ετήσιες προσκλήσεις υποβολής σχεδίων μεγάλης κλίμακας ούτως ώστε να υποστηρίξει την ενίσχυση των δυνατοτήτων και της καινοτομίας όσον αφορά τη διεθνή κατάρτιση και συνεργασία στον τομέα της διοργάνωσης δραστηριοτήτων για νέους.
- Η Επιτροπή θα λάβει υπόψη την εν λόγω σύσταση στο πλαίσιο του μελλοντικού προγράμματος.

36. Ο αντίκτυπος της δράσης 5 στις υπόλοιπες δράσεις του προγράμματος θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο παρακολούθησης.

- Η Επιτροπή προτείνει να καθοριστεί ένας δείκτης το 2004, ούτως ώστε να βελτιωθεί η παρακολούθηση του αντίκτυπου της δράσης 5 στις υπόλοιπες δράσεις.

37. Οι επικεφαλής/διοργανωτές δραστηριοτήτων για νέους ζητούν τη δημιουργία μιας δραστηριότητας στήριξης στον τομέα των πολιτικών δράσεων για τη νεολαία, και ειδικότερα, στον τομέα της έρευνας για το θέμα αυτό.

- Το 2004, το Συμβούλιο θα πρέπει να εγκρίνει κοινούς στόχους για "μια καλύτερη γνώση της νεολαίας". Αυτό θα επιτρέψει στην Επιτροπή να καταρτίσει ένα σχέδιο όσον αφορά τις δράσεις που συνδέονται με την έρευνα στον τομέα της νεολαίας για την περίοδο 2005-2006.
 - Η Επιτροπή θα μπορούσε να εισαγάγει ένα ειδικό μέτρο για την έρευνα στο πλαίσιο της μελλοντικής νομικής βάσης για τον τομέα της νεολαίας.
- 38. Είναι σημαντικό να καθοριστούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο προδιαγραφές ποιότητας για τις δραστηριότητες της νεολαίας.**
- Η Επιτροπή θα διοργανώσει συναντήσεις για την ανταλλαγή καλών πρακτικών για το θέμα (2004 - 2006).
 - Η συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και του Συμβουλίου της Ευρώπης θα προσανατολιστεί προς τον καθορισμό προδιαγραφών ποιότητας.
- 5.1.7. Συστάσεις όσον αφορά τη σύμπραξη μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Επιτροπής για την ευρωπαϊκή κατάρτιση των επικεφαλής/διοργανωτών δραστηριοτήτων για νέους*
- 39. Πρέπει να αποσαφηνιστεί η διαχειριστική δομή και ειδικότερα οι διαδικασίες επιλογής και λήψης αποφάσεων που ισχύουν στο πλαίσιο της Σύμβασης**
- Η Επιτροπή πιστεύει ότι η αποσαφήνιση των ευθυνών των διαφόρων ενδιαφερομένων και η επέκταση της επικοινωνίας (Διαδίκτυο και εκδόσεις) όσον αφορά τις διαδικασίες επιλογής και λήψης αποφάσεων θα συμβάλουν στην ποιότητα της Σύμβασης.
 - Η Επιτροπή θα μεριμνήσει ιδιαίτερα για την αποτελεσματική χρησιμοποίηση των δεξιοτήτων και των εργαλείων που διαθέτει η σύμπραξη, για παράδειγμα ενισχύοντας το δίκτυο των επιμορφωτών που εμπλέκονται στην κατάρτιση η οποία προτείνεται στο πλαίσιο της Σύμβασης.
 - Τα ζητήματα αυτά θα αποκτήσουν μεγαλύτερη σημασία στη νέα Σύμβαση με το Συμβούλιο της Ευρώπης στον τομέα της κατάρτισης, την οποία η Επιτροπή σκοπεύει να δρομολογήσει το 2004.
- 40. Θα πρέπει να υιοθετηθεί μια περισσότερο ολοκληρωμένη προσέγγιση έναντι των διαφόρων παραγόντων που εμπλέκονται στην κατάρτιση των νέων**
- Η Επιτροπή θα μεριμνήσει για την ενίσχυση σε όλα τα επίπεδα των συνεργειών μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων, των δραστηριοτήτων και των εργαλείων που προτείνει η Σύμβαση. Προς το σκοπό αυτό, σκοπεύει να αναμίξει ενεργότερα τις εθνικές συντονιστικές μονάδες και τα Κέντρα πόρων SALTO στη σύμπραξη που έχει συναφθεί στο πλαίσιο της ακολουθούμενης στρατηγικής.
 - Η Επιτροπή θα θέσει επίσης ως στόχο την εκμετάλλευση, εφόσον παραστεί ανάγκη, των συνεργειών μεταξύ των τριών τομέων συνεργασίας (κατάρτιση, έρευνα ευρωμεσογειακή συνεργασία) με το Συμβούλιο της Ευρώπης.

41. Θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στη διάδοση των αποτελεσμάτων και των καλών πρακτικών.

- Η Επιτροπή θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να ενισχύσει το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα της Σύμβασης, τόσο παρεμβαίνοντας στο δίκτυο πολλαπλασιασμού όσο και αυξάνοντας τις συνέργειες και τις διασυνδεδεμένες παραπομπές μεταξύ όλων των δημοσιευμάτων που εκδίδονται στο πλαίσιο της Σύμβασης.
- Θα μεριμνήσει ώστε τα προγράμματα κατάρτισης και τα υπόλοιπα εργαλεία να παρουσιάζονται κατά τρόπο που να επιτρέπει τη μεταφορά και τη χρησιμοποίησή τους σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η Επιτροπή θα αναζητήσει τρόπους ανάμιξης στη διαδικασία αυτή των τοπικών διοργανωτών/επικεφαλής δραστηριοτήτων για τη νεολαία.

5.1.8. Συστάσεις όσον αφορά τις δράσεις με τις τρίτες χώρες

42. Συνιστάται να αυξηθούν τα κονδύλια που διατίθενται για τη συνεργασία με τις τρίτες χώρες.

- Η σύσταση αυτή θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη στους προϋπολογισμούς 2004-06, καθώς και στο νέο πρόγραμμα.

43. Συνιστάται να πολλαπλασιαστεί ο αριθμός των Κέντρων πόρων

- Η σύσταση αυτή έχει ήδη ληφθεί υπόψη με τη δημιουργία Κέντρου πόρων για την ΚΑΚ, το οποίο προστέθηκε στα κέντρα που δραστηριοποιούνται ήδη για τη νοτιοανατολική Ευρώπη και την ευρωμεσογειακή συνεργασία.

44. Πρέπει να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες για την αύξηση της προβολής της δράσης και για τη βελτίωση της πρόσβασης των οργανώσεων που εδρεύουν σε τρίτες χώρες.

- Η Επιτροπή έλαβε ήδη μέτρα το 2003 για να θέσει σε εφαρμογή αυτή τη σύσταση, ιδίως με τη δημιουργία Κέντρου πόρων για την Κοινότητα Ανεξαρτήτων Κρατών (ΚΑΚ), την έναρξη λειτουργίας της πλατφόρμας ευρωμεσογειακής συνεργασίας και την εβδομάδα αξιοποίησης του προγράμματος "Νεολαία σε Δράση", μια από τις προτεραιότητες της οποίας ήταν η συνεργασία με τους μεσογειακούς εταίρους.
- Για το 2004, η Επιτροπή μελετά τη διοργάνωση εκδηλώσεων, όπως διασκέψεων, σεμιναρίων και συναντήσεων μεταξύ διοικήσεων και οργανώσεων νέων.
- Θα υλοποιηθεί επίσης η καλύτερη προώθηση της εργασίας των Κέντρων πόρων, ιδίως με τη βελτίωση του δικτυακού τόπου.
- Η Επιτροπή θα μπορούσε να εξετάσει το ενδεχόμενο δημιουργίας μιας ειδικής δράσης για τις τρίτες χώρες στο πλαίσιο της μελλοντικής νομικής βάσης.

45. Θα πρέπει να βελτιστοποιηθεί η αποτελεσματικότητα της διάδοσης αποτελεσμάτων και πληροφοριών στις τοπικές οργανώσεις.

- Η Επιτροπή κρίνει ότι η σύσταση αυτή θα υλοποιηθεί εν μέρει με τη δημιουργία του Κέντρου πόρων για την ΚΑΚ και την επέκταση του έργου του Κέντρου πόρων για τη νοτιοανατολική Ευρώπη και του Ευρωμεσογειακού κέντρου πόρων.
- Στο στόχο αυτό θα μπορούσαν να συμβάλουν και πολυετή σχέδια μεγαλύτερης κλίμακας, όπως απέδειξαν τα πειραματικά σχέδια για τα Βαλκάνια : ‘youthNET’ και ‘Balkan Youth Project’.
- Η Επιτροπή μελετά το ενδεχόμενο να προτείνει μια προτεραιότητα για τις χώρες της ΚΑΚ και της νότιας Μεσογείου στο πλαίσιο της πρόσκλησης για την υποβολή σχεδίων της δράσης 5 το 2005.
- Στο πλαίσιο της Ευρωμεσογειακής συνεργασίας, η δημιουργία της πλατφόρμας Ευρωμεσογειακή Νεολαία θα διευκολύνει τη διάδοση πληροφοριών προς τις τοπικές οργανώσεις.

46. Το υπόδειγμα του ευρωμεσογειακού προγράμματος δράσης θα πρέπει να μεταβιβαστεί στα Βαλκάνια και στην ΚΑΚ με τη δημιουργία περιφερειακών υποπρογραμμάτων χρηματοδοτούμενων από συμπληρωματικούς πόρους που θα αποδεσμευθούν από τα εξωτερικά κονδύλια του προϋπολογισμού και με την παγίωση εθνικών δομών συντονισμού.

- Η Επιτροπή εξετάζει τις δυνατότητες να δημιουργηθούν προγράμματα αυτού του είδους για τις δύο αναφερόμενες περιοχές το 2005. Αυτό θα εξαρτηθεί, μεταξύ άλλων, από τους δημοσιονομικούς και διαχειριστικούς πόρους που θα μπορούσαν να διατεθούν για το σκοπό αυτό.
- Η Επιτροπή θα μεριμνήσει να προβλεφθούν, στο σχέδιο μελλοντικής νομικής βάσης, μηχανισμοί που θα επιτρέψουν στα διάφορα προγράμματα να συνενώσουν τους πόρους τους, στην τυπική περίπτωση για δράσεις παρόμοιες με την Ευρωμεσογειακή Νεολαία.

47. Συνιστάται η γεωγραφική επέκταση.

- Λαμβανομένου υπόψη ότι οι πόροι είναι περιορισμένοι, η Επιτροπή εξετάζει μια εναλλακτική δυνατότητα : τη θέσπιση, με τη νέα νομική βάση, μιας σπονδυλωτής προσέγγισης ανοίγματος του προγράμματος σε ευρύτερο φάσμα χωρών, αρχίζοντας από τις χώρες της ευρύτερης Ευρώπης.
- Για τις πιο απομακρυσμένες περιφέρειες, η συνεργασία θα μπορούσε να επικεντρωθεί στους διοργανωτές δραστηριοτήτων για νέους/στα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και να ενθαρρύνει ορισμένα θέματα προτεραιότητας.
- Προβλέπεται να συσταθεί το 2004 ομάδα εργασίας στην οποία θα εκπροσωπούνται οι εθνικές συντονιστικές μονάδες και η οποία θα αναλύσει αν μια τέτοια θεματική προσέγγιση είναι ήδη έτοιμη να εισαχθεί στο παρόν πρόγραμμα.

48. Συνιστάται να επιτραπεί η ανάμιξη περιφερειών στο εσωτερικό του ίδιου σχεδίου.

- Η Επιτροπή κρίνει ότι η σύσταση αυτή έρχεται σε αντίθεση με τη σύσταση να δημιουργηθούν περιφερειακά υποπρογράμματα με βάση το ευρωμεσογειακό υπόδειγμα και ότι δεν θα ήταν σκόπιμο να συνδυαστούν όμορες περιφέρειες ενόψει ενδεχόμενης συγχρηματοδότησης από εξωτερικά κονδύλια του προϋπολογισμού.
- Όσον αφορά τις υπόλοιπες χώρες, η ομάδα εργασίας για τη αξιολόγηση θα εξετάσει τις δυνατότητες υιοθέτησης θεματικής μάλλον και όχι γεωγραφικής προσέγγισης.

49. Οι αξιολογήσεις συνιστούν να καταστούν επιλέξιμες οι διμερείς ανταλλαγές.

- Αυτό δεν είναι δυνατόν στο πλαίσιο της ισχύουσας νομικής βάσης, η οποία απαιτεί τουλάχιστον δύο κράτη μέλη επιπλέον των τρίτων χωρών.
- Η Επιτροπή κρίνει ότι η πολυπλοκότητα των ανταλλαγών αποτελεί σημαντικό στοιχείο που εξασφαλίζει την ευρωπαϊκή υπεραξία, αλλά αναγνωρίζει την αξία που μπορούν να έχουν οι διμερείς ή τριμερείς ανταλλαγές για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των τοπικών ή μικρού μεγέθους ενώσεων που δεν διαθέτουν εμπειρία στο ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Η ομάδα εργασίας για την αξιολόγηση θα εξετάσει τη δυνατότητα εισαγωγής τριμερών ανταλλαγών ήδη στο πλαίσιο του ισχύοντος προγράμματος για τη διευκόλυνση της συμμετοχής δύο ή περισσότερων πολιτιστικών κοινοτήτων της ίδιας χώρας.

50. Κάλυψη κατά 100% των οδοιπορικών των συμμετεχόντων

- Η Επιτροπή κρίνει ότι οι επιπτώσεις αυτής της πρότασης θα πρέπει να μελετηθούν από την ομάδα εργασίας για την αξιολόγηση.

51. Θα πρέπει να προωθηθούν οι οργανώσεις τρίτων χωρών, καθώς και η ενεργός συμμετοχή τους στο πρόγραμμα, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να υποβάλλουν δικές τους υποψηφιότητες και να ηγούνται και αυτές σχεδίων.

- Η Επιτροπή κρίνει ότι η δυνατότητα αυτή θα εξαρτηθεί από την ύπαρξη των κατάλληλων εθνικών δομών.
- Οι προϋποθέσεις αυτές θα μπορούσαν να δημιουργηθούν στο πλαίσιο περιφερειακών υποπρογραμμάτων που θα μπορούσαν να καταρτιστούν εφόσον διατεθεί συμπληρωματική χρηματοδότηση.

52. Συστήθηκε να τροποποιηθεί η ορολογία. Θεωρήθηκε ότι όροι όπως "διεθνής συνεργασία ή συνεργασία με χώρες εταίρους" είναι περισσότερο κατάλληλοι, διότι έχουν μια πιο θετική συνήχηση.

- Η Επιτροπή θα λάβει υπόψη τη σύσταση αυτή στην πρόταση μελλοντικής νομικής βάσης.

5.2. Σύνθεση των συστάσεων

Συνοπτικά, η ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ επιτρέπει να εξαχθούν οι ακόλουθες συστάσεις :

1. Ακόμα καλύτερη λήψη υπόψη από το πρόγραμμα του στοχευόμενου κοινού του, δηλαδή των νέων κάθε κατάστασης, και ιδίως των νέων με λιγότερες ευκαιρίες.
2. Βελτίωση της βοήθειας προς τους δικαιούχους και τα σχέδια σε όλες τις φάσεις μέσω μέτρων εγγύτητας και ποιότητας.
3. Απλούστευση των διαδικασιών, οι οποίες πρέπει να καταστούν όσο το δυνατόν περισσότερο ευέλικτες, λαμβανομένου υπόψη του κοινού στο οποίο απευθύνονται.
4. Ενίσχυση της διαφάνειας και της συνεκτικότητας στην υλοποίηση του προγράμματος, και ιδίως στο αποκεντρωμένο επίπεδο.
5. Αύξηση της ποιότητας της εργασίας μέσω αξιολόγησης των σχεδίων, επιστροφής των πληροφοριών στους δικαιούχους και αναγνώρισης των πραγματοποιούμενων δραστηριοτήτων.
6. Ανάπτυξη δραστηριοτήτων εθελοντικής εργασίας τόσο σε ποιοτικό όσο και σε ποσοτικό επίπεδο.
7. Μεγαλύτερο άνοιγμα του προγράμματος σε τρίτες χώρες.
8. Πρόβλεψη των εξελίξεων μέσω της υλοποίησης καινοτόμων σχεδίων και της εκπόνησης των απαραίτητων μελετών.
9. Προβολή του προγράμματος και κάθε δράσης του και αξιοποίηση των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ οργανώθηκε κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αναμιγνύει το σύνολο των παραγόντων του προγράμματος : τις εθνικές διοικήσεις, τις εθνικές συντονιστικές μονάδες, τις οργανώσεις νεολαίας, όσους εργάζονται με νέους και τους ερευνητές.

Διεξήχθη συνδυάζοντας ένα ποικιλόμορφο σύνολο τρόπων αξιολόγησης : εκθέσεις των χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, αξιολογήσεις ειδικών μηχανισμών, συναντήσεις εμπειρογνομόνων, ομάδες εργασίας, εξωτερικές αξιολογήσεις.

Τα μηνύματα που προέκυψαν είναι πλούσια και συγκλίνουντα. Αφενός, το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ συγκεντρώνει γενική εκτίμηση. Οι στόχοι του έχουν κατά μέγα μέρος επιτευχθεί και η υλοποίησή του, η οποία είναι το αποτέλεσμα συναινετικής προσέγγισης μεταξύ των διαφόρων παραγόντων, χαίρει εκτίμησης. Αφετέρου, λαμβανομένης υπόψη της εξέλιξης της νεολαίας, της πολιτικής συνεργασίας που έχει εγκαινιαστεί στον τομέα της νεολαίας και των εγγενών δυσχερειών των προγραμμάτων αυτού του είδους, η αξιολόγηση καταλήγει σε ορισμένες συστάσεις οι οποίες θα πρέπει να υλοποιηθούν.

Στο παρόν έγγραφο, η Επιτροπή λαμβάνει θέση όσον αφορά τις εν λόγω συστάσεις και δεσμεύεται να τις υλοποιήσει, εν όλω ή εν μέρει, ορισμένες από αυτές κατά το δεύτερο μέρος του ισχύοντος προγράμματος έως το 2006, ενώ άλλες στο πλαίσιο των προτάσεών της για νέο πρόγραμμα υπέρ της νεολαίας από το 2007 και εξής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τη μελέτη αντικτύπου

στις χώρες του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ

Εκπόνηση της μελέτης αντικτύπου από εξωτερική εταιρεία	Εκπόνηση της μελέτης αντικτύπου σε συνεργασία με την εθνική συντονιστική μονάδα	Δεν δόθηκε απάντηση
Γερμανία Ολλανδόφωνο Βέλγιο, Ισπανία, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Πολωνία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισλανδία	Αυστρία, Γαλλόφωνο Βέλγιο, Γερμανόφωνο Βέλγιο, Κύπρος, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ελλάς, Ιταλία, Λεττονία Λιχτενστάιν, Κάτω Χώρες, Σλοβακική Δημοκρατία, Τσεχική Δημοκρατία, Ρουμανία, Σλοβενία, Εσθονία, Σουηδία, Νορβηγία Βουλγαρία, Μάλτα	Πορτογαλία

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Νεολαία, κοινωνία των πολιτών, επικοινωνία
Νεολαία

EAC/D1/JK/NV/AP/JM/LV/HC D(2002)

Μελέτη αντικτύπου των δράσεων 1, 2, 3 και 5 του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ με σκοπό την προετοιμασία της μελλοντικής γενιάς προγραμμάτων στον τομέα της εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για την προετοιμασία της μελλοντικής γενιάς προγραμμάτων στον τομέα της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης και της νεολαίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε ένα πλαίσιο που θα αφορά ειδικά τη νεολαία (βλέπε σημείωμα EAC.D1/VG/12-D(2002)24639).

Σκοπός του παρόντος εγγράφου είναι να προσδιορίσει τι αναμένεται από τις χώρες του προγράμματος κατά την υλοποίηση των ενεργειών που έχουν προγραμματισθεί στο πλαίσιο αυτό, εν αναμονή της αξιολόγησης που απαιτείται σύμφωνα με την απόφαση αριθ. 1031/2000/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Απριλίου 2000, με την οποία θεσπίζεται το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ.

Λόγω των χρονικών περιορισμών, προτείνεται να επικεντρωθεί η μελέτη αντικτύπου στα εξής:

- (1) να αναλυθεί ο βαθμός στον οποίο επιτεύχθηκαν οι γενικοί στόχοι του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ και οι ειδικότεροι στόχοι των διαφόρων δράσεων του προγράμματος, σε ό,τι αφορά τον αντίκτυπο που είχαν στους νέους, στις οργανώσεις και τις πολιτικές, στη νομοθεσία και τους θεσμούς·
- (2) να διατυπωθούν συστάσεις για τη μελλοντική γενιά του προγράμματος.

Δεν απαιτείται ποσοτική αξιολόγηση του υπάρχοντος προγράμματος, καθώς δεν υπάρχουν ακόμα διαθέσιμα ποσοτικά δεδομένα.

Καλούνται οι χώρες του προγράμματος να ακολουθήσουν την προτεινόμενη δομή και να διαβιβάσουν τα σχόλιά τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τα διάφορα θέματα που καλύπτουν οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.

2. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ

Το παρόν έγγραφο απευθύνεται στις εθνικές αρχές των χωρών του προγράμματος. Η αξιολόγηση καλύπτει το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ από το 2000 και μετά. Είναι ευπρόσδεκτες αναφορές σε συγκρίσεις ή και συγκρίσεις με αποτελέσματα αξιολόγησης, τάσεις, επιτεύγματα ή προκλήσεις των προγενέστερων προγραμμάτων. Η αξιολόγηση καλύπτει μόνο τις δραστηριότητες του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ που υποστηρίζονται από τις δράσεις 1.1, 2.1, 3 και 5.1 στις χώρες του προγράμματος. Για τις δράσεις 1.2, 2.2 και 5.1.2. (συνεργασία με τρίτη χώρα) η Επιτροπή έχει δρομολογήσει ξεχωριστή εξωτερική αξιολόγηση.

Οι εθνικές συντονιστικές μονάδες καλούνται να στείλουν τα τελικά αποτελέσματα στην Επιτροπή (DG EAC, YOUTH Unit D.1, rue Van Maerlant 2, B-1049 Brussels) έως την 30η Ιουνίου 2003 στα αγγλικά, γαλλικά ή γερμανικά.

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η επιλογή των κατάλληλων μέσων και προσεγγίσεων εναπόκειται στις εθνικές αρχές οι οποίες όμως λαμβάνουν υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές αυτού του εγγράφου. Οι εθνικές αρχές είναι επίσης ελεύθερες να αναθέσουν σε εξωτερικούς φορείς ορισμένες από τις δραστηριότητες της παρούσας μελέτης.

Το επίκεντρο των διαβουλεύσεων πρέπει να είναι η ποιότητα και ο αντίκτυπος του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ. Αυτή η ποιοτική αξιολόγηση πρέπει να βασίζεται στο υφιστάμενο υλικό που διαθέτουν οι εθνικές αρχές και, σε ιδανικές συνθήκες, να συμπληρώνεται από μελέτες περιπτώσεων, συνεντεύξεις και προσωπικές ιστορίες των νέων που συμμετείχαν και των οργανώσεων. Θα ήταν χρήσιμο να δημιουργηθούν ομάδες εργασίας ή να πραγματοποιηθούν σεμινάρια σε εθνικό επίπεδο για τη συλλογική πληροφοριών και τη σύγκριση των αποτελεσμάτων. Θεωρείται σημαντικό να συγκεντρωθούν οι απόψεις και οι εμπειρίες των νέων που συμμετείχαν παλαιότερα σε σχέδια του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ.

Για κάθε δράση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ (1, 2, 3 και 5), καλούνται οι εθνικές αρχές των χωρών του προγράμματος:

- να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο που είχε το πρόγραμμα στους νέους, τους διοργανωτές δραστηριοτήτων για νέους, τις οργανώσεις και τις τοπικές κοινωνίες, τις πολιτικές τη νομοθεσία και τους θεσμούς (βλέπε κεφάλαιο 7)·
- να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητα των μέσων (βλέπε κεφάλαιο 8)

Και γενικότερα:

- να διατυπώσουν συστάσεις για το μέλλον (βλέπε κεφάλαιο 9).

4. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Οι εθνικές συντονιστικές μονάδες είναι οι πρωταγωνιστές της εφαρμογής του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ σε εθνικό επίπεδο και η συμβολή τους στη μελέτη του αντικτύπου θεωρείται συνεπώς ουσιαστική. Οι εθνικές αρχές πρέπει ωστόσο να εξακολουθήσουν να έχουν την πλήρη ευθύνη για την αξιολόγηση σε όλη τη διαδικασία αλλά μπορούν να βασιστούν στην εμπειρία των εθνικών συντονιστικών μονάδων και στις υπάρχουσες πληροφορίες κατά τη

συλλογή δεδομένων και πληροφοριών. Οι εθνικές συντονιστικές μονάδες έχουν στη διάθεσή τους στατιστικό υλικό, εκθέσεις από σχέδια, από επιτόπιες επισκέψεις, σεμινάρια, συνεδριάσεις αξιολόγησης κλπ, και μπορούν επίσης να παρέχουν υποστήριξη και να συμβάλουν στη συλλογή πρόσθετων στοιχείων.

5. ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΙΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΝΕΟΛΑΙΑ

Οι ακόλουθοι στόχοι του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ διατυπώνονται στην απόφαση αριθ. 1031/2000/ΕΚ με την οποία θεσπίζεται το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ:

- να προωθηθεί η ενεργός συμβολή των νέων στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα μέσω της συμμετοχής τους σε διακρατικές ανταλλαγές, μέσα στην Κοινότητα ή με τρίτες χώρες, ώστε να αναπτυχθεί η κατανόηση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής ποικιλομορφίας, καθώς και των θεμελιωδών κοινών αξιών της, υποστηρίζοντας έτσι την προαγωγή του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την καταπολέμηση του ρατσισμού, του αντισημιτισμού και της ξеноφοβίας·
- να ενισχυθεί το αίσθημα της αλληλεγγύης μεταξύ τους, με την εκτενέστερη συμμετοχή νέων σε διακρατικές κοινωφελείς δραστηριότητες μέσα στην Κοινότητα ή με τρίτες χώρες, ειδικότερα εκείνες με τις οποίες η Κοινότητα έχει συνάψει συμφωνίες συνεργασίας·
- να ενθαρρυνθεί η πρωτοβουλία, το επιχειρηματικό πνεύμα και η δημιουργικότητα των νέων προκειμένου να αναλάβουν ενεργό ρόλο στην κοινωνία, προωθώντας παράλληλα την αναγνώριση της αξίας μιας εκπαιδευτικής εμπειρίας άτυπου χαρακτήρα που έχει αποκτηθεί σε ευρωπαϊκό πλαίσιο·
- να ενισχυθεί η συνεργασία στον τομέα της νεολαίας, με την ενθάρρυνση των ανταλλαγών καλών πρακτικών, την κατάρτιση διοργανωτών/επικεφαλής δραστηριοτήτων για νέους και την ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων σε κοινοτικό επίπεδο.
- να εξασφαλισθεί ότι όλοι οι νέοι χωρίς διακρίσεις, έχουν πρόσβαση στις δραστηριότητες του προγράμματος. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια υπέρ των νέων οι οποίοι, για πολιτιστικούς, κοινωνικούς, σωματικούς, διανοητικούς, οικονομικούς ή γεωγραφικούς λόγους, αντιμετωπίζουν τις περισσότερες δυσκολίες συμμετοχής στα σχετικά προγράμματα δράσης σε κοινοτικό, εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, καθώς και υπέρ των μικρών τοπικών ομάδων. Προς το σκοπό αυτό, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει αυτή η στοχευόμενη ομάδα, συμβάλλοντας έτσι στην καταπολέμηση του αποκλεισμού.

Επιπλέον η απόφαση τονίζει την ανάγκη εξασφάλισης ίσων ευκαιριών για νέους άνδρες και γυναίκες στην κοινωνία.

6. ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΝΕΟΛΑΙΑ

- ενίσχυση της διακρατικής κινητικότητας των νέων·

- υποστήριξη για τη χρησιμοποίηση τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) στον τομέα της νεολαίας·
- προώθηση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας και της δέσμευσης των νέων για τη συμμετοχή τους στην ανάπτυξη της Ένωσης·
- προώθηση των γλωσσικών ικανοτήτων και της κατανόησης διαφορετικών πολιτισμών·
- υποστήριξη πιλοτικών σχεδίων που βασίζονται σε διακρατικές συμπράξεις με στόχο την ανάπτυξη της καινοτομίας και της ποιότητας στον τομέα της νεολαίας·
- ανάπτυξη σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μεθόδων ανάλυσης και παρακολούθησης των πολιτικών για τη νεολαία καθώς και της εξέλιξής τους, και ανάπτυξη μεθόδων για τη διάδοση των καλών πρακτικών·

7. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑ ΔΡΑΣΗ

7.1. Δράση 1

- να δοθούν στους νέους ευκαιρίες για κινητικότητα και ενεργό συμμετοχή·
- να συμπεριληφθούν οι νέοι για τους οποίους αυτή θα είναι η πρώτη ευρωπαϊκή δραστηριότητα και τοπικές ομάδες ή ομάδες μικρής κλίμακας χωρίς εμπειρία στο ευρωπαϊκό επίπεδο·
- να δοθεί έμφαση σε πολυμερείς δραστηριότητες ομαδικής κινητικότητας·
- να χρηματοδοτηθεί η διμερής κινητικότητα ομάδας εφόσον αυτό δικαιολογείται από την άποψη των στοχευόμενων ομάδων (νέων με λίγες ευκαιρίες) ή μιας ειδικής παιδαγωγικής προσέγγισης·
- να αποκτήσουν οι νέοι γλωσσικές και διαπολιτισμικές δραστηριότητες·
- να αναπτυχθούν σχέδια για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξеноφοβίας.

7.2. Δράση 2

- να συμμετάσχουν οι νέοι ενεργά και προσωπικά σε μη κερδοσκοπικές, μη αμειβόμενες δραστηριότητες που έχουν σκοπό την κάλυψη των αναγκών της κοινωνίας σε διάφορα πεδία·
- να αποκτήσουν οι νέοι εθελοντές εμπειρία άτυπης εκπαίδευσης ώστε να αποκτήσουν κοινωνικές και πολιτισμικές δεξιότητες και να ενισχύσουν την απασχολησιμότητά τους·
- να διεξαχθούν εθελοντικά σχέδια παροχής υπηρεσιών, σε πνεύμα συνεργασίας και καταμερισμού των αρμοδιοτήτων, μεταξύ των οργανώσεων αποστολής και των οργανώσεων φιλοξενίας καθώς και του εθελοντή·

- να παρασχεθεί βραχυχρόνια εθελοντική υπηρεσία και ειδική υποστήριξη και κατάρτιση σε άτομα που έχουν λίγες ευκαιρίες, ώστε να μπορέσουν να ενσωματωθούν προοδευτικά στη μακροχρόνια εθελοντική υπηρεσία ή/και σε άλλες δράσεις του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ.
- να εισαχθούν οι δραστηριότητες της εθελοντικής υπηρεσίας ως νέο στοιχείο στις υπάρχουσες συμπράξεις ή/και να δημιουργηθούν νέες συμπράξεις μεταξύ οργανώσεων/ενώσεων/φορέων που δραστηριοποιούνται στον κοινωνικό ή πολιτιστικό τομέα και στον τομέα της νεολαίας ή του περιβάλλοντος.
- να δοθεί η δυνατότητα για τη συμμετοχή οργανώσεων που μέχρι σήμερα δεν έχουν συμμετάσχει στην εθελοντική ευρωπαϊκή υπηρεσία.
- να συμπεριληφθούν νέοι τομείς δραστηριότητας ή με καινοτομικά χαρακτηριστικά.
- να δοθεί προστιθέμενη αξία στην τοπική κοινωνία και να υποστηριχθεί η ανάπτυξή της.
- να αποκτήσουν οι εθελοντές ένα έγγραφο (πιστοποιητικό) που θα βεβαιώνει τη συμμετοχή τους καθώς και την εμπειρία και τις δεξιότητες που απέκτησαν από σχέδια της Δράσης 2.

7.3 ΔΡΑΣΗ 3

- να ενθαρρυνθεί το επιχειρηματικό πνεύμα, το πνεύμα πρωτοβουλίας και δημιουργικότητας των νέων.
- να ενισχυθεί η ενεργός συμμετοχή των νέων και η ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία μέσω της ανάπτυξης κοινών πρωτοβουλιών σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.
- να προαχθούν οι κοινωνικές και πολιτισμικές δεξιότητες των νέων ώστε να αυξηθεί η απασχολησιμότητά τους.
- να επεκταθούν οι πρωτοβουλίες των νέων σε παρόμοιες πρωτοβουλίες που διεξάγονται σε άλλα κράτη μέλη/χώρες του προγράμματος μέσω σχεδίων δικτύωσης.
- να ενισχυθεί η ευρωπαϊκή διάσταση των πρωτοβουλιών των νέων.
- να δοθεί στους νέους με ειδικές ανάγκες η δυνατότητα συμμετοχής
- να αναπτυχθούν σχέδια για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξеноφοβίας.

7.4. ΔΡΑΣΗ 5

- να δοθεί η δυνατότητα περαιτέρω κατάρτισης σε διοργανωτές δραστηριοτήτων για νέους, ιδίως σε εκείνους που σχεδιάζουν να συμμετάσχουν ή ήδη συμμετέχουν σε σχέδια που αφορούν άμεσα τους νέους στις δράσεις 1, 2 και 3 με σκοπό τα σχέδια αυτά να αποκτήσουν την απαραίτητη υψηλή ποιότητα.

- να αναπτυχθούν δραστηριότητες με ιδιαίτερη έμφαση στην ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών για τη διευκόλυνση και την προώθηση της δημιουργίας βιώσιμων διακρατικών συμπράξεων και δικτύων μεταξύ όσων δραστηριοποιούνται στον τομέα της εργασίας με τους νέους·
- να διαδοθούν και να προαχθούν τα αποτελέσματα από ποιοτικά σχέδια και δραστηριότητες·
- να ενισχυθούν οι πειραματικές και καινοτομικές δραστηριότητες μέσω κοινών προσπαθειών των συμμετεχόντων από διαφορετικούς χώρους·
- να βελτιωθεί η πρόσβαση των νέων στο πρόγραμμα και να ενισχυθεί η ανάληψη πρωτοβουλίας και η ενεργό συμμετοχή του στην κοινωνία·
- να διερευνηθούν οι παράγοντες που εμποδίζουν την κοινωνική ενσωμάτωση των περιφεροποιημένων νέων·
- Να αναπτυχθούν σχέδια για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

8. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΘΕΙ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΔΡΑΣΗ

8.1. Ο αντίκτυπος στους νέους

1. Σε σχέση με τους γενικούς και ειδικούς στόχους που προαναφέρθηκαν, ποιος είναι ο αντίκτυπος των δράσεων στους νέους ύστερα από τρία χρόνια υλοποίησης του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ;
2. Σε σχέση με τις ετήσιες προτεραιότητες;
3. Ποιος είναι ο αντίκτυπος για τη διαπολιτισμική μάθηση των νέων, την απόκτηση νέων κοινωνικών και ατομικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων με σκοπό την προσωπική εξέλιξη και ποιος είναι ο ενδεχόμενος αντίκτυπος στην απασχολησιμότητα των νέων;
4. Ποιος είναι ο αντίκτυπος σε σχέση με ενδεχόμενη αύξηση της δραστήριας συμμετοχής των νέων στην κοινωνία και ενδεχόμενη μείωση της συμμετοχής τους σε επικίνδυνες συμπεριφορές;
5. Ποιος είναι ο αντίκτυπος σε σχέση με την πρόσβαση όλων των νέων στο πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ, αυτών που συμμετέχουν σε οργανώσεις νεολαίας και αυτών που δεν συμμετέχουν καθώς και των νέων με λίγες ευκαιρίες;

8.2. Αντίκτυπος στους διοργανωτές δραστηριοτήτων για νέους, στις οργανώσεις νεολαίας και στις τοπικές κοινωνίες

1. Σε σχέση με τους γενικούς και τους ειδικούς στόχους που προαναφέρθηκαν, ποιος εκτιμάτε ότι είναι ο αντίκτυπος των δράσεων για τους διοργανωτές δραστηριοτήτων για νέους, τις οργανώσεις και τις τοπικές κοινωνίες ύστερα από τρία χρόνια υλοποίησης του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ;

2. Ποιος είναι ο αντίκτυπος σε σχέση με τις ετήσιες προτεραιότητες;
3. Ποια ήταν η επίδραση που είχε η συμμετοχή σε υποστηριζόμενα σχέδια στην καθημερινή πρακτική των διοργανωτών δραστηριοτήτων για νέους, των οργανώσεων και των τοπικών κοινοτήτων;
4. Ποιος ήταν ο αντίκτυπος σε σχέση με την εισαγωγή νέων στοιχείων για τις υπάρχουσες συμπράξεις ή/και τη δημιουργία νέων συμπράξεων μεταξύ οργανώσεων/ενώσεων/φορέων;
5. Ποιος ήταν ο αντίκτυπος σε σχέση με την ενίσχυση της διακρατικής συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας με την ανταλλαγή καλύτερων πρακτικών, κατάρτιση και ανάπτυξη καινοτομικών δράσεων;
6. Τι είδους πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα παρατηρήσατε σε ό,τι αφορά τις οργανώσεις νέων και τις τοπικές κοινωνίες;

8.3. Αντίκτυπος στις πολιτικές, τη νομοθεσία και τους θεσμούς

1. Πώς επηρέασε η Δράση τις πολιτικές, σε εθνικό, περιφερειακό, και τοπικό επίπεδο, τη νομοθεσία και τα κυβερνητικά όργανα;
2. Υπάρχει διάκριση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Δράσης και διαφόρων εθνικών ή περιφερειακών δράσεων του ιδίου χαρακτήρα; Συμπληρώνει η Ευρωπαϊκή Δράση τα εθνικά προγράμματα;
3. Σε ποιο βαθμό και πώς τηρήσατε τις ετήσιες προτεραιότητες που είναι ειδικές ανά δράση για την περίοδο 2000-2002; Σε ποιο βαθμό οι προτεραιότητες για την περίοδο 2000-2002 ήταν συναφείς με την επίτευξη των στόχων του προγράμματος; Ποιες ήταν οι εθνικές προτεραιότητες που προσθέσατε;
4. Σε σχέση με την εθελοντική υπηρεσία, υπάρχει νομικό καθεστώς για τους εθελοντές στη χώρα σας; Πώς εκτιμάτε ότι αναγνωρίζουν οι εργοδότες, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και το κράτος την πιστοποιηθείσα ανεπίσημη μαθησιακή εμπειρία και τα προσόντα που αποκτούν οι νέοι από σχέδια της ευρωπαϊκής εθελοντικής υπηρεσίας;

9. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ

1. Σε ποιο βαθμό τα τρέχοντα μέσα που παρέχει κάθε δράση είναι κατάλληλα για την επίτευξη των στόχων και των προτεραιοτήτων των δράσεων (διμερείς και πολυμερείς ανταλλαγές, ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία μεγάλης και μικρής διάρκειας, ομαδικές πρωτοβουλίες και «Κεφάλαιο μέλλοντος», υποστηρικτικά μέτρα);
2. Η συμμετοχή σε μια δράση ενθαρρύνει τους νέους να συμμετάσχουν αργότερα σε μια άλλη δράση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ;

10. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΓΕΝΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

10.1 Γενικά

1. Σε σχέση με τις πτυχές ή/και δραστηριότητες που αποδείχθηκαν ιδιαίτερα επιτυχείς στο τρέχον πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ; Ποιοι είναι οι ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες που θα συνιστούσατε να διατηρηθούν και στο προσεχές πρόγραμμα; Ποιους ειδικούς στόχους και προτεραιότητες θα θέλατε να συμπεριλάβετε στο μέλλον;
2. Θεωρείτε ότι υπάρχουν κάποιες νέες ιστορικές ή κοινωνικές προκλήσεις που θα πρέπει να αντιμετωπισθούν σε ένα μελλοντικό πρόγραμμα;
3. Ποια μέσα, διοικητικές ή διαδικαστικές πτυχές πρέπει να προσαρμοστούν στο μελλοντικό πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα και η απόδοσή του;
4. Ποια είναι η εναλλακτική λύση την οποία συνιστάτε σε σχέση με την τρέχουσα πρακτική διαχείρισης μικροσχεδίων βάση διαδικασίας επιλογής των σχεδίων; Παρακαλούμε να αναφέρετε λεπτομέρειες της ενδεχόμενης πρότασής σας σχετικά με ένα μηχανισμό υποστήριξης, επιλογής και παρακολούθησης.
5. Είστε υπέρ της μεγαλύτερης συμμετοχής των τοπικών, περιφερειακών ή/και εθνικών αρχών στη διαχείριση ή/και χρηματοδότηση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ;
6. Σε ποιο βαθμό η συστηματική και δημόσια συγχρηματοδότηση του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ, είτε συνολικά σε εθνικό επίπεδο είτε ειδικότερα σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, θα ήταν λύση για την αντιμετώπιση της αυξανόμενης ζήτησης για χρηματοδότηση από την πλευρά των υποψηφίων;
7. Σε ποιο βαθμό θα ήταν χρήσιμο να επανεξετασθεί και ενδεχομένως να επεκταθεί η συνεργασία με τις διεθνείς οργανώσεις;

10.2 Συστάσεις ανά δράση

1. Πώς θα μπορούσαν να επιτευχθούν καλύτερα οι γενικοί και οι ειδικοί ανά δράση στόχοι σε κάθε δράση;
2. Πώς θα μπορούσε να αυξηθεί ο αντίκτυπος στους νέους, τις τοπικές κοινωνίες και οργανώσεις με τις διάφορες δράσεις του προγράμματος;
3. Πώς θα μπορούσε να βελτιωθεί ο αντίκτυπος για τη χάραξη πολιτικής, τη νομοθεσία και τους θεσμούς, επίσης σε σχέση με την αναγνώριση της άτυπης εκπαίδευσης;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

- Ενδιάμεση αξιολόγηση της συνεργασίας με τρίτες χώρες στο πλαίσιο του προγράμματος Νεολαία 2000-2002:
http://europa.eu.int/comm/youth/program/index_en.html